Dalmatinsko klapsko pjevanje u Opuzenu

Curić, Danijel

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Arts Academy / Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:175:839991

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

Repository of Arts Academy

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

UMJETNIČKA AKADEMIJA

DANIJEL CURIĆ

DALMATINSKO KLAPSKO PJEVANJE

U OPUZENU

MAGISTARSKI RAD

SPLIT, 2020.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

UMJETNIČKA AKADEMIJA

ODJEL ZA GLAZBENU UMJETNOST

ODSJEK ZA GLAZBENU KULTURU

DALMATINSKO KLAPSKO PJEVANJE

U OPUZENU

MAGISTARSKI RAD

Mentor: izv. prof. mr. art. Blaženko Juračić

Student: Danijel Curić

Komentor: postdokt. dr. sc. Jelica Valjalo Kaporelo

Sadržaj

1. UVOD 1

1.1. Predmet i cilj rada 2
1.2. Očekivani znanstveni doprinos 3
1.3. Istraživačka pitanja 3
1.4. Struktura rada 4

2. POVIJESNO-DRUŠTVENI I KULTURNI RAZVOJ OPUZENA 5

2.1. Povijesni aspekti razvoja grada 5
2.2. O kulturnom životu Opuzena 6

3. DALMATINSKO KLAPSKO PJEVANJE 11

3.1. Općenito o klapi i klapskoj pjesmi 11
3.2. O izvorima klapske pjesme 13
3.3. Glazbena obilježja klapske pjesme 13

4. OPUZENSKE KLAPE U RAZDOBLJU OD 1964. DO 1986 15

4.1. Muška klapa *Gusari s Neretve* 15
4.2. Muška klapa *Fort Opus* 18
4.3. Dječja klapa *Poletarci* 21

5. OPUZENSKE KLAPE „NOVIJEG DOBA“ (1990. - 2020.) 26

5.1. Mješovita klapa *Opuzen* 26
5.2. Mješovita klapa *Na kantunu* 28
5.3. Mješovita klapa *Slavuji kala* 29
5.4. Ženska klapa *Arija* 31
5.5. Muška klapa *Bevanda* 33
5.6. Muška klapa *Neretvani* 34

6. RAZGOVOR S KAZIVAČIMA 35

6.1. Metodološki postupci 35
6.2. Transkripcija individualnih intervjua 36
6.2.1. Kazivač I – Ante Juračić 36
6.2.2. Kazivač II - Živko Ključe 39
6.2.3. Kazivač III - Božo Popović 41
6.2.4. Kazivač IV - Mile Popović 43
6.3. Interpretacija rezultata istraživanja 45

7. OPUZENSKE KLAPE NA *FESTIVALU DALMATINSKIH KLAPA U OMIŠU* 46

8. DALMATINSKI KLAPSKI NAPJEVI NA NERETVANSKOM PODRUČJU U DRUGOJ POLOVINI 20. STOLJEĆA 51

9. OPUZENSKI SKLADATELJI, ARANŽERI I MELOGRAFI 57

9.1. Živko Ključe – kratki biografski ocrt 57
9.1.1. Autorske skladbe i obradbe za klapu Živka Ključe (1970. – 2018.) 58
9.2. Blaženko Juračić – kratki biografski ocrt 65
9.2.1. Autorske skladbe i obradbe Blaženka Juračića (1999. – 2020.) 68
9.3. Ivica Kaleb – kratki biografski ocrt 76
9.3.1. Autorske skladbe i obradbe Ivice Kaleba (1987. – 2016.) 77
9.4. Analiza opuzenskog napjeva *Pivci moji ne pivajte* 84
9.4.1. Izvorni napjev (zapisao Živko Ključe) 84
9.4.2. Obradba Živka Ključe 86
9.4.3. Obradba Blaženka Juračića 88
9.4.4. Obradba Ivice Kaleba 93

10. ZAKLJUČAK 96

11. LITERATURA 98

12. SAŽETAK 99

13. SUMMARY 100

14. PRILOZI 101

14.1. Popis tablica 101

14.2. Popis slika 101

14.3. Audio snimke 102

14.4. Notni prilozi i tekstovi skladbi izvedenih na *FDK Omiš* (nastupi opuzenskih klapa od 1967. do 2009.) 104

1. UVOD

Prema Nikoli Bubli, dalmatinska klapa je „sinonim za determiniranu vokalno-glazbenu folklornu pojavu, određenog geografskog područja (obalnog dijela Dalmacije i njenih otoka) koja ne isključuje druge vokalno-glazbene folklorne sadržaje na istom području.“[1] Klapa zapravo označava skupinu ljudi vezanu nekim zajedničkim interesima, ali i prijateljskim odnosima.[2] Riječ je o slobodnoj i spontanoj narodnoj praksi koju izvodi skupina od pet do deset pjevača (u novije vrijeme i do 12 pjevača) koje povezuje ljubav prema „pismi“ ili pak slični interesi. Sama klapska pjesma podrazumijeva jednostavan, najčešće homofoni napjev jedinstven po svome zvuku, kako u melodijskom smislu tako i po pitanju glazbene strukturiranosti. Upečatljivim melodijskim i harmonijskim izrazom, tercom kao amblematskim obilježjem mediteranskog glazbenog nasljeđa, klapska je pjesma stekla svoju popularnost u široj javnosti zahvaljujući danas popularnom Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu. Na prvom Omiškom Festivalu 1967. godine sudjelovalo je četrnaest klapa, a među njima i mlada opuzenska klapa *Gusari s Neretve* koja je za izvedbu pjesme *Pivci moji ne pivajte* osvojila dvije prve nagrade – onu stručnog žirija i onu publike. Opuzenski *pobjednici* zaslužni su za izniman iskorak kulture, folklora i društva u Opuzenu. Kao rođeni Opuzenac i dijete iz glazbene obitelji odlučio sam istražiti povijest dalmatinskog klapskog pjevanja u Opuzenu te popisati i podrobnije analizirati sastav i repertoar opuzenskih muških, mješovitih, ženskih i dječjih klapa te njihove najveće klapske uspjehe. Na temelju terenskog istraživanja u radu se po prvi puta donosi popis članova devet opuzenskih klapa i njihovih voditelja, kao i svjedočanstva malobrojnih živućih kazivača, rođenih Opuzenaca koji su pjevali u najmanje jednoj od prve tri opuzenske klape (muška klapa *Gusari s Neretve*, muška klapa *Fort Opus* i dječja klapa *Poletarci*). Djelovanja svih opuzenskih klapa podijeljena su na 1) prve opuzenske klape (od 1964. do 1986.) i 2) opuzenske klape „novijeg doba“ (od 1990. do 2020.). Prve opuzenske klape uključuju autohtono dalmatinsko klapsko *a capella* pjevanje, a klape „novijeg doba“ pripadaju obnovi klapske tradicije nakon višegodišnjeg zatišja, kao i izvođenju novouglazbljenih skladbi. Izneseni podaci vizualno su upotpunjeni se slikovnim prilozima iz

[1] Buble, Nikola, *Dalmatinska klapska pjesma* (Omiš: Centar za kulturu Omiš, 1999), 53.

[2] Buble, N., *Glazbena kultura stanovnika Trogirske općine* (Trogir: Muzej grada Trogira, 1988.), 68.

privatnog arhiva Ive Ožića[3], amaterskog fotografa iz Opuzena, kao i iz knjige *Gradska glazba Opuzen 1947. - 2017.* autora Zdravka Kapovića i Dražena Rajkovića.[4] Većina je priloženih fotografija dosad neobjavljena pa su iste na ovaj način sačuvane od zaborava.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada je dalmatinsko klapsko pjevanje u Opuzenu te njegova pojava i razvoj od samih početaka (1964.) do danas, kao i propitkivanje odnosa tradicijskog i suvremenog u kontekstu tendencija „novijeg doba" i njihova odraza na klapsko pjevanje u Opuzenu. U radu se proučava i utjecaj višegodišnjeg skladateljskog, aranžerskog i melografskog rada trojice opuzenskih akademskih glazbenika (Živko Ključe, Blaženko Juračić, Ivica Kaleb) na području očuvanja dalmatinske klapske pjesme. Cilj rada je ukratko predstaviti biografije relativno nepoznatih opuzenskih klapa i najznačajnijih pojedinaca u njihovu stvaranju te tako stvoriti okvir za daljnje znanstveno istraživanje povijesnog razvoja i specifičnosti klapske pjesme na tom dijelu neretvanskog kraja. Jednu od značajnijih vrijednosti ovog rada predstavljaju svjedočanstva četvorice kazivača starije životne dobi (od 64 do 77 godina), redom aktivnih sudionika u stvaranju klapske „pisme" pisme u Opuzenu, a intervjuiranih za potrebe teme istraživanja. Nadalje, rad istražuje vrijeme djelovanja, popis svih članova i osvojenih nagrada svake od predstavljenih opuzenskih klapa, tako i predstavlja sveukupnu opuzensku glazbenu scenu od 1939. godine do danas. Istraživački dio rada temelji se na analizi primarnih i sekundarnih izvora. Primijenjene su induktivna metode, metode analize i sinteze, metode klasifikacije, metode deskripcije, statističke metode, metoda intervjua te metoda glazbene analize.

[3] Zahvaljujem gospodinu Ivi Ožiću na ljubaznom ustupanju dokumentacije za potrebe izrade ovog rada.

[4] Kapović Zdravko, Rajković Dražen, ur., *Gradska glazba Opuzen 1947-2017.* (Opuzen: Gradska Glazba Opuzen, 2017).

1.2. Očekivani znanstveni doprinos

S obzirom na to da je tema ovog rada dosad izmakla ozbiljnijoj i sustavnoj znanstvenoj pozornosti, ovdje se po prvi puta predstavlja *Opuzenski vokalni oktet* te devet opuzenskih muških, ženskih, mješovitih i dječjih klapa u razdoblju od 1964. do danas. Kratki opisi nastanka pojedine klape i najznačajnijih ostvarenih uspjeha, popisi članova klapa, tablični prikazi radova trojice opuzenskih glazbenika (Živka Ključe, Blaženka Juračića i Ivice Kaleba), kao i tablični prikaz neretvanskih autohtonih klapskih napjeva po prvi put dobivaju svoje mjesto u jednom od istraživačkih radova te tako dosad uglavnom usmeno prenošena povijest postaje zapisana i lako dostupna. Opuzenska klapska „pisma“ zaslužuje svoju valorizaciju u kontekstu opće povijesti dalmatinskog klapskog pjevanja, stoga, ovaj rad shvaćam ponajprije kao temelj za daljnje istraživanje ove vrijedne teme.

1.3. Istraživačka pitanja

Sadržaj rada koncentriran je u nekoliko tematskih krugova u okviru kojih se nastojalo odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja: 1. Što je sve činilo kulturni život Opuzena u razdoblju 1964. godine do danas?; 2. Kako je jedno malo „mjestašce“ od 2500 stanovnika u samo pedesetak godina (1964. – 2014.), uspjelo iznjedriti čak devet klapa i vokalni oktet?; 3. Koje su to klape i kad su djelovale?; 4. Koje su napjeve izvodili pjevači opuzenskih klapa i otkud ti napjevi potječu?; 5. Kad je započela modernizacija klapske pjesme u Opuzenu i kako su se suvremena strujanja odrazila na sudjelovanje opuzenskih klapa na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu?; 6. Na koji je način uveden bariton u klapsko pjevanje u Opuzenu?; 7. Tko su istaknuti pojedinci koji su svojim radom oplemenili i sačuvali tradiciju klapskog pjevanja u Opuzenu?

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od četrnaest poglavlja. Nakon prvog, uvodnog dijela u kojem su predstavljeni predmet i cilj rada, znanstveni doprinos i istraživačka pitanja, u drugom poglavlju iznose se podaci o povijesnom i kulturnom razvoju Opuzena. Dok se u trećem poglavlju razmatra srž dalmatinskog pjevanja, četvrto poglavlje obrađuje opuzenske klape u vremenima začetaka klapskog pjevanja u Opuzenu (muška klapa *Gusari s Neretve,* muška klapa *Fort Opus* i dječja klapa *Poletarci*). Peto poglavlje prikazuje djelovanje još šest opuzenskih klapa (mješovita klapa *Opuzen*, mješovita klapa *Bevanda*, mješovita klapa *Na kantunu*, mješovita klapa *Slavuji kala*, ženska klapa *Arija* i muška klapa *Neretvani)* od 1990. do danas, očuvavši tako tradiciju za mlađe naraštaje. Nadalje, u šestom, središnjem poglavlju donosi se transkripcija razgovora s četvoricom kazivača (Ante Juračić, Živko Ključe, Božo Popović i Mile Popović) koji su svojim svjedočanstvima dali krucijalne informacije za podrobnije istraživanje zadane teme. Sedmo poglavlje je usmjereno na sudjelovanje opuzenskih klapa na *Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu* od začetka festivala do danas, a u osmom je poglavlju prikazan popis pjevanih tradicijskih dalmatinskih napjeva u dolini Neretve. Deveto poglavlje predstavlja tri ključna glazbenika i skladatelja podrijetlom iz Opuzena (Živko Ključe, Blaženko Juračić i Ivica Kaleb), koja se bave skladanjem, aranžiranjem i melografiranjem dalmatinskih klapskih napjeva, a njihovi doprinosi u navedenim područjima po prvi puta su objedinjeni i prikazani upravo u ovom radu. U zaključnim mislima razmotren je fenomen klapskog pjevanja u Opuzenu kao i njegovo mjesto u općoj povijesti dalmatinskog klapskog pjevanja.

2. POVIJESNO-DRUŠTVENI I KULTURNI RAZVOJ OPUZENA

2.1. Povijesni aspekti razvoja grada

Grad Opuzen smješten je dvanaest kilometara jugoistočno od ušća Neretve na riječnom otoku *Posrednica,* omeđenim Velikom i Malom Neretvom te morem. *Forte Opus* (Opuzen) naziv je mletačke utvrde utemeljene 1684. godine koja je sagrađena na ruševinama ugarsko-hrvatske utvrde Koš. Odlukom splitskog okružja službeno je proglašen varoši 17. ožujka 1832. godine kad je brojao svega šestotinjak stanovnika. Danas u Opuzenu živi oko tri tisuće ljudi. Prepoznatljiv dio današnjeg Opuzena je Trg kralja Tomislava, popularna *Pjaca*, na kojoj dominiraju crkva Sv. Stjepana (1883.) i zgrada Općine (1888.) te nekadašnja zgrada Osnovne škole. Uz ove tri građevine i ostale kamene kuće, *Pjaca* ima jedinstveno ozračje mediteranskog duha.

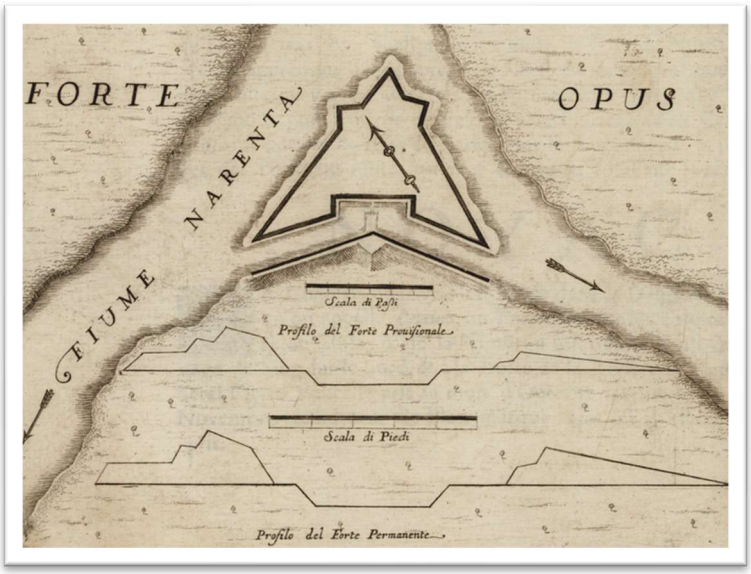

Slika 1: Karta peterokutne utvrde Forte Opus Vincenza Maria Coronellija iz 1694.[5]

[5] Kapović Z., Rajković D., *op. cit.* 9.

U razdoblju između dva svjetska rata općina Opuzen imala je sve javne institucije potrebne za normalno djelovanje: poštu, zdravstvenu i antimalaričnu stanicu, financijski odjel, *Hrvatsku pučku blagajnu* (za štednju i kreditiranje), šestogodišnju osnovnu školu, građansku školu i pletarsku školu. Od zanatstva postojala je pletarska i ribarska zadruga te stolarske, kovačke, brijačke i trgovačke radnje. Postojao je mlin na valjke koji je mogao dnevno samljeti desetak vagona žita te pomorsko-građevinsko poduzeće koje je brinulo za izgradnju i popravke nasipa uz rijeku Neretvu.[6] Opuzen i cijela dolina Neretve do „nedavno" su bili kategorizirani kao močvarno područje bez perspektive za razvoj mladih. Angažiranim djelovanjem Stanka Parmaća, generalnog direktora *Poljoprivredno-industrijskog kombinata Neretva* (poznatijeg kao *PIK Neretva*), pokrenut je proces preobrazbe delte Neretve. Dvadesetogodišnji rad na isušivanju močvara, zatvaranju rukavaca i navodnjavanju imao je za posljedicu kultivirano zemljište s modernim plantažama agruma. Ovakav pothvat znatno je promijenio životni standard u Neretvi te gotovo u potpunosti zaustavio dotadašnje masovno iseljavanje.

2.2. O kulturnom životu Opuzena

Ozbiljniji razvoj kulturnog života u Opuzenu može se povezati s otvaranjem *Hrvatske čitaonice* 1877. godine kao glavnim mjestom susreta Opuzenaca. Između dva svjetska rata osniva se dramska družina, tamburaški orkestar te *Divojačko društvo,* odnosno *Društvo hrvatskih katoličkih djevojaka* u okviru kojeg je djelovao ženski pjevački zbor pod vodstvom Bože Petrova.[7] Opuzenska amaterska glumačka družina bila je vrlo aktivna u razdoblju od 1932. – 1936. pa su u Čapljini, Metkoviću, Janjini, Trpnju, Kominu i ostalim mjestima u Dalmaciji izvodili djela poput *Govore naši velikani, Zlatarevo zlato* i *Graničari*.[8] Godine 1919. osnovan je tamburaški orkestar koji je već do 1923. brojao više od pedeset članova. Ovaj je orkestar često svirao koncerte humanitarnog karaktera pretežno u dolini Neretve. Nedugo

[6] Dujmović, Mijo, *S fortice neretvanske – Prošpetavanja u fojama dubrovačkin gospara* (Opuzen: Grad Opuzen, 2005), 229.

[7] Kapović Z., Rajković D., *op. cit* 41.

[8] *Ibid*, 28.

nakon Drugog svjetskog rata sa svojim je radom započela i gradska (limena) glazba u Opuzenu. Za prvog stručnog voditelja orkestra postavljen je Mate Brečić, glazbar iz Metkovića koji je svirao u Mostarskoj vojnoj glazbi,[9] a nakon njega na mjestu umjetničkog voditelja bili su Božo Petrov, Ljubo Levantin, Miro Mušan, Jakov Miculinić, Mate Lozina i Neven Ereš (trenutni voditelj). Limena glazba je nastupala na raznim umjetničkim smotrama, proslavama državnih praznika, povorkama za maškare, sprovodima, a gostovala je i diljem Europe. Izuzev ovog orkestra, 1980-ih godina djelovao je i *Zabavni orkestar Mjesne glazbe Opuzen* (*big band*) pod dirigentskom palicom Ivana Curića. Ovaj je ansambl brojao 29 članova u svega tri godine svojeg postojanja.[10]

Slika 2: Sokolski tamburaški orkestar, 20. ožujka 1936.[11]

[9] *Ibid*, 39.

[10] *Ibid*, 119.

[11] *Ibid*, 29.

Slika 3: Ženski pjevački zbor u župnom dvoru u Opuzenu, 1939.[12]

Slika 4: Gradska glazba Opuzen, 1947.[13]

[12] *Ibid*, 32.

[13] *Ibid*, 38.

Slika 5: Zabavni orkestar (*big band*) Opuzen, 1986.[14]

Početkom 1960-ih godina, sve više do izražaja dolaze vokalno-instrumentalni sastavi koji su činili okosnicu plesnih zabava u tadašnjem opuzenskom *Zadružnom Domu.* Od 1963. do 1970. godine pokrenuta je zabavna i *rock* scena na kojoj su zavidjeli kolege glazbenici iz puno većih gradova od Opuzena. Uzmemo li samo navedeno sedmogodišnje razdoblje kao mjerilo razvijenosti ove scene, treba istaknuti postojanje čak deset vokalno-instrumentalnih sastava (*Ponoćni atom*, *Tahiti*, *Sigme*, *Čupavci*, *Crni biseri*, *Neretvanski dječaci*, *Plavi dijamanti*, *Fort Opus*, *Bagatele* i *Profesionalci)* koji su brojili pedeset članova.[15] Tako je Opuzen imao pet organiziranih proslava dočeka Nove 1969. godine na kojima je nastupilo pet različitih glazbenih. Uz toliko aktivnih glazbenika, svi su glazbeni sastavi bili održivi u slučaju da je netko od članova morao napustiti rodno mjesto radi odlaska na studij ili odsluženja vojnog roka. Izuzev samog zadovoljstva u sudjelovanju i stvaranju glazbe, valja napomenuti da je većini članova baš ovo bio primarni izvor prihoda kojeg su ostvarivali nastupima u svim naseljima i gradovima u krugu od pedesetak kilometara od Opuzena. Danas primjerice, u istom gradu postoji samo jedan vokalno-

[14] *Ibid*, 119.

[15] *Ibid*, 69.

instrimentalni sastav, a glazbenih kulturnih događanja, izuzev ljetnog kulturnog programa (*Opuzensko lito)*, ima tek nekoliko u cijeloj godini.

Slika 6: Vokalno-instrumentalni sastav Plavi dijamanti, 1969.[16]

Slika 7: Vokalno-instrumentalni sastav Fort Opus, 1968.[17]

[16] Kapović Z., Rajković D., *op. cit* 70.

[17] *Ibid*, 71.

3. DALMATINSKO KLAPSKO PJEVANJE

3.1. Općenito o klapi i klapskoj pjesmi

Dalmatinsku klapu možemo izdvojiti od ostale folklorne glazbe i sličnih ansambala jer se jedina sastoji od skupine pjevača koju nužno veže prijateljstvo ili zajednički hobi. U našim krajevima početkom 20. stoljeća postojale su klape koje njeguju istinski unikatan način pjevanja kao izraz njihove svakodnevice i bitnih događaja koji ih povezuju. Tako se rađaju klapske pjesme koje u svojim tekstovima opisuju radost, tugu, ljubav, težinu, ali i ljepotu života što su na svojstven način naši stari predočili u pjesmu. U početku se pjevalo u dalmatinskome priobalju i otocima među skupinama ratara, ribara, seljaka i gospode, a pjesma se mogla čuti u crkvama, kalama, poljima i vinogradima.

Prema Jošku Ćaleti, postoje tri klapska modela koja su proizašla iz godina postojanja klape i njenog transformiranja. Klapu možemo podijeliti na tradicijsku, festivalsku i modernu.[18] Glavna karakteristika tradicijske klape je pjevanje isključivo iz „gušta“, odnosno iz ljubavi prema pjevanju. Radi se o spontanom pjevanju naučenom isključivo po sluhu, bez voditelja. Tradicijsku klapu čine težaci, ribari, obrtnici koji pjevaju homofone napjeve bez instrumentalne pratnje, odnosno *a capella.* Iako je razvojem festivalske i moderne klape broj tradicijskih klapa smanjen, još uvijek postoje u manjim dalmatinskim sredinama.

Festivalska klapa svoj nastanak duguje Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu koji je osnovan 1967. godine. „*Omiški Festival*, zaslužan za promociju klapskog pjevanja, prva je institucija koja je klapsko pjevanje prezentirala kao organizirani oblik tradicijskog, a kasnije i umjetničkog glazbovanja.“[19] Nastanak festivalske klape unio je promjene u dotad uobičajeni način okupljanja i funkcioniranja klape pa su tako članovi klape obvezni pristupiti audiciji, imaju profesionalnog

[18] Joško Ćaleta, *Klapa singing, a traditional folk phenomen of Dalmatia*, *Narodna umjetnost* (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 1997), 130.

[19] Joško Ćaleta, Jurica Bošković, *Mediteranski pjev: O klapama i klapskom pjevanju* (Zagreb: Večernji list d.o.o., 2011.), 24.

voditelja, uvježbavaju pjesme na organiziranim probama, a uvodi se i instrumentalna pratnja. Voditelj klape dobiva veliku ulogu, izabire glasove te odabire i postavlja skladbe uvježbavajući pjevače za što bolji plasman na festivalima.

Nastanak moderne klape vezan je uz period zadnjeg desetljeća dvadesetog stoljeća. Prema Ćaleti i Boškoviću, osim izvedbi tradicijskih pjesama, ovaj model klape usmjeren je i na promociju kulturne baštine van granica Dalmacije i Hrvatske.[20] Iz modernih klapa proizašli su mnogi hrvatski poznati glazbenici poput Đanija Stipaničeva, Vinka Coce, Ive Amulića, Tomislava Bralića, i dr. Kao što je festivalska klapa težila što boljem plasmanu na festivalima, moderna klapa tako ţeži ostvariti što veću medijsku eksponiranost pa je svojim djelovanjem privukla uglavnom publiku mlađe životne dobi.

Zanimljiva je pojava ženskih klapa koje se prema Vedrani Milin Ćurin pojavljuju još u vrijeme tradicijske klape o čemu svjedoče dva izvora: etnomuzikološka studija Ludvika Kube iz 1899[21]. i *Zbirka narodnih popievaka (iz Dalmacije)* Vladimira (Vladoje) Berse[22] iz 1944. godine. U etnomuzikološkoj studiji Ludvika Kube nalaze se napjevi s obilježjima klapske pjesme koje su izvodile žene, a u Bersinoj zbirci pronalazimo 34 ženska teksta. Međutim, na FDK Omiš prvih su se godina natjecali samo muškarci, i to sve do 1976. godine kada se na natjecanju pojavila ženska klapa *Zadranke*. Pojava klapa na festivalskoj pozornici, dakle s posebnim načinima prezentacije tradicijskih oblika, omogućio je ženama da se i one ubrzo pojave kao nositeljice tradicije proizašle iz istih glazbenih okvira klapskih pjesama.[23]

[20] Ćaleta J., Bošković J., *op. cit.* 24.

[21] Kuba, Ljudevit, *Narodna glazbena umjetnost u Dalmaciji - po stručnom svom putovanju iz g. 1890 i 1892* (Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1952), 161.

[22] Širola, Božidar, *Dalmatinsko pučko pjevanja početkom 20. stoljeća* (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1944.)

[23] Vedrana Milin Ćurin, *Žene u klapskom pjevanju* (Split: Umjetnička akademija u Splitu, 2016), 36.

3.2. O izvorima klapske pjesme

Različiti glazbeni fenomeni utjecali su na oblikovanje klapske pjesme. Precizan izvor klapske pjesme teško je odrediti s obzirom na isprepletenost više izvora. Ovim istraživačkim poljem među prvima su počeli proučavati Lovro Županović i Silvije Bombardelli navodeći različite utjecaje koji su se međusobno nadopunjavali u stvaranju klapske pjesme.[24]

Nikola Buble u *Glazbenoj kulturi stanovnika trogirske općine*[25] piše da su izvori klapskih pjesama sljedeći: „1) gregorijanski koral, liturgijsko i paraliturgijsko pjevanje zapadnog obreda na latinskom i na hrvatskom jeziku; 2) svekolika i svakodnevna organizirana djelatnost urbanih i urbano-ruralnih sredina na području Dalmacije u drugoj polovici 19. stoljeća i na početku 20. stoljeća; 3) talijanska, odnosno zapadno-europska melodika; 4) melodika slična napjevima ilirskog preporoda s napjevima iz šire unutrašnjosti kojima pribrajamo i tzv. starogradske pjesme; 5) melodika napjeva starih šlagera i tzv. turističkih pjesama šlagerskog tipa; 6) suvremeni estradni i disko repertoar popularnih dalmatinskih klapa, šlageri s festivala zabavne glazbe u Splitu, te novouglazbljene dalmatinske klapske pjesme koje su svoju praizvedbu imale na festivalima u Omišu."

Kako je dalmatinska klapska pjesma uznapredovala u mnoštvu kompetitivnih festivala tako i skladateljski pristupi u klapskoj pjesmi dobivaju novo ruho pa nastaju skladbe u folklornom duhu, skladbe srodne zabavnoj glazbi te skladbe pisane u duhu zborske literature.

3.3. Glazbena obilježja klapske pjesme

Termini kao što su „gradske melodije", „gradske popijevke" i „dalmatinska gradska pjesma" izašli su iz upotrebe usvajanjem naziva „klapa" i „dalmatinska klapska pjesma" koji su prihvaćeni osnutkom *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu*.

[24] Buble N., *Glazbena kultura stanovnika Trogirske općine*, 71.

[25] *Ibid*, 71.

Klapski pjevači napjeve izvode u troglasno, odnosno četveroglasno. Harmonijski je slog uglavnom tijesan, a kadence se često javljaju u tijesnom tercnom položaju. Analizom klapskih napjeva može se utvrditi da se u većini slučajeva radi o homofonim napjevima u durskom tonalitetu, dok harmonijsku osnovu čine tonički, subdominantni i dominantni akord i dominantni kvintakord (kao i dominantni septakord).[26] Klapske pjesme skladane su u obliku dvodijelne pjesme (AB), dvostruke dvodijelne pjesme (ABAB), četverodijelne pjesme (ABCD) te u razvijenijim novijim oblicima. Pojava festivalske i moderne klape unijela je i novitete u klapsku pjesmu pa se harmonija često obogaćuje septakordima, a ritmizacija postaje sve kompleksnija. Sve „netipične" harmonijske funkcije i alterirani tonovi u klapskoj pjesmi uvelike mijenjaju kretanje baritona. U želji očuvanja tradicije se jedni strogo „drže" tradicijskog harmonijskog izričaja, dok drugi unaprjeđuju svoje znanje i vještine eksperimentirajući s neuobičajenim harmonijskim i ritamskim strukturama.

Specifičnosti pjevanja klapskih pjesama u pojedinim mikroregijama i lokalitetima unutar njih definirao je Nikola Buble u knjizi *Dalmatinska klapska pjesma*[27]: 1) subjektivan odnos prema pjesmi, izražajnost i osjećajnost pjevača; 2) koncentriran ton, naglašeni osjećaj nosivosti (posebice kod *p* i *pp* pjevanja); 3) energični „udar" stupca zraka o glasnice; 4) uzorna intonacija, besprijekorna artikulacija vokala uz jasan izgovor i tumačenje teksta.[28] Navedene karakteristike možemo nazvati „zajedničkim nazivnikom" svih klapa u Dalmaciji, no ipak svaka od njih krije nešto vlastito, a glasovnom fuzijom ostvaruje jedinstvenu boju. Način izvedbe ili interpretacije ovog harmonijskog sklada nije svugdje isti, pa često ni sličan. Iako nije moguće povući jasne granice jer se načini pjevanja u pojedinim elementima isprepliću i nadopunjuju, Buble je diferencirao načine izričaja i podijelio ih na dubrovački, korčulanski, splitski, trogirski, šibenski, zadarski i druge. Primjerice, dubrovački način interpretacije sadrži dosta ukrasa, ima elemente renesanse (jasne izraze i jednostavne oblike), prevladava lirska komunikacija i to ponajčešće u

[26] Buble N., *Glazbena kultura stanovnika Trogirske općine*, 69.

[27] Buble N., *Dalmatinska klapska pjesma*, 72-77.

[28] *Ibid*, 72.

pianu, dok je glavno obilježje trogirskog načina pjevanja klapskih pjesama veliki raspon i dinamika od tehnički zahtjevnog *pp* do *ff*.[29]

4. OPUZENSKE KLAPE U RAZDOBLJU OD 1964. DO 1986.

4.1. Muška klapa *Gusari s Neretve*

Sredinom šezdesetih godina prošlog stoljeća, preciznije 1964. godine, uz vlastitu inicijativu na mjesto voditelja novoosnovanog *Opuzenskog vokalnog okteta* stupio je Mladen Montana, amaterski glazbenik s poluotoka Pelješca kojeg je posao u tvornici (*PIK Neretva)* doveo u Opuzen. Skladbe klasične literature, dalmatinske skladbe, popularni domaći i inozemni šlageri te pokoji meksikanski *evergreen* činili su šarolik repertoar ovog vokalnog sastava. Tek nakon što je u općinu stigla obavijest o osnutku prvog Festivala dalmatinskih klapa u Omišu 1967. godine, oktet prestaje s djelovanjem kako bi iznjedrio dvije ozbiljne klape — *Gusari s Neretve* i *Fort Opus*. Na prvijencu Festivala sudjelovali su *Gusari s Neretve,* klapa skromnih očekivanja s obzirom na to da do 1967. godine nije održan niti jedan susret dalmatinskih klapa. Inspirirani nazivom klape, prilikom dolaska u Omiš bacili su brodsko sidro iz automobila, a svoj performans upotpunili kostimirani u gusare. Osvojili su prvu nagradu stručnog žirija i prvu nagradu publike izvedbom opuzenskog napjeva „Pivci moji, ne pivajte“. U sklopu drugog izdanja omiškog festivala (1968.) *Gusari* su sudjelovali na Večerima novih skladbi, natjecateljskoj kategoriji u kojoj sudionici izvode samo novokomponirane skladbe. Izveli su pjesme „Kaleto moja“ Tome Bebića i „Serenada“ Tonča Papića i Stjepana Benzona za koje su nagrađeni prvom nagradom stručnog žirija.[30] Uz pjevanje dionice baritona, ulogu voditelja u klapi preuzeo je **Neven Ereš** (1947.), kasnije voditelj dječje klape *Poletarci* i mješovite klape *Na kantunu*. Neven Ereš je završio *Muzičku školu I. i II. stupnja* – smjer klarinet u Mostaru. Po završetku škole zaposlio se kao prvi klarinetist *Simfonijskog orkestra* u Mostaru gdje je radio do 1992., kad se radi Domovinskog rata vraća u dolinu Neretve.

[29] *Ibid*, 76.

[30] https://fdk.hr/klapa/gusari-s-neretve/, 26.06.2019.

U *Gradskoj glazbi Opuzen* počeo je svirati davne 1959., a 2011. postao je umjetnički voditelj iste. U pjevačkom stažu Ereš broji tri prve nagrade na *Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu*: dvije stručnog žirija (1967., 1968.) i jednu publike (1967.).[31]

Ime i prezime	Glas
Ivo Ključe	Tenor I
Velimir Vuletić	Tenor II
Nikola Ključe	Bariton
Neven Ereš	Bariton
Ante Grossi	Bas
Dalibor Ereš	Bas

Tablica 1: Sastav muške klape *Gusari s Neretve*

Slika 8: Muška klapa *Gusari s Neretve* (Omiš, 1967.)[32]

[31] Kapović Z., Rajković D., *op. cit* 218.

[32] Privatni arhiv Ive Ožića.

Najbolje grupe - splitski „Marjan“ i opuzenski „Gusari s Neretve“

Festival dalmatinske pjesme u Omišu završio je u subotu mrtvom trkom dviju najboljih grupa — splitskog kvinteta »Marjan« i seksteta »Gusari s Neretve« iz Opuzena. Oni su podijelili prvu nagradu od 100.000 starih dinara, druga nagrada od 60 tisuća starih dinara pripala je »Oktetu iz Trogira«, a treću nagradu od 40.000 starih dinara dijele oktet »Dalmacija — cement« iz Vranjica i ansambl »Jedinstvo« iz Splita.

Na pjaceti pred crkvom sv. Ivana u starom dijelu Omiša finalne festivalske večeri takmičilo se sedam grupa, koje su izabrane između 14 grupa na tri izlučne priredbe. To su, pored spomenutih nagrađenih grupa, još noneт »Marineta« iz Makarske i kvartet »Zadarska klapa« iz Zadra.

Pored navedenih nagrada koje je u ime organizatora festivala — omiške poslovnice »Dalmacije — turista« — dodijelio stručni žiri u sastavu prof. Smilja Kraljević-Radojčić, Ljupče Stipišić, prof. Frane Franković, dr Ivo Šaškor i prof. Frano Selak, podijeljene su i nagrade turističkog društva »Slovinje« u Omišu. Nagradu od 50.000 starih dinara za najbolju grupu na festivalu opet su dijelila dva sastava — »Gusari s Neretve« iz Opuzena i »Dalmacija — cement« iz Vranjica. Druga nagrada od 20.000 starih dinara pripala je »Zadarskoj klapi«.

Pored toga društvo »Slovinj« dodijelilo je nagradu od 20.000 starih dinara interpretatorima pjesme koja je dobila najviše glasova po izboru publike. To je pjesma »Pivci moji« što su je pjevali »Gusari s Neretve«.

Stručni je žiri također odlučio da se na jednu ploču produkcije RTB snimi po jedna pjesma s repertoara

Slika 9: Mirković, Vojko »Najbolje grupe – splitski „Marjan“ i opuzenski „Gusari s Neretve«, *Slobodna Dalmacija*, br. 6992 (21. kolovoza 1967.), str. 3[33]

[33] Članak je dostupan na poveznici: https://arhiv.slobodnadalmacija.hr/pvpages/pvpages/viewPage/?pv_page_id=88553, 07.05.2020.

4.2. Muška klapa *Fort Opus*

Skupina pjevača okupljena u klapi *Fort Opus* snimila je i objavila ploču pod naslovom *Dalmatinske pjesme* u izdanju Radiotelevizije Beograd 1975. godine i tako ostvarila golem uspjeh za jedan gradić od dvije tisuće stanovnika koje je u to doba brojilo već tri ozbiljne klape. *Fort Opus* aktivno počinje djelovati 1972. godine kad je kao debitantska klapa nastupio na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu. Uz pregršt nastupa na svakoj opuzenskoj svečanoj prigodi ili pak onima spontanijeg karaktera, na istom festivalu pojavili su se još tri puta: 1973., 1976. i 1977. Zahvaljujući stečenom pjevačkom iskustvu nekolicine pjevača u *Opuzenskom vokalnom oktetu* pod vodstvom Mladena Montane, *Fort Opus* je uz voditelja Matu Lozinu (1935. – 2011.), ondašnjeg kapelnika *Gradske glazbe Opuzen,* zaozbiljno „odjeknuo" klapskim svijetom. Lozina osnovnu školu završava u Opuzenu, a srednju vojnu glazbenu školu pohađao je u Splitu i Rijeci. *Gradsku Glazbu Opuzen* vodio je punih četrdeset godina, od 1971. do 2011. kada ga je zdravstveno stanje onesposobilo za daljnji rad. Vojno glazbeno školovanje završio je 1955. u Rijeci, a nakon toga je počeo svirati trombon u raznim vojnim orkestrima diljem Jugoslavije. Usadio je ljubav prema sviranju nizu mlađih generacija, neumorno ih uvježbavajući za nastupe gradske glazbe. Od 1963. do 1990. bio je zaposlen kao učitelj glazbene kulture u Osnovnoj školi u Opuzenu te je u tom periodu ravnao mješovitim zborom i tamburaškim orkestrom. Na svečanoj sjednici opuzenskog Gradskog vijeća u kolovozu 2001. uručena mu je nagrada za životno djelo uz obrazloženje kako je cijeli svoj životni vijek posvetio glazbi i glazbarima te sveukupnom kulturnom i zabavnom životu Opuzena.[34] Iz razdoblja njegovog dugogodišnjeg vodstva muške klape *Fort Opus* posebno je upečatljiva *sotto voce* izvedba pjesme *Sićaš se draga ti* koju je klapa u jednoj od opuzenskih uličica izvela za potrebe snimanja emisije *Prijatelji glazbe*[35] godine.

Ime i prezime	Glas
Ante Juračić (Grga)	Tenor I

[34] Kapović Z., Rajković D., *op. cit* 217.

[35] Dokumentarna emisija u redakciji Radiotelevizije Zagreb koja je snimana od 1972. - 1988.

Ante Juračić	Tenor II
Boško Šiljeg	Tenor II
Marinko Filipović	Bariton
Eduard Petrić	Bariton
Mate Lozina	Bas
Ivo Tutavac (Ždut)	Bas
Tugomil (Milenko) Franičević	Bas

Tablica 2: Sastav muške klape *Fort Opus*

Snimljene pjesme na ploči iz 1975. godine (klapa *Fort Opus*)

1. *Gožđena mašina*
2. *Gradinjske gore*
3. *Ivanu Klakaru*
4. *Mara mi se šeće*
5. *Milko moja, ja sam mornar*
6. *Moj mi je Mato iz Drača*
7. *More moje Jadransko*
8. *Na Neretvi*
9. *Oj, lipi moj Jadrane plavi*
10. *Pismo moja hrli tamo*
11. *Primi ove ruže*
12. *Sićaš se draga ti*
13. *Spavaj mi, spavaj Ančice*

Slika 10: Muška klapa *Fort Opus*, naslovnica LP ploče, (Opuzen, 1975. godine)[36]

Slika 11: Muška klapa *Fort Opus*, (Opuzen 1977. godine)[37]

[36] Privatni arhiv Ive Ožića.

[37] Privatni arhiv Ive Ožića.

Slika 12: Muška klapa *Fort Opus*, (Opuzen, 1976. godine)[38]

4.3. Dječja klapa *Poletarci*

Na drugom Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu održanom 27. srpnja 1968. godine, nastupila je dječja klapa „Poletarci“ kao gostujuća četveročlana klapa u finalnoj večeri i privukla pozornost gledališta na prepunoj „pjaceti“ ispred crkve sv. Ivana u Omišu. Božo Popović (12 godina), Mile Popović (13 godina), Živko Ključe (13 godina) i Oliver Ereš (17 godina) činili su ovu dječju vokalnu skupinu. „Živko je dobar tenor. On uvik započinje naše pivanje. Ja ga prvi vatan, a moj brat Božo malo pojača naše glasiće. Dugonogom Oliveru, znate on je kod nas bas, kasnije ostaje da samo začini pismu.“, ovo su bile riječi Mile Popovića nakon nastupa na omiškom Festivalu upućene novinarima časopisa *Plavog vjesnika* iz 1968. godine.[39] Zanimljivo je istaknuti da je Oliver Ereš tad bio jedini član koji je glasovno mutirao pa je stoga pjevao dionicu basa. Pojava dječje klape na tadašnjem mladom omiškom Festivalu bila je prava atrakcija. S odmakom od pedesetak godina, u Zadru je 2009. godine osnovan *Festival dječjih klapa* kao prilika najmlađima da napreduju u pjevanju i očuvanju tradicije dalmatinskog klapskog pjevanja. Prvi tenor ove klape, Božo Popović, prometnuo se u vrlo važno ime u klapskom svijetu. Bio je voditelj

[38] Treći slijeva je Ante Juračić, jedan od kazivača u ovom radu i otac skladatelja Blaženka Juračića. Privatni arhiv Ive Ožića.

[39] ***, »Četiri poletarca iz Opuzena: golobrada klapa«, *Plavi vjesnik*, (1968.)

muške klape *Poletarci*, mješovitih klapa *Slavuji kala* i *Na kantunu* te muških klapa *Neretvani* i *Bevanda*. Uz posao voditelja, pjevao je u svim od navedenih klapa na svim pozicijama, a s bratom Milom Popovićem i danas, u dobi od 65 godina „elegantno“ izvodi klapsku tercu. Živko Ključe je samo nekoliko godina nakon prvijenca s *Poletarcima* upisao srednju muzičku školu u Mostaru na teoretsko-nastavničkom i instrumentalnom odsjeku (kontrabas).

Poletarci su uz voditelja Nevena Ereša kroz godine aktivnog djelovanja postali muška klapa, a sastav je obogaćen s još nekoliko članova: Ivo Tutavac, Ante Ključe, Ivica Kaleb, Dalibor Ereš i Pavo Popović. Ovjekovječili su svoj rad 1986. godine izvedbom napjeva „Svršit će mlados' moja“, „Za ribara“, i „Misečina“ za potrebe snimanja emisije *Prijatelji glazbe*.

Ime i prezime	**Glas**
Božo Popović	Tenor I
Mile Popović	Tenor II
Živko Ključe	Bariton
Oliver Ereš	Bas

Tablica 3: Sastav dječje klape *Poletarci*

Slika 13: Dječja klapa *Poletarci* (Omiš, 1968. godine)[40]

Slika 14: Dječja klapa *Poletarci* (Omiš, 1968. godine)[41]

[40] Privatni arhiv Ive Ožića.

[41] Privatni arhiv Ive Ožića

»ČETIRI POLETARCA« IZ OPUZENA

Golobrada klapa

Kad sam im spomenuo da bih ih želio intervjuirati za čitaoce »Plavog vjesnika« inače šutljivi i sramežljivi Opuzenci uglas su povikali: »Pa mi smo 1968. godine u Omišu dobili pehar 'Plavog vjesnika', kao najmlađa klapa i to nam je prvo priznanje. Utoliko nam je draže da se pojavimo u tom listu.« Gledajući ih, imam dojam da su preplašeni, sramežljivi, međutim kad se pojave na pozornici djeluju rutinerski, ništa ih ne zbunjuje. Malo se u pjevanju primjećuje da su još djeca, ali to ne smeta da budu dobri i prilično originalni. Kako sami kažu, ne mogu biti posve originalni, jer imaju velike uzore u opuzenskim »Gusarima s Neretve«, koje smatraju najboljom klapom u zemlji.

Da vam ih predstavimo: **Boško Popović, Mile Popović, Živko Ključe** i **Oliver Ereš.** Njihov pratilac na gitari ujedno im je i učitelj i savjetnik. To je **Neven Ereš**, član već spomenutih »Gusara s Neretve«.

— Dobro, dečki, da počnemo s jednim uobičajenim pitanjem. Kako ste počeli s pjevanjem u klapi?

● NENAVIKLI NA NOVINARE

Sramežljivo se gledaju koji bi odgovorio.

— Počet ću ja dok se oni malo ohrabre — odgovorio je njihov pratilac Neven Ereš. — Morate ih razumjeti. Nisu navikli na novinare i foto-reportere. Pjevali su dvojica po dvojica zajedno. Tako je išlo neko vrijeme i onda su se odlučili spojiti da bi zajedno mogli bolje »kantati« u predvečernjim satima toplih opuzenskih noći. U početku su pjevali samo za sebe, iz »gušta«, a tek kad smo mi stariji vidjeli da bi od njih moglo nešto biti odlučili smo da im pomognemo. Tako je počelo. Sada za sobom imaju već tri godine zajedničkog nastupanja. Već su »stari vuci«.

Razgovoru se priključio i naš poznati

dana postane pjevač zabavnih melodija?

— Pa, ja sam — javio se je Oliver — član vokalno-instrumentalnog sastava »Fortopus«, gdje sviram i pjevam. Zanima me svaka dobra glazba pa tako i zabavna. Neki od nas željeli bi ići u muzičku školu, ali ne znamo hoće li biti mogućnosti za to jer mi od svog pjevanja ne zaradimo gotovo ništa. Pjevamo iz zabave, jer nam to čini veselje. Osim toga Živko i Božo pjevaju zabavne pjesme u mjesnom sastavu »Mlade Bagatele«.

— Ali kad bi se jednog dana to izmijenilo i vi postali popularni, hoće li se što izmijeniti u vašem životu? — prekinuo sam ih.

— To je još daleko kad ćemo mi biti toliko poznati i popularni, a što je najvažnije dobri, da možemo zaraditi da od toga pristojno živimo. Treba prije završiti školu.

— Dobro, dobro, dalje ćemo ozbiljno razgovarati. Kako ste zadovoljni svojim pjevanjem?

— Zadovoljni smo samo onda kad sva četvorica pružimo maksimum. Inače nismo. Moramo još mnogo raditi da bismo bili potpuno zadovoljni.

— Što je važnije za mladog pjevača — talent ili velika volja i rad?

— Mi mislimo oboje.

— Ne, ne! — uskoči Boris, koji pomno prati što će reći njegovi puleni. — Raditi, raditi i samo raditi. Bez rada nema ništa. Koliko je talenata propalo zato što su bili lijeni, a koliko je opet prosječnih pjevača uspjelo zahvaljujući velikoj marljivosti. Ja imam mnogo iskustva u tim stvarima, pa znam kako to ide.

— A kakva je stvar s vezama? Mogu li novine, radio i televizija odigrati ovdje odsudnu ulogu. Možda ne mogu odsudnu, ali mogu veliku. Dalmatinski narodni melos je specifičan i izvanredno lijep. Treba samo pogoditi u pravu žicu. Zato kad se neka skladna

Slika 15: ***, »Četiri poletarca iz Opuzena: golobrada klapa«, *Plavi vjesnik*, (1968.)[42]

[42] Autor članka i datum izdanja časopisa nisu poznati. Privatni arhiv Ive Ožića.

Nakon festivala klapa u Omišu

»POLETARCI« dobili naš pokal

– Živko je dobar tenor. On uvik započinje naše pivanje. Ja ga prvi vatan, a moj brat Božo malo pojača naše glasiće. Dugonogom Oliveru, znate on je kod nas bas, kasnije ostaje samo da začini pismu!

Ovako nam je, slikovitim pričanjem, 13-godišnji Mile Popović objasnio način pjevanja svoje male klape »Poletarci« iz Opuzena, koja je na drugom Omiškom festivalu dalmatinske pjesme, kao gost finalne večeri, odprve osvojila simpatije prepunog gledališta na pjaceti pred crkvom sv. Ivana. Kad je reporter »Plavog vjesnika« vragolastom Mili i njegovim drugovima 12-godišnjem Boži Popović, 13-godišnjem Živku Ključe i 17-godišnjem Oliveru Erešu, u ime svoje redakcije, na maloj bini u uglu pjacete, predao vrijedan pehar, u zgusnutim redovma gledališta nastale su prave ovacije. Ni jednu predaju festivalskog priznanja i nagrada publika nije tako toplo pozdravila kao ovu. Čak je i nagrada publike za najbolju pjesmu festivala potisnuta u drugi plan. I sami »Poletarci« od malih nogu. I prije osnivanja njihove »klape« oni su svakog dana zajednički pjevušili vraćajući se s kupanja ili nastave, onako za »gušt«. Neposredno pred nastup na festivalu u Omišu, brigu o njima preuzeo je Opuzenac Boris Nikolić, solist RT Zagreb i član popularne grupe »Dalmacija«.

– Svi ti momčići su nadareni pjevači – rekao nam je on – Osobito se ističe mali Božo. On pjeva veoma čisto, što je pomalo kuriozitet za djecu njegove dobi. Uz to, vrlo je siguran na pozornici. Kod »Poletaraca« je posebno zanimljivo, što oni, kao i stariji pjevači, u pjevanju starih dalmatinskih varoških pjesama sve djele na glasove! Zato su za basa »klape« morali angažirati nekoliko godina starijeg Olivera. Nitko od njihovih vršnjaka ne posjeduje bas potrebne jačine.

»Poletarci« već imaju i svoj repertoar. Sastoji se od tridesetak dalmatinskih pjesama koje oni na vrlo simpatičan način izvode pred publikom.

Osim ljubavi prema starim pučkim pjesmama, svi »Pole-

Slika 16: ***, »Nakon festivala klapa u Omišu: Poletarci dobili naš pokal«, *Plavi vjesnik*, (1968.).[43]

[43] Autor članka i datum izdanja časopisa nisu poznati. Privatni arhiv Ive Ožića.

5. OPUZENSKE KLAPE „NOVIJEG DOBA“ (1990. - 2020.)

5.1. Mješovita klapa *Opuzen*

Uz spomenute klape (*Gusari s Neretve, Fort Opus i Poletarci)*, noviju povijest dalmatinskog klapskog pjevanja u Opuzenu obilježilo je još nekoliko vokalnih skupina. Najprije valja istaknuti klapu *Opuzen* kao najnagrađivaniju klapu „novije“ ere. Osnovana je 2001. godine kao muška klapa te je u tom sastavu djelovala do 2005. godine kad im se pridružuje Nevena Ereš Gnječ (na mjestu dotadašnjeg prvog tenora). Od tada postaju mješovita klapa. Tijekom godina aktivnog djelovanja nastupali su na raznim smotrama i festivalima, a održavali su i samostalne koncerte. Godine 2008. izdaju CD album s deset obradbi dalmatinskih klapskih napjeva pod naslovom jedne od najljepših numera – *Pivci moji ne pivajte* što ih čini jedinom opuzenskom klapom uz *Fort Opus* koja se može pohvaliti objavljenim nosačem zvuka u izdanju *Aquarius recordsa* (CD 224-08). Ova klapa broji ukupno šest nastupa na FDK Omiš (Večeri mješovitih klapa) i pet osvojenih nagrada.

Ime i prezime	**Glas**
Nevena Ereš-Gnječ	Alt
Igor Juračić	Tenor II
Ante Franić	Tenor II
Oliver Prović	Bariton
Goran Rajković	Bariton
Tonći Čotić	Bas I
Josip Jurković	Bas II

Tablica 4: Sastav mješovite klape *Opuzen*

Slika 17: Mješovita klapa *Opuzen*[44]

Popis snimljenih skladbi na nosaču zvuka iz 2008. godine

1. *Pivci moji ne pivajte*
2. *Jabuka i divojka*
3. *Omili mi u selu divojka*
4. *Viruj meni vilo lipa*
5. *Ne pitan ti biser zlato*
6. *Majka Mari kose plela*
7. *Da mi je znati Bože moj*
8. *Lipe li su Gradinke divojke*
9. *Te tvoje oči*
10. *Zar ćeš draga*

Slika 18: Naslovnica CD-a *Pivci moji ne pivajte* mješovite klape *Opuzen* (2008.)[45]

[44] Privatni arhiv Ive Ožića.

[45] https://www.jeftinije.hr/Proizvod/12577772/audio-video/glazba-film/cd/klapa-opuzen-pivci-moji-ne-pivajte-cdmp3., 02.02.2020.

Nagrade i sudjelovanja na FDK Omiš:

Tablica niže prikazuje popis nagrada mješovita klape *Opuzen*. Čak četiri prve i jednu treću nagradu ova je klapa osvojila od ukupno šest sudjelovanja na *Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu*.

FESTIVAL	VEČER	NAGRADE
43. FDK Omiš 2009.	Večer mješovitih klapa	1.NAGRADA PUBLIKE
42. FDK Omiš 2008.	Večer mješovitih klapa	3.NAGRADA STRUČNOG POVJERENSTVA
41. FDK Omiš 2007.	Večer mješovitih klapa	1.NAGRADA STRUČNOG POVJERENSTVA
40. FDK Omiš 2006.	Večer mješovitih klapa	1.NAGRADA STRUČNOG POVJERENSTVA
39. FDK Omiš 2005.	Večer mješovitih klapa	1.NAGRADA PUBLIKE
38. FDK Omiš 2004.	Večer mješovitih klapa	

Tablica 5: Nagrade mješovite klape *Opuzen* na FDK Omiš

5.2. Mješovita klapa *Na kantunu*

Mješovita klapa *Na kantunu* osnovana je 2012. godine kao treća opuzenska mješovita klapa pod naizmjeničnim vodstvom Nevena Ereša, Blaženka Juračića i Bože Popovića. Sudjeluje na natjecanjima i smotrama pretežno u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. U njihove važnije uspjehe ubrajaju se brončana (2018.) i srebrna (2019.) plaketa po odluci stručnog žirija na 39. i 40. *Festivalu klapa Dubrovačko-neretvanske županije*. Izuzev ovog natjecateljskog dijela, klapa je redoviti sudionik na *Međunarodnom susretu klapa – Trebižat* kao i na *Međunarodnoj smotri klapa – Neum*.

Ime i prezime	**Glas**
Marijana Curić	Alt
Ivan Prović	Tenor II

Josip Tošić	Tenor II
Tomislav Dujmović	Bariton
Ante Jović	Bas
Luka Popović	Bas

Tablica 6: Sastav mješovite klape *Na kantunu*

Slika 19: Mješovita klapa *Na kantunu*[46]

5.3. Mješovita klapa *Slavuji kala*

Kao tadašnji učitelj glazbene kulture u Osnovnoj školi Opuzen, Božo Popović osniva dječju klapu *Slavuji kala* 2003. godine. Izuzmemo li pjevača basovske dionice – Antu Tošića (50 godina), ostali članovi imali su između 11 i 18 godina. Unatoč mlađoj životnoj dobi, tri puta su uspješno konkurirali ostalim mješovitim klapama na FDK Omiš. Zapravo su *Slavuji kala* prva opuzenska mješovita klapa uzmemo li u obzir da je mješovita klapa *Opuzen* osnovana 2001., ali je prve četiri godine postojanja djelovala kao muška klapa. Izuzev sudjelovanja na festivalu, *Slavuji kala* su mnogo puta nastupili u Opuzenu i u drugim gradovima diljem Hrvatske kao gostujuća klapa. Ovaj je nesvakidašnji fenomen započeo kao školski projekt, a nažalost završio odlaskom članova klape na studij daleko od rodnog mjesta. Srećom, klapa je ovjekovječila svoj rad snimivši neobjavljeni

[46] Privatni arhiv Ive Ožića.

album obrada starih dalmatinskih napjeva kao podsjetnik na bezbrižne školske dane, doprinoseći tako svojim prilogom mozaiku dalmatinske nematerijalne baštine.

Ime i prezime	Glas
Ivana Tolić	Sopran I
Marija Curić	Sopran II
Josipa Proleta	Sopran II
Ivana Marković	Alt I
Marela Juračić	Alt II
Mateja Popović	Alt II
Ante Popović	Bas I
Ante Tošić	Bas II

Tablica 7: Sastav mješovite klape *Slavuji kala*

Slika 20: Mješovita klapa *Slavuji kala*[47]

[47] Privatni arhiv Ive Ožića.

Slika 21: Mješovita klapa *Slavuji kala*[48]

5.4. Ženska klapa *Arija*

Spontani dogovor nekih od današnjih članica klape *Arija* rezultirao je osnutkom prve ženske klape u Opuzenu. Bilo je to 2014. godine, razdoblje u kojem je dalmatinska klapska pjesma u gradu Opuzenu gotovo utihnula. Nastupi za državne praznike i blagdane, međunarodne smotre dalmatinskih klapa u Trebižatu i Neumu i pokoji festival zabavne glazbe su dosadašnja ostvarenja ove klape pred kojom je nesumnjivo još pregršt uspješnih nastupa i suradnji. Svakako, osnutak ženske klape veliki je uspjeh za kulturu u Opuzenu jer je jedanaest pjevačica napokon dobilo priliku biti dio klapske „pisme“. Umjetnička voditeljica je **Marija Jerković**, magistra glazbene pedagogije, a zaposlena je kao učiteljica *solfeggia* u Osnovnoj

[48] Privatni arhiv Ive Ožića.

glazbenoj školi u Metkoviću i u Opuzenu. Od 2006. godine ravna mješovitim zborom Župe Gospe Karmelske u Bagalovićima.[49]

Ime i prezime	Glas
Marija Jerković	Sopran I
Paula Marušić	Sopran II
Vida Bandur	Sopran II
Petra Ostojić	Sopran II
Dijana Mataga	Alt I
Iva Rajković-Alendar	Alt I
Marela Talajić	Alt I
Marijana Curić	Alt I
Ana Sršen	Alt II
Ivanka Beatović Šešelj	Alt II
Stanka Popović	Alt II

Tablica 8: Sastav ženske klape *Arija*

Slika 22: Ženska klapa *Arija*[50]

[49] https://radiodelta.hr/2016/12/03/crkvena-glazba-i-obicaji-u-zupi-sv-nikole-biskupa-u-metkovicu/, pristup: 24.05.2020.

[50] Privatni arhiv Ive Ožića.

5.5. Muška klapa *Bevanda*

Živko Ključe, Božo Popović, Oliver Ereš i Tugomil Franičević bili su članovi moderne klape pod nazivom *Bevanda*. Klapa je kategorizirana kao moderna prvenstveno zbog instrumentalne pratnje (dvije mandoline, akustična gitara i bas gitara), ali i zbog rado izvođenog zabavnog i šlagerskog repertoara. Izuzev obradbi poznatih zabavnih pjesama, bavili su se i autorskim radom kojeg su predstavljali na poznatom opuzenskom festivalu *Melodije hrvatskog juga*. Sve su pjesme izvodili uz instrumentalnu pratnju pa možemo konstatirati da je svatko od navedenih članova bio nositelj svoje pjevačke dionice, što ih na neki način neosporno čini klapom. Priložena fotografija klape nastala je u opuzenskoj kino dvorani 1991. godine na humanitarnom koncertu za djecu poginulih policajaca u Borovu Selu.

Ime i prezime	**Glas**
Živko Ključe	Tenor I
Božo Popović	Tenor II
Oliver Ereš	Bariton
Tugomil Franičević	Bas

Tablica 9: Sastav muške klape Bevanda

Slika 23: Muška klapa *Bevanda*[51]

[51] Privatni arhiv Ive Ožića.

5.6. Muška klapa *Neretvani*

Ova osmeročlana vokalna skupina osnovana je 2007. godine kao peta muška klapa u Opuzenu. Uz klape *Slavuji kala*, *Poletarci*, *Bevanda* i *Na kantunu* Božo Popović se opet okušao u ulozi voditelja (po peti put). U samo nekoliko godina djelovanja, *Neretvani* se mogu pohvaliti brojnim gostovanjima i samostalnim koncertima diljem Dubrovačko-neretvanske županije i šire okolice.

Ime i prezime	**Glas**
Neven Ilić	Tenor I
Ivan Prović	Tenor II
Šime Bebić	Tenor II
Josip Bjeliš	Tenor II
Mile Popović	Bariton
Davor Bebić	Bariton
Tome Dujmović	Bas I
Ante Tošić	Bas II

Tablica 10: Sastav muške klape *Neretvani*

Slika 24: Muška klapa *Neretvani*[52]

[52] https://www.youtube.com/watch?v=YtXFY8ag4Zg., 02.02.2020.

6. RAZGOVOR S KAZIVAČIMA

6.1. Metodološki postupci

Za istraživačke potrebe rada proveden je polustrukturirani tip intervjua s četvoricom kazivača u razdoblju od 21. travnja 2019. do 21. siječnja 2020. Ciljana skupina ispitanika su klapski pjevači starije životne dobi koji su pjevali u bar jednoj od prve tri opuzenske klape (muška klapa *Gusari s Neretve,* dječja klapa *Poletarci* i muška klapa *Fort Opus*). Razgovori s kazivačima nisu bili vremenski ograničeni, pitanja intervjua su osmišljena prema potrebama istraživačkih pitanja rada, a pažnja je usmjerena na kazivače i njihova sjećanja i mišljenja o fenomenu klapskog pjevanja u Opuzenu. Neposredno prije svakog snimanja obavljen je razgovor s pojedinim kazivačem radi postizanja što ugodnije i opuštenije atmosfere, a sam čin snimanja[53] je prikazan usputnim. Svi kazivači su odgovorili na niže navedena pitanja, a iz svakog intervjua su transkribirana pitanja na koje su kazivači dali najvrijednije odgovore. Konačni cilj intervjua je rasvijetliti ranu povijest dalmatinskog klapskog pjevanja u Opuzenu, nastanak *Opuzenskog vokalnog okteta* kao i uvjete u kojima se stvarao nukleus klapskog pjevanja u neretvanskom kraju. Također, cilj je istražiti pojavu dionice baritona u opuzenskom klapskom pjevanju.

Pitanja iz intervjua:

1. Od koga ste učili napjeve? Jeste li pjevali uz starije i kako je to izgledalo?
2. Kako su izgledale pripreme za neke od prvih Festivala dalmatinskih klapa u Omišu?
3. Kako je izgledalo folklorno klapsko pjevanje u Opuzenu? (gdje ste pjevali, koliko često, koje napjeve, istaknuti pojedinci…)
4. Kada su se počele formirati službene klape? (stalno članstvo, voditelj, prostor za probe, nastupi, plaćanje voditelja…)
5. Kako ste učili pjevati različite dionice? Kad se pojavio bariton?

[53] Snimačem zvuka snimio Danijel Curić.

6. Jeste li pjevali uz instrumente? Je li netko od vas svirao u nekom glazbenom sastavu, limenoj glazbi ili pjevao u zboru?
7. Kako su se doživljavale slične glazbene pojave iz okolnih mjesta? Je li postojao natjecateljski duh ili samo prijateljski?
8. Možete li nabrojati neke od napjeva koje ste izvodili?
9. Kako komentirate klapsku scenu u Opuzenu danas?

6.2. Transkripcija individualnih intervjua

6.2.1. Kazivač I – Ante Juračić

Datum intervjua: 29.07.2019.

Mjesto intervjua: Opuzen

Spol: muški

Dob: 77 godina

Glazbeno obrazovanje: Amaterska glazbena škola u Opuzenu

Pjevač u klapi: *Opuzenski vokalni oktet*, tenor II (1964. – 1967.); muška klapa *Fort Opus*, tenor II (1967. – 1986.)

Danijel Curić[54]: „Od koga ste učili napjeve? Jeste li pjevali uz starije i kako je to izgledalo?“

Ante Juračić[55]: „Kod nas se za blagdan Svih Svetih tradicionalno probavalo vino, tada su se pivale izvorne pisme: *Milko moja, zlata neviro*, *Gledam bajnu zoru kako divno sja*, *Pivci moji ne pivajte*... Ja sam tu bio najmlađi. Tad sam počeo, to je bilo oko 1958. godine. Piva san drugog tenora cili život. Ljudi su volili tu pismu puno i zabavljali su se pivajući. To je bila naša tradicija. Mi smo

[54] Dalje D. C.

[55] Dalje A. J.

opjevali to doba kao i recimo Oliver Dalmaciju. I neka ostane tu zabilježeno, danas je godišnjica smrti Oliveru Dragojeviću. Znate šta ću Vam reć za Olivera Dragojevića? Sam Bog ga je posla doli da kroz pismu prezentira valu, škoj, otok, more, ribara i galeba našega. *"*

D. C.: „Kako ste učili pjevati različite dionice? Kad se pojavio bariton?"

A. J.: *„***Pjevao sam u čuvenom opuzenskom vokalnom oktetu kojeg je vodio Mladen Montana. On je i donio bariton u Opuzen.** U prostorijama gradske glazbe smo imali probe. **Do tada smo imali samo prvi, drugi glas i bas dok smo pivali. Baritona nije bilo. Mladen Montana bi nas okupio oko klavira i učio dionice.** Svirao bi nam na starom klaviru dionice koje smo mi ponavljali. Inače je inženjer ekonomije bio, došao je raditi u PIK, a rodom je iz Trpnja na Pelješcu. **Svakako, može se reći da je Mladen Montana pokazao šta je bariton Opuzencima. Postava okteta je bila: prvi tenor moj rođak Ante Juračić, drugi tenor ja, baritoni Nikola Ključe, Neno Ereš, Mate Ivanišević, basi Tome Bošković, Dalibor Ereš i Ante Grossi.** Mi smo bili prije svega društvo, dobra ekipa. Sve je nastalo spontano. Klape su nastale u kavanama i hotelima. Sreli bi se i rekli: „Amo bacit pismu!" I tako je nasta oktet, znalo se dobro 'ko može u oktet, samo oni koji su najbolje pivali. *"*

D. C.: „Kako su izgledale pripreme za neke od prvih Festivala dalmatinskih klapa u Omišu?"

A. J.: *„*Jedni su u oktetu tili jednoga tenora, a drugi drugoga tenora. Oktet se razdvojio na dvi klape: Gusari s Neretve i Fort Opus. Od tad su počele igre sastavljanja momčadi. 1967. godine su se na festivalu odvažili okušat Gusari s Neretve. Na nagovor Mate Pečića došli su sa auton iz kojeg je se vijorio barjak, a da bi se pokazali k'o gusari, iz auta su bacili sidro kao da pristaju s brodon. Tu su večer završili k'o apsolutni pobjednici. Osvojili su prvu nagradu stručnog žirija i prvu nagradu publike. Mi kao Fort Opus smo bili jako puno puta u Omišu na festivalu. Postava Fort Opusa je bila: Ante Juračić – prvi tenor, ja san bija drugi tenor, Boško Šiljeg – prvi i drugi tenor (po potrebi), Marinko Filipović - bariton, Milenko Franičević - bas, Mate Lozina – bas. Pivali smo divnu pismu u finalu jedne godine. Pisma se zove: „Sićaš se draga ti". Kad je Ante piva solo dok smo mi mumljali, muva se nije čula u Omišu. Krajem '70-ih smo snimili ploču u Beogradu, to je bilo lipo. Na ploči su bile: *Gožđena mašina*, *Spavaj mi*, *spavaj Ančice*, *Pismo moja hrli tamo*, *Moj mi je Mato iz Drača*, *Mare mi se šeće*, itd. Te smo sve pisme snimili. *"*

D. C.: „Kako komentirate klapsku pjesmu u Opuzenu danas?"

A. J.: „Tužno i žalosno. Danas niko ne govori sa prvin susidon i to je tužno. **Ne može bit pisme ako se ljudi ne druže.** Opuzen je po pitanju muzike bija razvijeniji od drugih mista baš zato što su se ljudi družili i pivali. Svaku večer se negdi mogla čut' pisma, pa i na nekoliko mista u tristo metara. To je tako bilo i to je utisak koji se ne smi zaboravit. "

D. C.: „Kako su se doživljavale slične glazbene pojave iz okolnih mjesta? Je li postojao natjecateljski duh ili samo prijateljski?"

A. J.: „Nismo se imali s kim natjecat, jedne godine smo na Festival dalmatinskih klapa u Omišu, Opuzen predstavili sa čak tri klape. To je bilo 1976., čini mi se. Bili su Poletarci, Fort Opus i Gusari s Neretve, koji su se te godine preimenovali u klapa Mandarina. Sad zamisli, jedno malo misto od dvi ipo tisuće stanovnika da ima takvu tradiciju. Svak' u okolnin mistima i zna da pred Opuzencima nema šta pivat' ni svirat'. Takav je to narod."

Slika 25: Ante Juračić (Opuzen, 1986. godine)[56]

[56] https://www.youtube.com/watch?v=FsscA5gLUFc., 19.11.2019.

6.2.2. Kazivač II - Živko Ključe

Datum intervjua: 21.01.2020.

Mjesto intervjua: Split

Spol: muški

Dob: 65 godina

Glazbeno obrazovanje: mag. mus. kontrabasa i mag. mus. kompozicije, Muzička akademija u Sarajevu

Pjevač u klapi: dječja klapa *Poletarci,* bariton (1968. – 1986.); muška klapa *Dobrkovići*, tenor II (2004.); muška klapa *Bevanda*, tenor II (1985. – 2004.)

D. C.: „Od koga ste učili napjeve? Jeste li pjevali uz starije i kako je to izgledalo?“

Živko Ključe[57]: *„*Ja bi najprije rekao da je Opuzen u tim vremenima imao jako puno talentiranih ljudi koji su se bavili glazbom. **Opuzen je imao sreću da je se tad tu radi posla preselio čovjek koji se zove Mladen Montana koji je zapravo donio neke pjesme koje su se počele vježbat u oktetu kojeg je on osnovao.** Nedjeljom ili blagdanom bi njih pet-šest počelo pjevat, pa bi se taj krug ljudi proširio do dvadesetak. Naravno, tu je bilo piće, vino. Veselilo se, pivalo se. Kad je ta starija generacija pjevača umrla, Glavarić (Jure Šešelj) je ostao skoro sam, onda je on piva s nama koji smo bili tad dica.*“*

D. C.: „Kako su izgledale pripreme za neke od prvih Festivala dalmatinskih klapa u Omišu?“

Ž.K.: *„*Tada se još ovakva skupina nije nazivala klapa. Termin klapa smo mi zapravo koristili kao pogrdan naziv. Ali je taj termin usvojen vjerojatno jer označava skupinu ljudi koja je *strašna* na pozitivan način. Došla je obavijest na Općinu da će se održati festival. Tada su se Gusari s Neretve okupili, otišli u Omiš i uvjerljivo uzeli prvu nagradu publike i prvu nagradu stručnog žirija. Nakon njihove maestralne i apsolutne pobjede, 1968. godine klapski život je u Opuzenu počeo još više bujat. Pošto smo tada pivali i ja, Božo i Mile, onda bi nas uvatili na ulici stariji pjevači pa bi skupa

[57] Dalje Ž.K.

s njima pivali. Oni su nas uvodili u to da mi nismo ni znali. Dakle, nismo se pripremali za festival nego je nekome pala ideja na pamet da nas se prijavi na festival. U roku od sedam do deset dana smo naučili pivat sve što smo na festivalu izveli. **Zapravo smo bili prva dječja klapa koja je nastupila na Festivalu, a zasigurno i prva hrvatska dječja klapa.**"

D. C.: „Kako ste učili pjevati različite dionice? Kad se pojavio bariton?"

Ž. K.: „ Vježbali smo sa svojim voditeljem kraj klavira, pjevali smo jednu po jednu dionicu. Nakon što je Mladen Montana bariton pokazao Opuzencima, prvi ga je naučio gospodin Bošković. Brzo su ga oni koji su imali malo više uha ili sluha prihvatili. Znali su ga od tada sami primijeniti u drugim pjesmama. **Tadašnji bariton je imao puno zajedničkih tonova. Danas je on nešto potpuno drugo. Ja u nekim svojim pjesmama danas nastojim od baritona napraviti novu melodiju samu za sebe.** Mi smo se onda sami trudili oko pisama i dionica, pa smo čak i skladali. Naprimjer, pjesma *Na Neretvi vodi ladnoj* je nastala u nestašici novih pjesama za festival. To je bilo 1971. godine kad je Bambe (Ante Grossi) po uzoru na melodiku gregorijanskog korala smislio prvu frazu, a Neven Ereš je smislio drugu frazu koja sadrži sinkopu. Recimo, ta je pjesma prihvaćena kao tradicionalna, a vidiš kako je i kad nastala. Isto tako, jednu večer sam čuo pokojnog Manđuku (Ante Zonjić) dok je sjedio sam za šankom i pio gemišt kako piva „Sve malo i pomalo, svršit će mladost moja". Tad sam zapisao tu melodiju i tekst te zamolio prijatelja da napiše treću strofu koju je on skrojio u ovim riječima: A ladne usne moje, šapju još ime tvoje. "

D. C.: „Kako komentirate klapsku pjesmu u Opuzenu danas?"

Ž. K.: „**Što se tiče današnje klape, to nije moj stil.** Ne volim to jer se puno šlagerskih elemenata uvodi danas u klapsko pjevanje. Izgubila se ona lijepa, pjevna, lirska melodika, kao da su se počeli ljudi stidit' pjevat. Uzmemo li temelje klapske pjesme koje je postavio Jakov Gotovac, to je prava stvar. Tu se nije izgubila nit lipe pisme, sadrži jednostavan harmonijski izričaj. Ne mogu kazati da danas nema kvalitetnog rada u modernim klapama. Međutim, **ako već imaju instrumentalnu pratnju i cijeli bend iza sebe, onda se ne bi trebala zvati klapom.**"

D. C.: „Kako su se doživljavale slične glazbene pojave iz okolnih mjesta? Je li postojao natjecateljski duh ili samo prijateljski?"

Ž. K.: „Opuzen je oduvijek prednjačio muzičkom nadarenošću u ljudima nad okolnim mjestima i gradovima. Tada je to bilo neusporedivo i Opuzenci su bili jako razvijeni. Danas se to dosta

ujednačilo. Okolna mjesta su napredovala, a Opuzen je radi današnjeg načina života izgubio onaj sjaj u glazbenoj sceni. Mi smo možda imali sreću da je Mladen Montana pokrenuo cijelu ovu lavinu, a možda smo više nadareni za glazbu prirodno. Svakako, kad uđeš u klapsku pjesmu kao dijete, ona zasigurno ostaje još jako dugo u tebi.“

Slika 26: Živko Ključe[58]

6.2.3. Kazivač III - Božo Popović

Datum intervjua: 21.04.2019.

Mjesto intervjua: Opuzen

Spol: muški

Dob: 64 godine

Glazbeno obrazovanje: Amaterska glazbena škola u Opuzenu

Pjevač u klapi: muška klapa *Poletarci,* tenor I, bas (1968. – 1986.); mješovita klapa *Slavuji kala*, bas (2003. – 2009.); muška klapa *Bevanda*, bariton (1985. – 2004.); muška klapa *Neretvani*, bas (2007. – 2009.)

[58] https://www.bljesak.info/kultura/knjige/notne-zbirke-zivka-kljuce-pred-mostarskom-publikom/255478, 01.02.2020.

D. C.: „Od koga ste učili napjeve? Jeste li pjevali uz starije i kako je to izgledalo?“

Božo Popović[59]: „**U Opuzenu su i oni najlošiji pivači pivali barem u dva glasa, pivalo se na svakom kantunu. Učili smo od starijih, ljudi bi se sastajali u litnjin večerima ili nediljon ili praznikon. Bilo nas je nekad troje ili četvero, a nekad i po deset – petnaest.** Ja i moja dva brata smo kroz druženje učili pivat tako da smo sva trojica znali pivat sve glasove ko dica već. Mile i ja smo nastupili kao dica od dvanaest i trinaest godina na Omiškom festivalu. To je onda bilo svima nezamislivo. Radi se o 1968. godini, zamisli. Pivali smo di smo stigli i kad smo stigli. Imali smo sriću da su Opuzenci talentiran narod pa smo imali od koga čut. Dobar je dokaz tome da su Opuzenci jedne godine na Omišu nastupili s tri klape. Čak je i zagrebačka studentska klapa „Hrid“ nastupila iste godine, a i u njoj su bila tri Opuzenca. **Puno nam je pomoga Mladen Montana, dok on nije doša ode, nije se piva bariton, on ga je donija.** Radija je u tvornici u Opuzenu pa kako je živija ode, osnova je vokalni oktet. To je bilo kad san ja ima osam ili devet godina. *“*

D. C.: „Kako ste učili pjevati različite dionice? Kad se pojavio bariton?“

B. P.: „Kad bi negdi pivali Gusari s Neretve, ili kad bi imali probe, mi smo ih obavezno slušali kao i ostatak mista. Slušali smo starije kako pivaju, pa smo i mi hvatali po sluhu. Mi smo mlađi od Gusara s Neretve i Fort Opusa pa smo mi to već u ranoj dobi učili. **Mene je bariton učilo pivat nekoliko ljudi, rekli bi mi da ne obadajen prvoga i drugoga tenora nego da tražin koji glas fali.** Rijetki su pivali bariton, samo oni koji imaju bolji sluh. Ljudi su prije skupa pivali bas i bariton pa su ga zvali bas-bariton. Pivali bi dionicu basa pa bi se na trenutak odvojili u baritonsku dionicu kad bi im dobro zazvučalo. Kad bi naučili pivat jednu pismu, onda bi zaključili kako to isto možemo primijenit' u drugoj pismi, tako smo svi razvijali uho za bariton. Nakon nekog vremena to postane prirodno i ne razmišlja se puno o tome.“

D. C.: „Kako ste gledali na slične glazbene pojave iz okolnih mjesta? Je li postojao natjecateljski duh ili samo prijateljski?“

B. P.: „Opuzen je onda, pa i danas svjetlosnim godinama daleko od svih okolnih gradova i sela po pitanju muzike. To je opće poznato, da su Opuzenci dobri muzičari. Vidi, Opuzen je u 50 godina

[59] Dalje B.P.

ima devet klapa, šest ili sedam *rock* bendova, Gradsku glazbu Opuzen, Big band Opuzen, Mandolinski orkestar, dva zbora… Puno je to ljudi u umjetnosti na ovako mali broj stanovnika. **Možda je to zato što su ljudi nekad pivali stalno, i dok su radili i kad su se družili. Svaku litnju večer se pivalo na deset mista u dvista metara.** Danas toga nažalost nema, prominila su se vrimena, a s vrimenima i običaji. Mi smo cili život pivali i trudili se, sad je red na mlađima da pokrenu nešto."

D. C.: „Kako su izgledale pripreme za neke od prvih Festivala dalmatinskih klapa u Omišu?"

B. P.: „**Za taj nastup na festivalu 1968. godine, nas četvorica smo se pripremali možda sedam dana, ne više**. Na inicijativu Mate Pečića koji je poručio po nekome da hitno dođemo u misto na sastanak. Naučili smo u tom tjednu tri ili četiri pisme koje smo u Omišu izveli. Još danas postoje radio snimke iz 1968. godine di su nas snimali. Mi bi se na probama poredali uz Borisa Nikolića i hvatali glas po glas, takt po takt. Volili smo to istinski k'o što i danas volimo. Na Festivalu nas je Ljubo Stipišić Delmata osobno pofalija rekavši da je on imao istu ideju da napravi dječju klapu, ali da su ga Neretvani preduhitrili."

Slika 27: Božo Popović (Opuzen, 1986.)[60]

6.2.4. Kazivač IV - Mile Popović

[60] https://www.youtube.com/watch?v=R1iGqSOht0s&t=4s., 02.12.2019.

Datum intervjua: 21.04.2019.

Mjesto intervjua: Opuzen

Spol: muški

Dob: 65 godina

Glazbeno obrazovanje: Amaterska glazbena škola u Opuzenu

Pjevač u klapi: muška klapa *Poletarci,* tenor II, (1968. – 1986.); muška klapa *Neretvani*, bariton (2007. – 2009.)

D. C.: „Od koga ste učili napjeve? Jeste li pjevali uz starije i kako je to izgledalo?“

Mile Popović[61]: „**Mi smo k'o dica pivali navečer na ulici, pa bi nas neko od starijih pozva sebi da skupa pivamo**. Oni bi nas učili pivat sve glasove. Za pivat bariton je tribalo malo više sluha, to su pivali oni bolji samo. Mi ga učimo pivat od malih nogu pa nam je poprilično prirodan. Nas tri brata smo uvik pivali sve pisme troglasno, i zna svak' od nas pivat sve glasove. **Nama su Gusari s Neretve bili uzori, slušali bi njih pozorno kad imaju probe, tako bi i mi upijali i učili**. Eto, imali smo sriću da smo bili prva dječja klapa na Festivalu klapa u Omišu. Ode je zapravo Mladen Montana napravija najveći posa. Prije njega se pivalo u tri glasa – prvi tenor, drugi tenor i bas. Ljudi su taj treći glas zvali često bas bariton jer bi iz basovske dionice išli u bariton, ali samo kratko. **Onda kad je Montana pokaza ljudima kako se piva bariton, naučili su ga prvo oni s najboljim sluhom.** Imali smo sriću da smo baš tada mi imali dvanaest ili trinaest godina, jer kad naučiš to k'o dite, onda je lako posli“

D. C.: „Možete li nabrojati neke od napjeva koje ste izvodili?“

M. P.: „Milko moja zlata neviro, Pivci moji ne pivajte, Sićaš se draga ti, Misečina, Na Neretvi vodi ladnoj, Primi ove ruže, Tvoja me ljubav dovela, Gožđena mašina, Moj mi je Mato iz Drača, Svršit će mladost moja, Pismo moja hrli tamo, Posadi bilu ružu, Gledam bajnu zoru kako divno sja, Biseru južnoga mora, Mara mi se šeta…“

[61] Dalje M.P.

D. C.: „Kako su izgledale pripreme za neke od prvih Festivala dalmatinskih klapa u Omišu?“

M.P.: „Ako pričamo o Poletarcima iz 1968., nismo se mi puno pripremali. Pivali smo kao i inače, pa nas je Mate Pečić odlučija prijavit. Možda nekoliko dana prije nastupa smo se sastali prvi put s namjerom uvježbavanja za taj nastup. Nismo mi ni nastupali u natjecateljskom dijelu, nego kao gosti. Ali bili smo velika atrakcija. Svi su stali i pitali se: Šta je sad ovo? Kako dica znaju pivat klapsku pismu? Nije to onda bilo k'o danas di je normalno da postoji dječja klapa. Ovo je 1968. kada klapska pisma nije bila toliko popularna. Tako da smo zapravo bili u centru pozornosti, a i Gusari s Neretve su pobijedili na Večerima novih skladbi tada.“

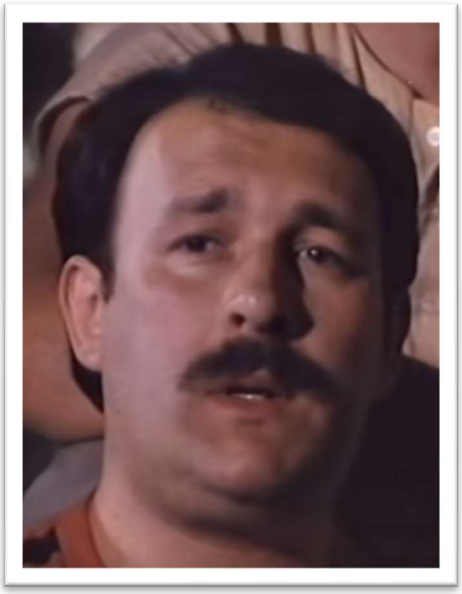

Slika 28: Mile Popović (Opuzen, 1986.) [62]

6.3. Interpretacija rezultata istraživanja

Iz odgovora kazivača razumljivo je da su svi jasno naveli umjetničkog voditelja vokalnog okteta Mladena Montanu kao osobu koja je velikim dijelom zaslužna za kulturnu baštinu u

[62] https://www.youtube.com/watch?v=R1iGqSOht0s&t=4s, 02.12.2019

Opuzenu. Iako nemamo fotografije koje će to potkrijepiti, na osnovu pripovijedanja kazivača može se zaključiti da je približno 1964. godine Montana utemeljio *Opuzenski vokalni oktet* kojemu je bio i umjetnički voditelj. Prikupivši tako ponajbolje „mještanske" pjevače, oktet započinje rad uvježbavanjem četveroglasnih obradbi dalmatinskih tradicijskih skladbi, meksikanskih pjesama i popularnih šlagera. Do Montaninog dolaska u Opuzen, pjevanje baritona bilo je nepoznanica. Naime, uz prvog i drugog tenora treći glas je često nazivan „bas bariton" – ekvivalent današnjoj bas dionici iz koje bi se pjevači iskrali u dionicu baritona u želji da obogate harmonijsku komponentu dalmatinskih klapskih napjeva. Dakle, u nekoliko godina djelovanja vokalnog okteta u Opuzenu, nekolicina je ljudi naučila pjevati dionicu baritona u pojedinim skladbama, što je rezultiralo prilagodbom sluha na baritonske linije kao i primjenom istih na ostatak repertoara. Kako su potvrdili svi kazivači, članovi opuzenskog vokalnog okteta iz 1964. godine su osnutkom *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu* (1967.) reducirali broj članova te osnovali klapu *Gusari s Neretve*. Rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti kao polazište za proučavanje povijesti klapskog pjevanja u Opuzenu.

7. OPUZENSKE KLAPE NA *FESTIVALU DALMATINSKIH KLAPA U OMIŠU*

Šest je opuzenskih klapa u razdoblju od osnutka *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu* 1967. do 2019. godine nastupilo sveukupno dvadeset i tri puta. Šest nastupa broji mješovita klapa *Opuzen*, pet nastupa muška klapa *Gusari s Neretve*, četiri nastupa muška klapa *Poletarci*, kao i muška klapa *Fort Opus*, tri nastupa mješovita klapa *Slavuji kala*, te jedan nastup klapa *Mandarina*. Može se primijetiti višegodišnje zatišje opuzenskih klapa u sudjelovanjima na FDK u Omišu u periodu od 1978. do 2004. U tom je razdoblju znatno napredovala druga strana glazbene scene u dolini Neretve; počeli su se ozbiljnije razvijati vokalno-instrumentalni sastavi, zabavna glazba, gradska limena glazba, puhački zabavni orkestar, zborovi, mandolinski ansambl, dalmatinske klape uz instrumentalnu pratnju. Cijela ova glazbena scena povlači za sobom i dalmatinsku klapu i dodjeljuje joj instrumentalnu pratnju kao „ulaznicu" za lakšu promociju u komercijalne svrhe. Sudeći prema tablici 14, modernizacija dalmatinske klape uvelike narušava ovu tradiciju. Prioriteti

pjevača se mijenjaju - spontani moment nestaje, a repertoar se u komercijalne svrhe mijenja iz tradicijskih napjeva u zabavne i popularne skladbe. U ovom vremenskom periodu u Opuzenu djeluje moderna muška klapa *Bevanda* koja je jedan od pokretača ovog preporoda. Nakon punih dvadeset i šest godina izbivanja opuzenskih klapa s Omiškog festivala, mješovita klapa *Opuzen* je 2004. godine odlučila nastupiti na Večerima novih skladbi. Izuzev godina sudjelovanja pojedinih klapa na *FDK-u Omiš*, donja tablica donosi popis izvedenih skladbi i podatke o voditeljima klapa. Nije poznato koje je skladbe izvela dječja klapa *Poletarci* 1968., kao ni muška klapa *Gusari s Neretve* 1971. godine.

Ime klape	**Godina sudjelovanja**	**Izvedena skladba**	**Voditelj klape**
Gusari s Neretve	1967.	*Pivci moji ne pivajte*	Neven Ereš
Gusari s Neretve	1968.	*Serenada* (Tonči Papić) *Kaleto moja* (Toma Bebić)	Neven Ereš
Poletarci	1968.	Nepoznato	Neven Ereš
Gusari s Neretve	1971.	Nepoznato	Neven Ereš
Fort Opus	1972.	*Gradinske gore* *Milko moja, ja sam mornar*	Mate Lozina
Gusari s Neretve	1972.	*Na Neretvi vodi ladnoj* *Skoči mačka na škanciju* *Moj mi je Mato iz Drača*[63]	Neven Ereš
Fort Opus	1973.	*Mara mi se šeće*	Mate Lozina

* Skladba izvedena na završnoj večeri.

		Pivci moji ne pivajte *Sićaš se draga ti**	
Gusari s Neretve	1973.	*Cvite moj* *Dobra večer stara majka*	Neven Ereš
Fort Opus	1976.	*Htio bi te zaboravit* *Tvoja me ljubav dovela*	Mate Lozina
Mandarina	1976.	*Lipa li si Mare moja* *Primi ove ruže*	Neven Ereš
Poletarci	1976.	*Zašto plačeš, ružo proljetna* *Moj mi je Mato iz Drača*	Živko Ključe
Fort Opus	1977.	*Pismo moja* *Primi ove ruže* *Pivci moji ne pivajte* *Gožđena mašina*	Živko Ključe
Poletarci	1977.	*Dođi u krilo moje* *Nemoj dušo nikom virovati* *Posadi bilu ružu* *Na Neretvi vodi ladnoj*	Božo Popović

Poletarci	1978.	*A kad čuješ da zvon zvoni* *Tvoja me ljubav dovela* *Sićaš se dragane* *Sagradit ću kuću*	I. Kaleb/B. Popović
Opuzen	2004.	*Majka Mari kose plela* (obradba Ivice Kaleba) *Moja didovina* (Duško Tamboča - V. Škurla)	Ivica Kaleb
Opuzen	2005.	*Te tvoje oči* (obradba Ivice Kaleba) *Viruj meni, vilo lipa* (obradba Dinka Fia)	Ivica Kaleb
Slavuji kala	2005.	*Vila moja projde* (obradba Dinka Fia) *Golubice, ča u kajbi stojiš* (obradba Duška Tambače)	Božo Popović
Opuzen	2006.	*Omili mi u selu divojka* (obradba Jakova Gotovca) *Pivci moji ne pivajte* (obradba Ivice Kaleba)	Ivica Kaleb
Slavuji kala	2006.	*Moj dragi u crepini kopa* (obradba Živka Ključe) *Jidri Pere, ide u Kaštila* (obradba Ljube Stipišića Delmate)	Božo Popović
Opuzen	2007.	*Jabuka i divojka* (obradba Ivice Kaleba)	Ivica Kaleb

		Ne pitam ti biser, zlato (obradba Ivice Kaleba)	
Slavuji kala	2007.	*Mila mi je govorila majka* (obradba Zvonka Kerana) *Tri divojke kolo vode iz mog sela* (obradba Ivice Dundova)	Božo Popović
Opuzen	2008.	*Ja odlazin, draga* (obradba Duška Tambače) *Jablane, jablane* (obradba Ivice Kaleba)	Ivica Kaleb
Opuzen	2009.	*Svrši' će mladost moja* (obradba Ivice Kaleba) *Mara mi se šeta* (obradba Ivice Kaleba)	Ivica Kaleb

Tablica 11: Sudjelovanja opuzenskih klapa na *FDK - Omiš* u razdoblju od 1967. do 2009. [64]

[64] Skladbe izvedene do 1978. godine su isključivo izvorni napjevi s pučkim tekstom.

8. DALMATINSKI KLAPSKI NAPJEVI NA NERETVANSKOM PODRUČJU U DRUGOJ POLOVINI 20. STOLJEĆA

Prema Miji Staniću, aktualnom ravnatelju *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu*, zbirka *Stare pisme s ušća Neretve* Živka Ključe projekt je očuvanja dalmatinske baštine, onakve kakva je potekla od samog izvorišta, prikupljene na terenu od naših predaka koji su je njegovali i usmenom predajom sačuvali. U vremenima kada, nažalost, takva djela gube na snazi i pomalo padaju u zaborav, pred naletom suvremenih glazbenih izričaja, traženja i svaštarenja, ova zbirka je prava suprotnost i poprima dodatnu vrijednost.[65] Zbirka je izdana 2015. godine u Opuzenu uz potporu *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu*, Zaklade *Ljubo Stipišić Delmata* i *Neretvanske riznice umjetnina i inih vrijednosti – Opuzen*. Kao trinaestogodišnji *Poletarac*, Ključe je odlučio istražiti i njegovati klapsku „pismu“ pa je već na samom početku srednjoškolskih dana započeo svoj melografski rad. Kazivači tradicijskih napjeva članovi su njegove šire obitelji, susjedi i prijatelji. Zbirka sadrži četrdeset i tri tradicijska napjeva iz doline Neretve, preuzeta i pohranjena u izvornom obliku.

U samo jednoj od brojnih recenzija zbirke *Pjesme neretvanskog kanala* Ivice Kaleba, skladatelj i klapski voditelj Jasminko Šetka daje najveće pohvale Kalebu: „U mnoštvu klapskih obrađivača malo je onih koji se mogu prepoznati po stilu harmonizacije i načinu obrade materijala i tkiva od kojega je satkana baština klapskoga izričaja. Jedan od onih apsolutno prepoznatljivih je profesor Ivica Kaleb koji od svojih ranijih klapskih obrada pa sve do zadnjih radova, ustraje u traženju izraza i timbra koje nije uobičajen, jedinstven po stilu a opet jasno zadaje okvire klapskog izražavanja, ne dopuštajući interpretatoru veći odmak i udaljavanje od „izvora“. Kao klapski voditelj svjedok sam osobnosti, snage i moći Kalebovog rukopisa koji klapa sa posebnim žarom i strasti interpretira i u njemu se lako pronalazi i identificira na idejama i mislima koje on pretoči na notni papir, što je po meni jedna od najvažnijih vrijednosti obrađenog materijala.“[66] Uz *Pjesme neretvanskog kanala*, 2014. Kaleb objavljuje zbirku *Jezik*

[65] Ključe Ž, *Stare pisme s ušća Neretve*, 7.

[66] Kaleb I, Ivica i Joško Ćaleta, 71.

ditinjstva u kojoj predstavlja svoj melografski rad na širem području (dolina Neretve, Pelješac, zapadna Hercegovina, Vis i Šibenik).

Početkom 1960-ih godina dvadesetog stoljeća bilo je pravo bogatstvo posjedovati gramofon ili radio uređaj. Naime, prema svjedočanstvima opuzenskih starosjedioca, dugo je vremena u „mjestu“ postojao samo jedan takav aparat. Svakako, napjeve se nije moglo jednostavno snimiti kao danas te na taj način sačuvati od zaborava. Zbirke *Stare pisme s ušća Neretve*[67] **Živka Ključe**, *Pjesme Neretvanskog kanala*[68] i *Jezik ditinjstva*[69] **Ivice Kaleba** vrijedan su doprinos dalmatinskoj kulturnoj baštini jer donose gotovo zaboravljene dalmatinske klapske napjeve s područja doline Neretve. Tablica donosi abecedno poredane melografirane napjeve iz navedenih zbirki, kao i informacije o kazivačima te podrijetlu i godini transkripcije napjeva (1967. - 2002.).

[67] Ključe, Živko, *Stare pisme s ušća Neretve* (Opuzen: Grad Opuzen, 2015.)

[68] Kaleb, Ivica, Ćaleta Joško, ur., *Pjesme neretvanskog kanala* (Opuzen: Ogranak Matice hrvatske u Opuzenu, 2018.)

[69]Kaleb, Ivica, *Jezik ditinjstva – obrade izvornih napjeva i novouglazbljene skladbe*, (Opuzen: Grad Opuzen, 2014.)

Napjev	Kazivač napjeva	Melograf napjeva	Podrijetlo napjeva	Godina transkripcije
Bila ruža	Vlado Šetka	Živko Ključe	Jerkovac – Desne	1982.
Bile su tri sestrice	Magdalena Čupić - Lena	Živko Ključe	Komin	1977.
Čija je ono zvizda	Jure Šešelj - Glavarić	Živko Ključe	Podgradina	1970.
Divojka je sve po redu klela	Divna Dragović	Živko Ključe	Jerkovac – Metković	1980.
Divojka na prozoru	Anka Čović	Ivica Kaleb	Slivno-Ravno	2002.
Dobra mi ti večer	Ante Grossi – Bambe	Živko Ključe	Opuzen	1973.
Dobra večer, lipa moja	Izvorni napjev	Živko Ključe	Dalmacija	Nepoznato
Dobra večer, stara majko	Jure Šešelj-Glavarić	Živko Ključe	Podgradina	1972.
Gožđena mašina	Boško Šiljeg-Gobo	Živko Ključe	Opuzen – Grguruša	1975.
Ja san majko cura fina	Izvorni napjev	Ivica Kaleb	Dalmacija	2014.
Jemala san dragoga	Izvorni napjev	Živko Ključe	Dalmacija	Nepoznato
'Jubav je čarobna bila	Toma Popović-Ćoso	Živko Ključe	Podgradina	1977.

Karala majka Maricu	Tereza Sušan	Ivica Kaleb	Opuzen	1995.
Kenjac	Jure Vasilj-Tošić	Živko Ključe	Međugorje	2007.
Kućo previsoka	Jure Šešelj-Glavarić	Živko Ključe	Podgradina	1977.
Lipa li si, Mare moja	Nikola Ključe-Dobro	Živko Ključe	Opuzen	1970.
Majka Mari kose plela	Izvorni napjev	Ivica Kaleb	Dalmacija	1995.
Majka Maru dozivala	Divna Dragović	Živko Ključe	Metković – Jerkovac	1980.
Makaranski' povr' gora	Toma Popović-Ćoso	Živko Ključe	Podgradina	1974.
Mali je vrta sagrađen	Pera Odak-Šalkanovica	Živko Ključe	Opuzen – Tisno	1971.
Mara mi se šeta	Izvorni napjev	Ivica Kaleb	Opuzen	1994.
Marica divojka	Ana Ključe-Ciginca	Živko Ključe	Podgradina	1980.
Milko moja, zlata neviro	Jure Šešelj-Glavarić	Živko Ključe	Podgradina	1970.
Misečina divno sja	Ana Ključe-Ciginca	Živko Ključe	Podgradina - Crepina	1972.

Moj dragi u crepini kopa	Ana Ključe-Ciginca	Živko Ključe	Podgradina - Crepina	1979.
Moj golube	Nika Ključe-Rafinca	Živko Ključe	Podgradina	1971.
Moj mi je Mato iz Drača	Ante Ereš	Živko Ključe	Pelješac – Opuzen	1976.
Momak usrid Nevijorke	Petar Popović-Jurinčin	Živko Ključe	Podgradina	1979.
Na brigu kućica mala	Vojimir Vilenca – Vojka	Živko Ključe	Mostar	1976.
Na Neretvi, vodi ladnoj	Stanko Rado-Buka	Živko Ključe	Opuzen	1972.
Na rastanku smo	Anka Čović	Ivica Kaleb	Slivno Ravno	2002.
Ne pitam ti biser, zlato	Ana Ključe-Ciginca	Živko Ključe	Podgradina	1980.
Nije legla vila	Magdalena Čupić-Lena	Živko Ključe	Komin	1980.
Od ka' te znam	Izvorni napjev	Živko Ključe	Dalmacija	Nepoznato
Oj, divojko, dušo moja	Nika Ključe-Rafinca	Živko Ključe	Podgradina	1979.
Oj, visoki moj jablane	Vlado Šetka	Živko Ključe	Desne – Kula Norinska	1977.

Pivci moji, ne pivajte	Marin Tutavac	Živko Ključe	Podgradina	1967.
Pločo, pločo mramorita	Ante Grossi-Bambe	Živko Ključe	Opuzen	1970.
Posadi bilu ružu	Izvorni napjev	Ivica Kaleb	Dalmacija	1993.
Ražanac	Divna Dragović	Živko Ključe	Metković	1980.
Sa izvora ladna voda izvire	Izvorni napjev	Živko Ključe	Dalmacija	Nepoznato
Sinje more duboko je	Ana Kluče-Ciginca	Živko Ključe	Podgradina	1973.
Svrši' će mlados' moja	Ante Zonjić – Manđuka	Živko Ključe	Opuzen	1980.
Širi grane, jablane	Ana Ključe-Ciginca	Živko Ključe	Podgradina	1970.
Ti si nestala tiho	Vojmir Vilenca-Vojka	Živko Ključe	Mostar	1977.
Tvoja me ljubav dovela	Tugomil Franičević	Ivica Kaleb	Opuzen	1995.
U jablana visokoga	Anka Čović	Ivica Kaleb	Slivno-Ravno	2002.
Varošanka	Izvorni napjev	Živko Ključe	Dalmacija	Nepoznato
Vrati se, mili ćale	Izvorni napjev	Živko Ključe	Dalmacija	Nepoznato

Zašto plačeš, ružo prolitna	Nika Ključe-Rafinca	Živko Ključe	Podgradina	1976.
Zavičaju, mili kraju	Ivo Ključe-Cigić	Živko Ključe	Opuzen	1975.

Tablica 12: Tradicijski dalmatinski klapski napjevi na neretvanskom području (iz zbirke *Stare pisme ušća Neretve)*

9. OPUZENSKI SKLADATELJI, ARANŽERI I MELOGRAFI

Iz zavidne tradicije klapskog pjevanja u Opuzenu, svoj su životni poziv u skladanju, aranžiranju i melografiji klapskih napjeva pronašli opuzenski akademski glazbenici; **Živko Ključe**, **Blaženko Juračić** i **Ivica Kaleb**. Svaki od navedenih glazbenika ima pregršt osvojenih nagrada i priznanja za skladateljski rad na području dalmatinske klapske pjesme, kako od *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu*, tako i od sličnih festivala i smotri. Ono što ih beskompromisno povezuje izuzev toga da su jedini Opuzenci koji se bave skladanjem klapske pjesme, jest velika ljubav prema rodnoj dolini Neretve, što su sva trojica predstavili u svojim klapskim radovima. Primjerice, neizostavan dio njihovog bogatog opusa je obrada čuvenog izvornog opuzenskog napjeva „Pivci moji ne pivajte“. Svi od navedenih skladatelja u radovima donose svoj pečat, držeći se čvrsto temelja neretvanskog glazbenog nasljeđa.

9.1. Živko Ključe – kratki biografski ocrt

Živko Ključe, kontrabasist, pedagog, skladatelj i melograf (Podgradina, Opuzen - 1955.). Nakon završene osnovne škole u rodnom Opuzenu i Podgradini, srednju muzičku školu pohađao je u Mostaru na teoretsko-nastavničkom i instrumentalnom odsjeku (kontrabas). Na gudačkom odsjeku Muzičke akademije u Sarajevu diplomirao je u klasi prof. Josipa Novosela, stekavši zvanje akademskog muzičara i profesora kontrabasa.
Na istoj akademiji 2009. godine diplomirao je i studij kompozicije u razredu prof. Anđelke Šimunić-Bego i prof. Ališer Sijarića. Nakon studija zapošljava se u Mostaru na mjestu vođe

kontrabasa, te istodobno djeluje kao stalni honorarni muzičar u Gradskom orkestru u Dubrovniku i operi HNK u Splitu, a ujedno je predavao u Muzičkoj školi u Mostaru. Godine 1998. postao je ravnateljem Simfonijskog orkestra u Mostaru sve do 2007. godine i osniva gudački kvintet u Mostaru. Kroz svo vrijeme djeluje na očuvanju glazbene baštine u dolini Neretve, prikupljajući i zapisujući stare napjeve, kako svjetovne, tako i crkvene. Bio je umjetnički voditelj i osnivač nekoliko klapa, između ostalih i klape ***Mostar*** od 1979. do 1981. godine. Kao skladatelj više puta je nagrađivan za svoje skladbe na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu (zlatnom, srebrnom i brončanom plaketom). Dobitnik je i nagrade grada Opuzena za glazbeno promicateljstvo i pedagošku djelatnost. U skladateljskom opusu vrijedno je istaknuti „Misu opuzensku" skladanu za muški zbor *a cappella* po motivima pučkog i glagoljaškog pjevanja, koja je doživjela tiskano izdanje kao glazbeno-likovna mapa, zatim *Gudački kvartet* br. 1, Passacaglia za puhački kvintet, „SS" za violinu i glasovir, Tema s varijacijama za glasovir, *Narenta alla baroco* za solo čembalo ili glasovir, Pjesma bez riječi za kontrabas i glasovir, Fantazija za komorni simfonijski orkestar. Krajem 2015. godine autor je melografskih zapisa napjeva pod nazivom „***Stare pisme ušća Neretve***„. Ovaj vrijedan uradak uistinu je, po riječima ravnatelja Festivala dalmatinskih klapa u Omišu, značajan „kamenčić u mozaiku dalmatinske baštine". Iste godine (2015.) za ovu zbirku Živko Ključe je dobitnik i nagrade HDS "***Franjo Ksaver Kuhač***„ za autorsko stvaralaštvo na temeljima tradicijske glazbe. Zbog iznimnog i kreativnog stvaralačkog opusa u području glazbene umjetnosti, pedagoškog rada s mladima i očuvanja hrvatske glazbene baštine, za Dan državnost 2019. godine predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović je prof. Živka Ključu odlikovala Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića.[70]

9.1.1. Autorske skladbe i obradbe za klapu Živka Ključe (1970. – 2018.)

U stručnom osvrtu na zbirku *Moja ispovid* Živka Ključe, Ljubo Stipišić Delmata ukazuje na to da „skladatelj Živko Ključe ne sklada da bi zabavio publiku, nego da vrhovima duševnosti dodirne ono prožeto i skrito, a naslućeno, u nebosklonu bližnjih; da bi obgrlio onu tihoću

[70] http://fdk.hr/osoba/zivko-kljuce/, 22. listopada, 2019.

omudrenog zaziva, razbuđivao svijest o svezi slušatelja i kozmičkog molitelja; da bi glazba postala ovozemaljsko oslobađanje, doticanje skritih čovjekovih istina, ne aplauz, ne klanjanje – nego Put!“.[71] Zbirka je objavljena kao suizdavački projekt *Hrvatskog društva skladatelja*, *Cantus d.o.o.* i *Grada Opuzena* te sadrži notna izdanja trinaest autorskih skladbi Živka Ključe koje su izvedene na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu u razdoblju od 1971. do 2018. godine. Donja tablica donosi popis Ključinih autorskih skladbi i glazbenih obradbi na polju dalmatinske klapske pjesme, uz podatke o autoru napjeva, teksta, aranžmana te godini objavljivanja rada.

Skladba	Autor napjeva	Autor teksta	Autor aranžmana	Godina
Bačva dida moga	Živko Ključe	Tugomil Franičević	Živko Ključe	2009.
Bevanda	Živko Ključe	Tugomil Franičević	Živko Ključe	1988.
Bi li sritan bija	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	2007.
Bila ruža iz kapine nikla	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2000.
Bog stvori Neretvu i more Jadransko	Živko Ključe	Stjepan Šešelj	Živko Ključe	2011.
Ćaće moj	Živko Ključe	Vlasta Vrandečić Lebarić	Živko Ključe	2010.

[71] Ključe, Živko, *Moja ispovid*, (Opuzen: Grad Opuzen, 2012), 5.

Dan Gospodnji	Živko Ključe	Mladen Rožić	Živko Ključe	2009.
Dan od gnjeva	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1990.
Di je ruvo za udaje moje	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1982.
Fešta u konobi	Živko Ključe	Tugomil Franičević	Živko Ključe	1988.
I beštimja je molitva	Živko Ključe	Mijo Dujmović	Živko Ključe	2005.
Ima jedno svjetlo	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	1996.
Ivane kapetane	Živko Ključe	Tugomil Franičević	Živko Ključe	1985.
Ja sam momak	Živko Ključe	Izvorni tekst	Živko Ključe	1996.
Ja san majko cura fina	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2000.
Ja se kajem	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2000.
Kad ne bude te više	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	2015.
Kad se sunce probudi	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	2001.
Kad sklopim oči	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	1997.

Kala moja mala	Živko Ključe	Mijo Dujmović	Živko Ključe	2007.
Kapetan Šešula	Živko Ključe	Tugomil Franičević	Živko Ključe	1988.
Klapska misa	Živko Ključe	Liturgijski tekst	Živko Ključe	1996.
Konte od opuzenske pjace	Živko Ključe	Tugomil Franičević	Živko Ključe	1988.
Lipa li je večera vedrina	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1981.
Ljub' me dušice	Živko Ključe	Džore Držić	Živko Ključe	1986.
Malahnu ovu stvar	Živko Ključe	Oracio Mažibradić	Živko Ključe	2018.
Marijo Majko slatki pokoju	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2000.
Marijo, svibnja kraljice	Živko Ključe	Liturgijski tekst	Živko Ključe	2003.
Mate iz Komina	Živko Ključe	Fila Mišur	Živko Ključe	2010.
Misa dalmatinska (opuzenska)	Živko Ključe	Liturgijski tekst	Živko Ključe	1995.
Misal mi zanosi	Živko Ključe	Šiško Menčetić	Živko Ključe	2017.

Moj dom	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	2000.
Moj sritni zavičaj	Živko Ključe	Vanja Gavran	Živko Ključe	2014.
Moj Stipane	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	2001.
Moja Mare	Živko Ključe	Fila Mišur	Živko Ključe	2005.
Moja zemlja	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	1993.
Molitva za roditelje	Živko Ključe	Ivan Mažiranić	Živko Ključe	1994.
Naj ti fala	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	2015.
Nemoj mala za mnom plakat	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1972.
Nima te više	Živko Ključe	Tugomil Franičević	Živko Ključe	2004.
Od ka' te znam	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2011.
O, biči priljuti	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1990.
Odiljam se	Živko Ključe	Džore Držić	Živko Ključe	2018.
Poziv na gozbu	Živko Ključe	Mladen Rožić	Živko Ključe	1998.

Previše te volin	Živko Ključe	Tina Ključe	Živko Ključe	2013.
Prošeta se miš po kući	Živko Ključe	Pučki tekst	Živko Ključe	2012.
Prosti Gospodine	Izvorni napjev	Liturgijski tekst	Živko Ključe	1990.
Prosti moj Bože	Izvorni napjev	Liturgijski tekst	Živko Ključe	1990.
Pružam ti rubac ljubavi	Živko Ključe	Stjepan Lice	Živko Ključe	2000.
Puče moj	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1990.
Puna tuge	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2010.
Snivao sam žita bujna	Živko Ključe	Jakov Bubalo	Živko Ključe	1998.
Spavaj, spavaj ditiću	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2008.
Spavaj, vilo moja	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1980.
Sred te se pećine	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1996.
Svim na zemlji	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2015.
Ti si nestala tiho	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1977.

Tinja nek' u tebi	Živko Ključe	Mijo Dujmović	Živko Ključe	2003.
U sve vrime godišta	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2015.
Vene jubav među nami	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1971.
Vilo ka imaš moć	Živko Ključe	Hanibal Lucić	Živko Ključe	2013.
Zafalin ti na toj kiti cvića	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	1970.
Zdravo zvizdo mora	Izvorni napjev	Pučki tekst	Živko Ključe	2016.
Zemljo moja	Živko Ključe	Marija Ključe	Živko Ključe	2014.
Zvjezdana noć	Živko Ključe	Gabriela Ključe	Gabriela Ključe	2005.

Tablica 13: Autorske skladbe i glazbene obradbe za klapu Živka Ključe

9.2. Blaženko Juračić – kratki biografski ocrt

Blaženko Juračić rođen je u Mostaru 8. svibnja 1972. godine. U Opuzenu je završio osnovnu školu, a u Dubrovniku srednju školu Centar za umjetnički odgoj i obrazovanje Luka Sorkočević 1890. godine kao instrumentalist klarinetist. Školuje se u Splitu na Filozofskom fakultetu Prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja Sveučilišta u Splitu (današnja Umjetnička akademija) gdje 1996. godine stječe zvanje profesora glazbene kulture diplomiravši na temu *Misa Papae Marcelli* – polifona analiza pod stručnim vodstvom dr. sc. Mirjane Siriščević. Usavršavanje nastavlja u Rimu na *Pontificium Institutum Musicae Sacrae* gdje je 2001. godine stekao licencijat iz kompozicije crkvene glazbe kod prof. don Itala Bianchija. Specijalizaciju iz kompozicije nastavlja u klasi mo. Valentina Miserachsa Graua, predstojnika Instituta, gdje nakon položenih varijacija za orkestar, gudačkog kvarteta i oratorija s temom *Innocentes* 28. lipnja 2004. godine postiže magisterij iz kompozicije kao maestro crkvene glazbe.

Njegov rad obuhvaća skladbe za mješoviti, muški, ženski i dječji zbor, responzorijalne psalme, mise, motete, solo pjesme, instrumentalne skladbe, orkestralna djela, vokalno-instrumentalna, gudački kvartet, klapske pjesme i obradbe dalmatinskih, crkvenih i ostalih pjesama za klapu, muški, ženski i mješoviti zbor. Autor je stručnih izdanja i radova, kao i niza nosača zvuka s njegovim skladbama i obradama. Godine 2015. u nakladnoj kući *Verbum* izdao je sa *Cantores Maruli* CD album pod nazivom *Meštrovićeva pasija* i svoju prvu autorsku zbirku skladbi pod nazivom *O Crux, ave, spes unica* (Misterij muke i zapovijed ljubavi – Skladbe za Veliki tjedan). Zaposlen je kao izvanredni profesor na Umjetničkoj akademiji u Splitu za kolegije: Crkvena glazba, Priređivanje za ansamble, Osnove kompozicije i Instrumentacija, a od 2015.-2019. radio je isti posao i u Mostaru na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti.

Dobitnik je sljedećih nagrada i priznanja za skladateljski rad:

Nagrada	Godina
1. nagrada Stručnog povjerenstva Biser Jadrana za skladbu *O slaviću* – Marko Marulić - (Festival dalmatinskih klapa Omiš)	2004.

2. nagrada Stručnog povjerenstva Biser Jadrana za skladbu *Molitva* – Vladimir Nazor - (Festival dalmatinskih klapa Omiš)	2006.
2. nagrada Stručnog povjerenstva Biser Jadrana za skladbu *Tiranima* – Silvije Strahimir Kranjčević - (Festival dalmatinskih klapa Omiš)	2008.
Nagrada „Srebrna trešnja“ za obradu pjesme *Ako voliš me* – H.Rončević/H.Rončević/ B.Juračić – (Večeri dalmatinske pisme Kaštela)	2008.
Nagrada „Srebrna trešnja“ za izvedbu pjesme *Molitva za tebe* u obradi Blaženka Juračića – J. Banov/I. Kurtović/B. Juračić – (Večeri dalmatinske pisme Kaštela)	2008.
Nagrada „Srebrna trešnja“ za obradu pjesme *Ćaća* – B. Limić/I. Žižić/B. Juračić – (Večeri dalmatinske pisme Kaštela)	2009.
Nagrada „Zlatna trešnja“ na večeri svjetskih evergreena za obradu skladbe *Con te partiro* – F. Sartori/ L. Quarantotto/ B. Juračić - (Večeri dalmatinske pisme Kaštela)	2009.
2. nagrada stručnog žirija za skladbu *Divici Mariji* – Marko Marulić – (Klape Gospi Sinjskoj)	2009.
Nagrada „Srebrna trešnja“ za skladbu *Pivaj klapo* – N. Peša/T. Pehar/ B. Juračić – (Večeri dalmatinske pisme Kaštela)	2010.
Srebna plaketa „Canticum novum“ za autorsku skladbu *Ave, maris Stella* – (Festival duhovnih skladbi Cro patria)	2010.
1. nagrada žirija za skladbu *Zdravo Marijo* na liturgijski tekst – (Klape Gospi Sinjskoj)	2011.
Srebna plaketa „Canticum novum“ za autorsku skladbu *Ubi caritas* – (Festival duhovnih skladbi Cro patria)	2011.

Srebna plaketa „Canticum novum“ za autorsku skladbu *Tu es Petrus* – (Festival duhovnih skladbi Cro patria)	2013.
Zlatna plaketa „Canticum novum“ za autorsku skladbu *O magnum mysterium* – (Festival duhovnih skladbi Cro patria)	2015.
Zlatna plaketa „Canticum novum“ za autorsku skladbu *Salutaris hostia* – (Festival duhovnih skladbi Cro patria)	2017.
1. nagrada stručnog žirija za skladbu *Zdravo, zdravo, Zvijezdo mora* na liturgijski tekst – (Klape Gospi Sinjskoj)	2017.
Zlatni kip „Ljubo Stipišić Delmata“ za najuspjeliju obradu izvornog napjeva *Spušta se noć* - (Festival dalmatinskih klapa Omiš)	2019.
Srebna plaketa „Canticum novum“ za autorsku skladbu *In te Domine, speravi* – (Festival duhovnih skladbi Cro patria)	2020.

Tablica 14: Nagrade i priznanja za skladateljski rad Blaženka Juračića

Slika 29: izv. prof. mr. art. Blaženko Juračić[72]

[72] https://verbum.hr/novosti/blazenko-juracic-gostovao-na-susretu-s-autorom-u-listopadu-u-splitu-532, 15.11.2019.

9.2.1. Autorske skladbe i obradbe Blaženka Juračića (1999. – 2020.)

Blaženko Juračić ostvario je bogati umjetnički opus od 195 autorskih skladbi koje su ga afirmirale kao zrelog umjetnika: 135 zborskih skladbi za mješoviti, muški, ženski i dječji zbor, 15 solo pjesama, 2 oratorija, 2 kantate, 35 komornih skladbi, 10 vokalno-instrumentalnih skladbi, te još 134 obrade, transkripcije i skladbe dalmatinskog melosa (sakralne i profane), te brojnih responzorijalnih psalama. Donja tablica prikazuje skladateljev rad na polju dalmatinske klapske pjesme, tj. njegov aranžerski rad. Donosi naslov skladbe, podatke o autoru glazbe i teksta te godinu nastanka obradbe.

Skladba	Autor glazbe	Autor teksta	Autor aranžmana	Godina
Ako voliš me	Hari Rončević	Hari Rončević	Blaženko Juračić	2004.
Anđeo Božji navijestio Djevi	Pučka popijevka	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2018.
Barjaci kreću	Glagoljaški napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Blago onom ko te ljubi	Blaženko Juračić	V. Mataga	Blaženko Juračić	2008.
Budi hvaljeno posvi vrime	Glagoljaški napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2017.
Con te partiro	Francesco Sartori	Lucio Quarantotto	Blaženko Juračić	2009.
Ča more to biti	Pučka popijevka	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato

Ćaća moj	Marin Limić	Igor Žižić	Blaženko Juračić	2009.
Da mi se vratit	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Danas nam s neba siđe mir istiniti	Glagoljaški napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Dan večere	Glagoljaški napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Divici Mariji	Blaženko Juračić	M. Marulić	Blaženko Juračić	2009.
Dobro večer Bog da	Solinska kolenda	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Ecce nomen domini	Gregorijanski himan	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Gospodaru plemeniti	Glagoljaški napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Haiku triptih	Blaženko Juračić	Endi Pašukan	Blaženko Juračić	2005.
Hote ljudi veselit se	Pučka popijevka	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Hrvatskim mučenicima	Blaženko Juračić	Tin Ujević	Blaženko Juračić	2003.
I kliče djevojka	Petar Hektorović	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2005.
Isuse mili	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato

Isuse ufanje naše	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Izvore sjaja	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2007.
Ja se kajem	Blaženko Juračić	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2017.
Jubav je čarobna bila	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2007.
Jurve zlato	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Kada mi se Radosave	Petar Hektorović	Petar Hektorović	Blaženko Juračić	2013.
Kad se Bog čovik učini	Crkvena pjesma	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Kad se Iusu, ditić u Betlem porodi	Starogradska kolenda	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Kud plovi ovaj brod	Esad Arnautalić	Arsen Dedić	Blaženko Juračić	Nepoznato
Litanije lauretanske	Blaženko Juračić	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2015.
Majko, zar danas ti se drijema	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2013.
Mara mi se šeće	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Milko moja	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato

Molitva	Blaženko Juračić	Vladimir Nazor	Blaženko Juračić	2005.
Molitva za tebe	Joško Banov	Ivica Kurtović	Blaženko Juračić	2008.
Na dobro nam Božić dojde	Nevijska kolenda	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Najljepša si	Tomislav Ivčić	Tomislav Ivčić	Blaženko Juračić	2010.
Na Neretvi vodi ladnoj	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2010.
Ne kuni me, dobra jube moja	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2006.
Ne pitam te biser zlato	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2000.
Neretva	Blaženko Juračić	Stojan Vučičević	Blaženko Juračić	Nepoznato
Neretvanska suza	Blaženko Juračić	Blaženko Juračić	Blaženko Juračić	Nepoznato
Oče naš	Liturgijski napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2000.
Oj, lipi moj Jadrane	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2005.
Oj, mila Dalmacijo	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2006.
O Marijo, slavna Djevo	Liturgijski napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2016.

O Mary, where is your Baby	Američka skladba	Gospel tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
O slaviću	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2004.
Pivaj klapo	Tomislav Pehar	Nenad Peša	Blaženko Juračić	2010.
Pivci moji ne pivajte	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	1999.
Plač Jeremije proroka	Glagoljaški napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2003.
Plavi putevi mora	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2000.
Plovi, plovi moj brodiću	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2014.
Ponoć je mila moja majko	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2009.
Posadi bilu ružu	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	1999.
Poslan bi anđeo Gabrijel	Crkvena pjesma	Crkveni tekst	Blaženko Juračić	2009.
Potecite pastiri	Pučka popijevka	Crkveni tekst	Blaženko Juračić	2014.
Preveliku radost navišćujem vama	Pučki napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Prid oltarom kleči diva	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato

Primi ove ruže	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2000.
Radujmo se svi u Gospodinu	Izvorni napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2018.
Radujte se narodi	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2006.
Raduval se Jezuš mali	Pučka popijevka	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Rajska kruno, rajska slavo	Blaženko Juračić	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2012.
Rodil se Isus	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2007.
Rodi se jest Isus	Pučki napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Ružice rumena	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Ružo crvena	Dubravko Šimek	Dubravko Šimek	Blaženko Juračić	Nepoznato
Spavaj, spavaj ditiću	Pučka popijevka	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Spušta se noć	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2019.
Stipan jur blaženi	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2007.
Sva o Marijo	Izvorni napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2009.

Sve malo i pomalo	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2000.
Taščina od taščin	Blaženko Juračić	Marko Marulić	Blaženko Juračić	2005.
Tebe Boga hvalimo	Glagoljaški napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2018.
Tebe, Majku Božju hvalimo	Glagoljaški napjev	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2014.
Tiha noć	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Tiho pojte, maleni slavuji	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Tija bi te zaboravit	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	1999.
Tiranima	Blaženko Juračić	S.S. Kranjčević	Blaženko Juračić	2008.
Titrala se lipa Mara	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2018.
Tri divojke	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Tri kralja jahahu	Svirčanska kolenda	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Tri su kralja idrila	Viniška kolenda	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
U se vrime godišta	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2005.

Veseli se Majko Božja	Crkvena pjesma	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2009.
Vilo dvi jabuke	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2006.
Vozila se gožđena mašina	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2000.
Zašto plačeš ružo rumena	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	1999.
Zdrava Devica, Bogorodica	Izvorni napjev	Iz Cithare Octochordae	Blaženko Juračić	Nepoznato
Zdravo	Blaženko Juračić	Vladimir Nazor	Blaženko Juračić	2017.
Zdravo Marijo	Blaženko Juračić	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2011.
Zdravo, zdravo, Zvijezdo mora	Blaženko Juračić	Liturgijski tekst	Blaženko Juračić	2017.
Zlatna grana od orija	Bolska kolenda	Pučki tekst	Blaženko Juračić	Nepoznato
Žuta kosa odgojena	Izvorni napjev	Pučki tekst	Blaženko Juračić	2010.

Tablica 15: Autorske skladbe i glazbene obradbe za klapu Blaženka Juračića

9.3. Ivica Kaleb – kratki biografski ocrt

Ivica Kaleb 1975. godine bilježi ozbiljnije aktivnosti kao pjevač u klapi, zapisivač i obrađivač napjeva, te klapski voditelj. Tada je kao student Glazbene akademije u Zagrebu osnovao mušku klapu *Hrid*, poznatu kao prvu klapu zagrebačkih studenata koja je nastupila na *Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu*. Time je započela plodonosna višegodišnja suradnja ovog autora s najstarijim festivalom dalmatinske klapske pjesme.

Diplomiravši na Glazbenoj akademiji u Zagrebu 1978. godine, profesionalni put Kaleba odvodi u Ljubljanu gdje u orkestru Ljubljanske opere i filharmonije ostvaruje zapažene rezultate kao glazbenik na klarinetu. Iako se fizički odmaknuo prema sjeveru, duboko u sebi osjeća pripadnost Neretvi i Dalmaciji. Surađuje s klapom *Nostalgija*, a ujedno vodi i klapu *Poletarci* iz Opuzena. Od 1985. godine voditelj je i pjevač klape „**Luka Ploče**“ s kojom ostvaruje mnogobrojne uspjehe u zemlji i inozemstvu. Kalebove pjesme i obradbe nagrađivane su na *Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu*, *Večerima dalmatinske pjesme u Kaštelima*, *Međunarodnom festivalu folklora u Canberri*, *Međunarodnom natjecanju vokalnih skupina u Veroni*, *Marko Polo Festu u Korčuli* i *Neumskom Etno festivalu*. U konkurenciji tradicionalnih dalmatinskih napjeva na *Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu*, vrijedno je izdvojiti dvije prve nagrada stručnog žirija (1990. i 1993.) i nagradu *Bašćinski glasi*. U konkurenciji mješovitih klapa na Omiškom festivalu Kaleb je s klapom *Opuzen* iz Opuzena osvojio značajan broj nagrada (2006. i 2007. prva nagrada stručnog žirija, 2009. prva nagrada publike).

Godine 2007. dobio je plaketu Turističke zajednice grada Ploča. Godine 2008. Kaleb sklada glazbu za pjesmu *Ploče grade* koja je postala službenom himnom Grada Ploče. Godine 2009. Grad Ploče dodjeljuje Ivici Kalebu osobnu nagradu za iznimna dostignuća na kulturnom području. Godine 2011. dobiva plaketu Grada Ploča za iznimne umjetničke dosege. Kalebov glazbeni životopis bio bi nepotpun bez imena klapa s kojima je surađivao i danas surađuje. To su klapa *Adrion* iz Makarske, klapa *Kačić* iz Gradca, klapa *Sv. Nikola* iz Metkovića, klapa *Međugorje* iz Međugorje, klapa *Lira* i klapa *Trebižat* iz Trebižata te klapa *Neum* iz Neuma.[73]

[73] https://fdk.hr/jezik-ditinjstva/., 15.11.2019.

Slika 30: mag. mus. Ivica Kaleb

9.3.1. Autorske skladbe i obradbe Ivice Kaleba (1987. – 2016.)

Jezik ditinjstva (2014.), *Pjesme neretvanskog kanala* (2018.) i *Iskoraci i novi susreti* (2017.) tri su objavljene zbirke autorskih skladbi, obradbi i melografskih radova Ivice Kaleba. Zanimljivo je da je Kaleb ovom literaturom obuhvatio melografske radove, obradbe dalmatinskih izvornih napjeva, obradbe zabavnih skladbi s instrumentalnom pratnjom i autorske skladbe. Autor je velikog broja novouglazbljenih skladbi od kojih je većina izvedena u konkurenciji novih skladbi *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu* (2008. prva nagrada publike, 2010. i 2013. treća nagrada stručnog žirija). Sljedeća tablica donosi popis svih Kalebovih klapskih radova uz podatke o autoru, tekstu, aranžmanu te godini obradbe.

Skladba	Autor skladbe	Autor teksta	Autor aranžmana	Godina
A kal čuješ zvon da zvoni	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2013.
Ako me nosiš na duši	Zlatan Stipišić Gibonni	Zlatan Stipišić Gibonni	Ivica Kaleb	2009.
Ako voliš me	Hari Rončević	Hari Rončević	Ivica Kaleb	2006.
Blago onom	Ivica Kaleb	Vojislav Mataga	Ivica Kaleb	2008.
Bože moj	Tradicijska skladba	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2004.
Brudetijada	Ivica Kaleb	Davorko Beidenegl	Ivica Kaleb	2009.
Cviće moje	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2017.
Danas sam luda	Alka Vuica	Alka Vuica	Ivica Kaleb	2016.
Di si poša	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2010.
Divojka na prozoru	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2002.
Djeva i more	Ivica Kaleb	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1999.
Dođi dragi do mojega dvora	Ivica Kaleb	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1988.
Ella-E	Neno Belan	Dijana Alebić	Ivica Kaleb	2009.

Emina	Tradicijska skladba	Aleksa Šantić	Ivica Kaleb	2016.
I dušon i tilon	Ivica Kaleb	Vojislav Mataga	Ivica Kaleb	2011.
Jablane, debeli lade	Ivica Kaleb	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1993.
Jabuka i divojka	Ivica Kaleb	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2005.
Ja san majko cura fina	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2014.
Jezik ditinjstva	Ivica Kaleb	Vojislav Mataga	Ivica Kaleb	2008.
Jubav moja	Zoran Mišolongin	Zoran Mišolongin	Ivica Kaleb	2006.
Kad ja pođoh na Bentbašu	Tradicijska skladba	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2012.
Karala majka Maricu	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2009.
Lipi li si Mare moja	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2000.
Lipa Mare, amo među smilje	Ivica Kaleb	Vojislav Mataga	Ivica Kaleb	2013.
Luce mala	Zdenko Runjić	Jakša Fiamengo	Ivica Kaleb	2012.
Majka Mari kose plela	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2006.

Majka Maru u ruži rodila	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1996.
Majko moja uzrasla je gora	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2016.
Mara mi se šeta	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2006.
Meštrova smrt	Ivica Kaleb	Vojislav Mataga	Ivica Kaleb	2011.
Moj lipi anđele	Hari Rončević	Hari Rončević	Ivica Kaleb	2006.
Moj mi je Mato iz Drača	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2009.
Moj rodni grad	Ivica Kaleb	Helena Papić	Ivica Kaleb	2014.
Na Neretvu misečina pala	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2002.
Na rastanku smo	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2002.
Nemoj dušo nikom virovati	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2009.
Nemoj nam se smutit	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2015.
Ne pitam ti biser zlato	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2008.
Nije legla vila	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2009.
O zelena zeleniko	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2016.

Pivci moji ne pivajte	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2003.
Ploče grade	Ivica Kaleb	Anđela Vlahović	Ivica Kaleb	2008.
Pod zelenim jasenom	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2010.
Porasla su dva zelena bora	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2017.
Posadi bilu ružu	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1993.
Po širokom plovim moru	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2003.
Sad recimo u ime Boga	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2015.
Sanjaj me	Rajko Dujmić	Rajko Dujmić	Ivica Kaleb	2011.
Stojin na kantunu	Neno Belan	Robert Ćaleta	Ivica Kaleb	2009.
Što je želja tvoja	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2009.
Swing low	Američka skladba	Tradicijski tekst	Ivica Kaleb	2006.
Svršit će mladost moja	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2004.
Što je želja tvoja	Ivica Kaleb	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2004.

Tajna vještina	Zlatan Stipišić Gibonni	Zlatan Stipišić Gibonni	Ivica Kaleb	2006.
Te tvoje oči	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1987.
Teške boje	Goran Bare	Goran Bare	Ivica Kaleb	2013.
Ti si meni sve	Vinko Barčot	Vinko Barčot	Ivica Kaleb	2006.
Ti si mi u mislima	Dino Dvornik	Dino Dvornik	Ivica Kaleb	2012.
Tko sam ja da ti sudim	Jure Stanić	Jure Stanić	Ivica Kaleb	2006.
Trešeta	Ivica Kaleb	Vojislav Mataga	Ivica Kaleb	2014.
Tvoja me ljubav dovela	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1995.
U jablana visokoga	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2002.
Uspavanka	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2016.
Uvijek si majka	Ivica Kaleb	Jelena Tadijanović	Ivica Kaleb	2003.
Više ne mogu	Ante Popadić	Ante Popadić	Ivica Kaleb	2006.
Volim i postojim	Petar Grašo	Vjekoslava Huljić	Ivica Kaleb	2009.

Vrani se konji igraju	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2011.
White Christmas	Irving Berlin	Irving Berlin	Ivica Kaleb	2004.
Zajubi san se u drugu	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	1988.
Zar ćeš draga	Ivica Kaleb	Pučki tekst (Hvar)	Ivica Kaleb	2005.
Zemlja dide mog	Vinko Barčot	Vinko Barčot	Ivica Kaleb	2006.
Zlatne godine	Zlatan Stipišić Gibonni	Zrinko Tutić	Ivica Kaleb	2010.
Zvona od nedilje	Ivan Šegedin	Ivan Šegedin	Ivica Kaleb	2011.
Žetelačka	Izvorni napjev	Pučki tekst	Ivica Kaleb	2011.

Tablica 16: Autorske skladbe i glazbene obradbe za klapu Ivice Kaleba

9.4. Analiza opuzenskog napjeva *Pivci moji ne pivajte*

9.4.1. Izvorni napjev (zapisao Živko Ključe)
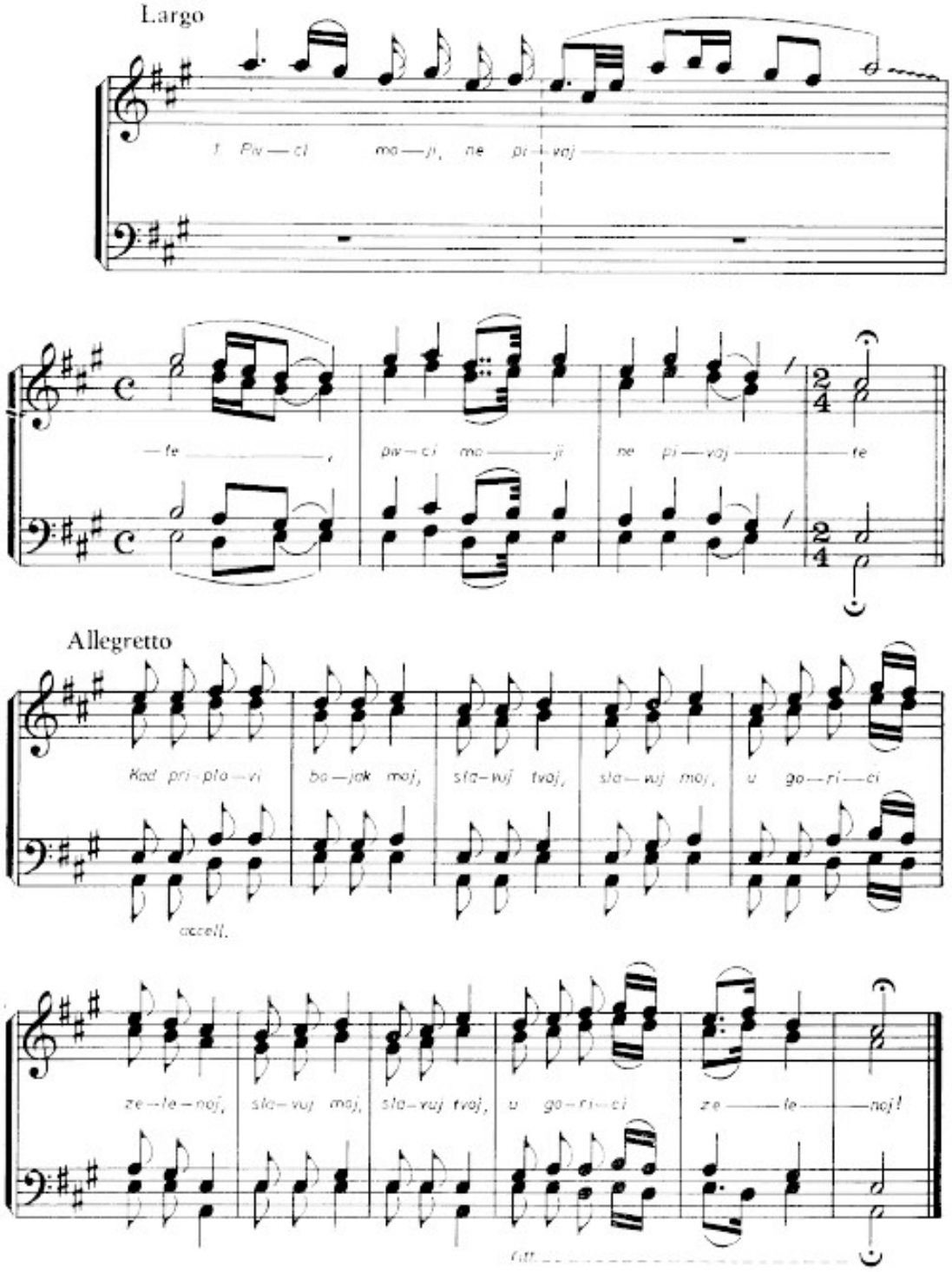
Glavnu temu karakterizira početni silabički stil u silaznom postepenom nizu te drugi melodijski dio u melizmatičkom stilu u dionici prvog tenora (t. 1-2). Nakon uvodnog tematskog dijela slijedi četveroglasje u homofonom stilu (t. 3-6) kojeg harmonijski karakterizira prizvuk pučkog klapskog pjevanja, odnosno harmonijskog kretanja u paralelnim akordnim sklopovima u tijesno tercnom položaju u A-duru (V-IV-V7 / V-VI-IV-V / V6/4-8-5-3-IV-V 7-5-3 / I). U pučkom načinu pjevanja primjetno je kretanje vanjskih glasova u konsonantnim intervalima decime, oktave i septime.

Drugi dio (t. 7-17) kontrastira tempom i novom temom koja sadrži sekventni niz s pomacima uzlaznih sekunda (e-fis, d-e, cis-d, cis-d-e), formalno tvoreći prvu malu rečenicu (t. 7-10). Nakon toga slijedi nova mala rečenica (t. 11-14). Prvi dvotakt fraze je novi tematski materijal, a drugi dio je uzet iz drugog dijela prve male rečenice. Završni dio je zaključnog, kadencirajućeg tipa (t. 15-17).

9.4.2. Obradba Živka Ključe

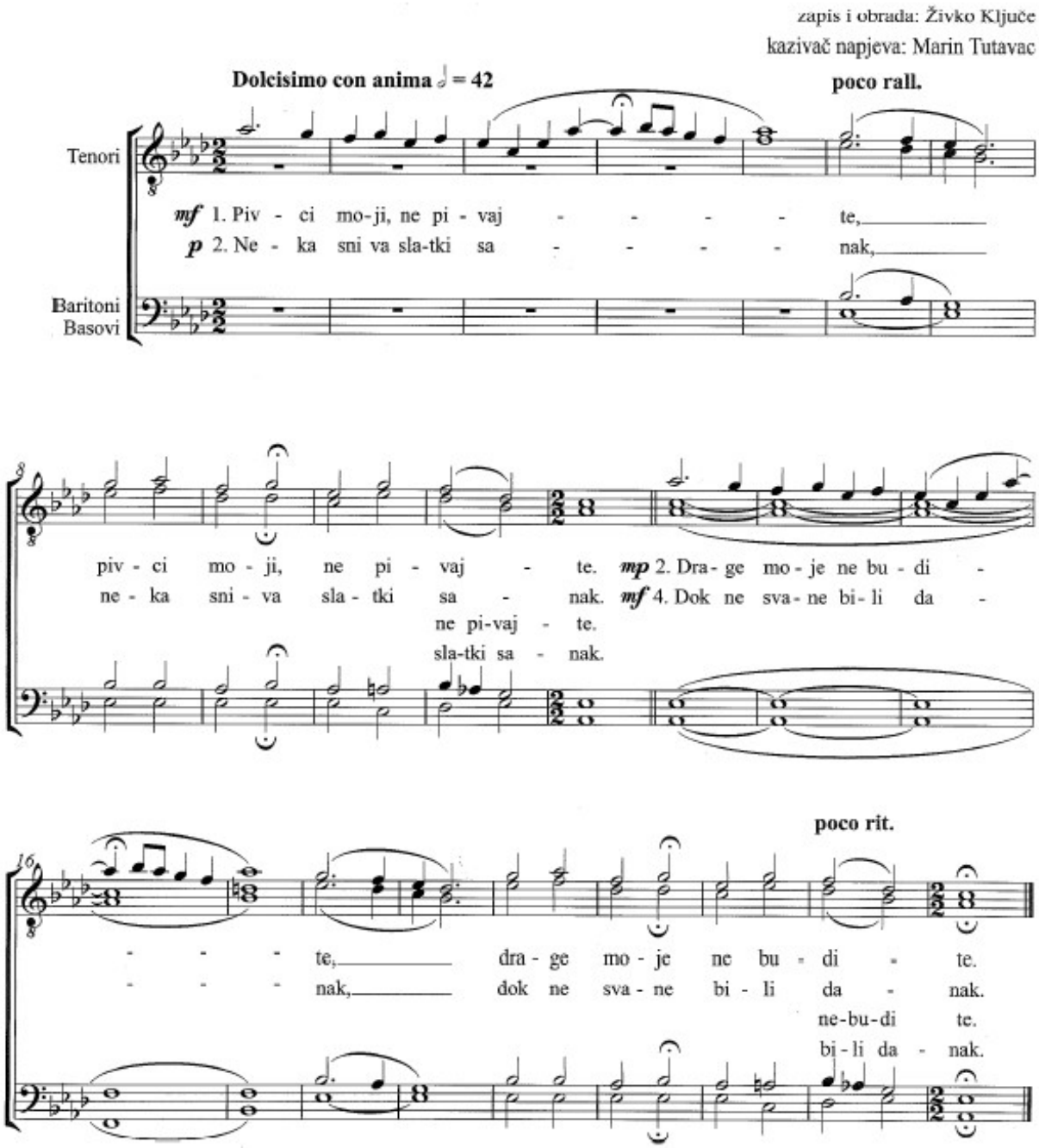

Autor Živko Ključe prilazi napjevu na lirski način što je razvidno iz oznake (*dolcisimo con anima*), a svojevrsnu širinu napjeva postiže u dvopolovinskoj mjeri. Za razliku od izvornog napjeva, u prvoj frazi (t. 1-5) pažnja je usmjerena na melodijsku liniju u dionici prvog tenora. Na zadnjem tonu „solističkog" zapjeva nastupa drugi tenor u intervalu terce (t.5). Harmonijskim pomacima (V 10-9-8-7) u homofonom stilu autor stvara naboj na dominantnom pedalu (t. 6-7).

U sljedećoj rečenici (t. 8-12) napjev je harmoniziran na pedalnom tonu dominante iznad kojeg se homofono pojavljuju varijante izmjeničnih tonova. Nakon zastoja na dominantnom septakordu slijedi kadenca u As-duru. Porast harmonijske dinamike ostvaruje se i primjenom alteriranog akorda u funkciji VII/II, a u vidu smanjenog kvintsekstakorda (t. 8-9). Fraza završava (t. 11-12) kadencom (IV 6-5, V7, I).

Drugi dio napjeva ponavlja se gotovo jednako prvom (t. 13-24). Razlika je u pratnji uvodnog dijela koja ovaj put podupire glavnu melodiju prvog tenora uz pomoć toničkog pedala As dura kroz prva tri takta, a zatim je harmonijski proširuje šestim stupnjem i dominantinom dominantom u vidu dominantnog nonakorda (t. 13-17). Posljednjih sedam taktova jednaki su drugoj rečenici s početka obradbe (t. 6-12, t. 18-24). Napjev završava mješovitom kadencom kadencom (IV 6-5, V7, I).

9.4.3. Obradba Blaženka Juračića
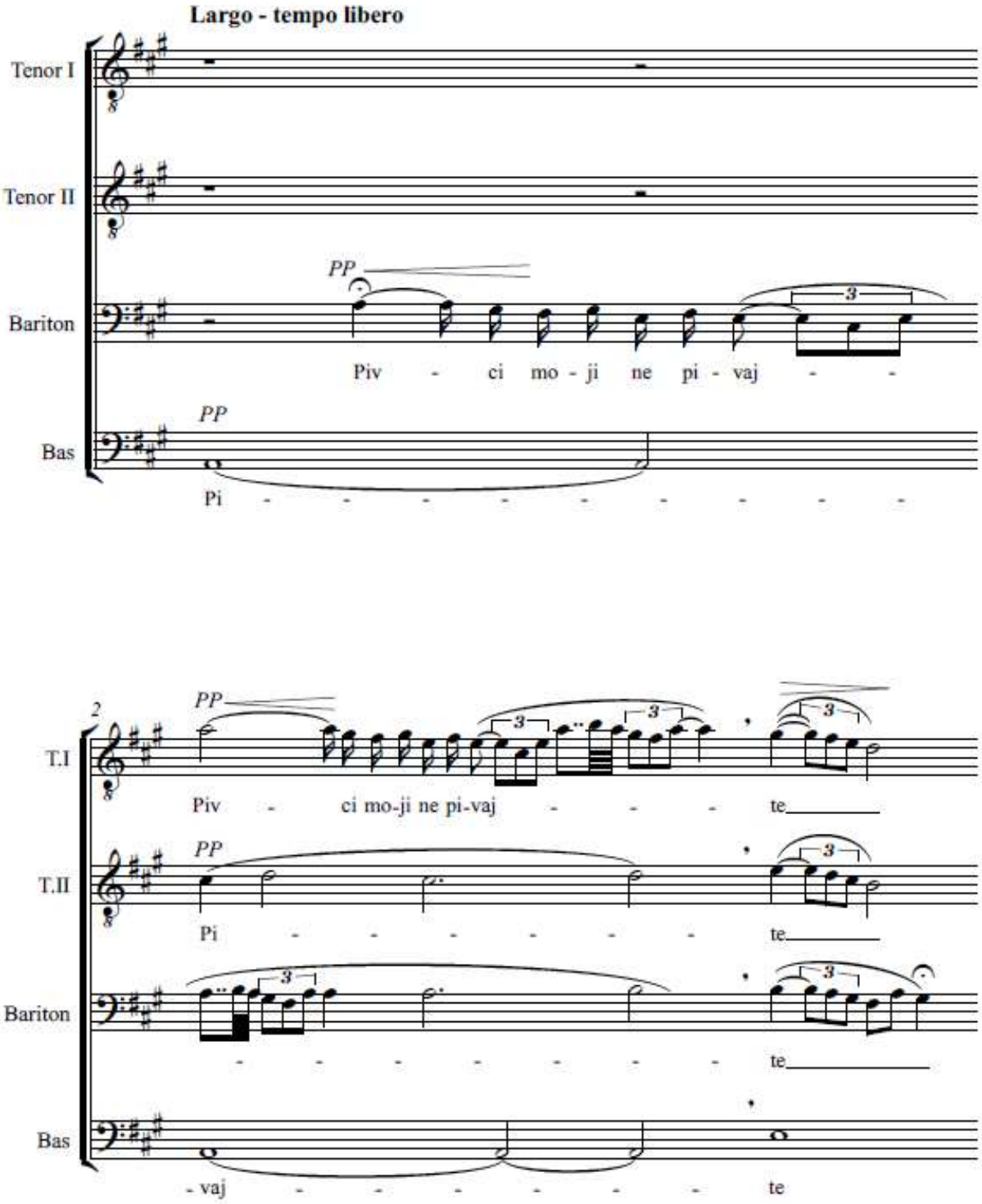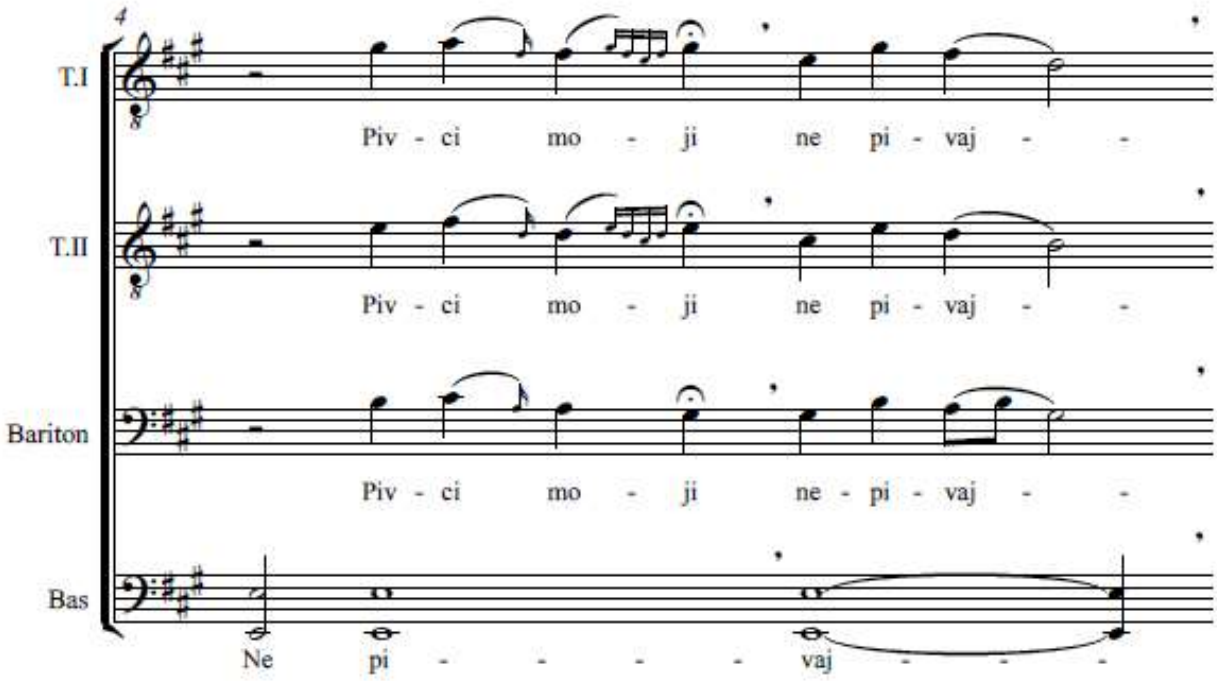
4
T.I
Piv - ci mo - ji ne pi - vaj - -
T.II
Piv - ci mo - ji ne pi - vaj - -
Bariton
Piv - ci mo - ji ne - pi - vaj - -
Bas
Ne pi - - - - - vaj - - -

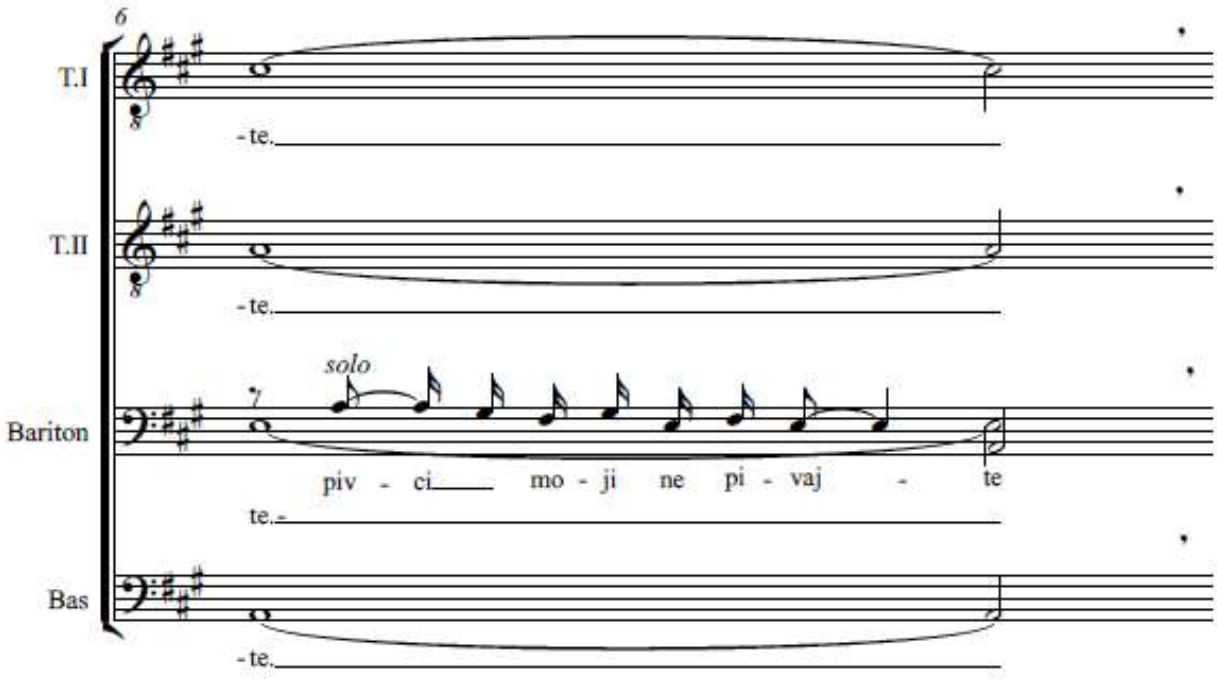
6
T.I
- te.
T.II
- te.
solo
7
Bariton
piv - ci mo - ji ne pi - vaj - te
te.
Bas
- te.

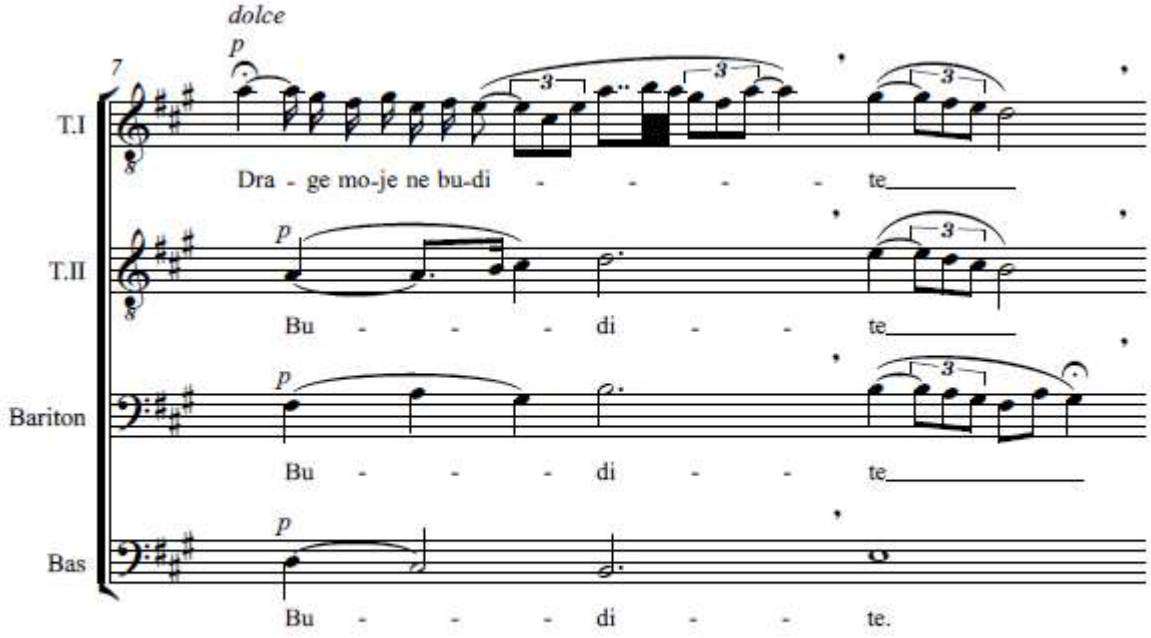
dolce
p
7
T.I
Dra - ge mo-je ne bu-di - - - - - te
T.II
p
Bu - - - - di - - te
Bariton
p
Bu - - - - di - - te
Bas
p
Bu - - - - di - - te.
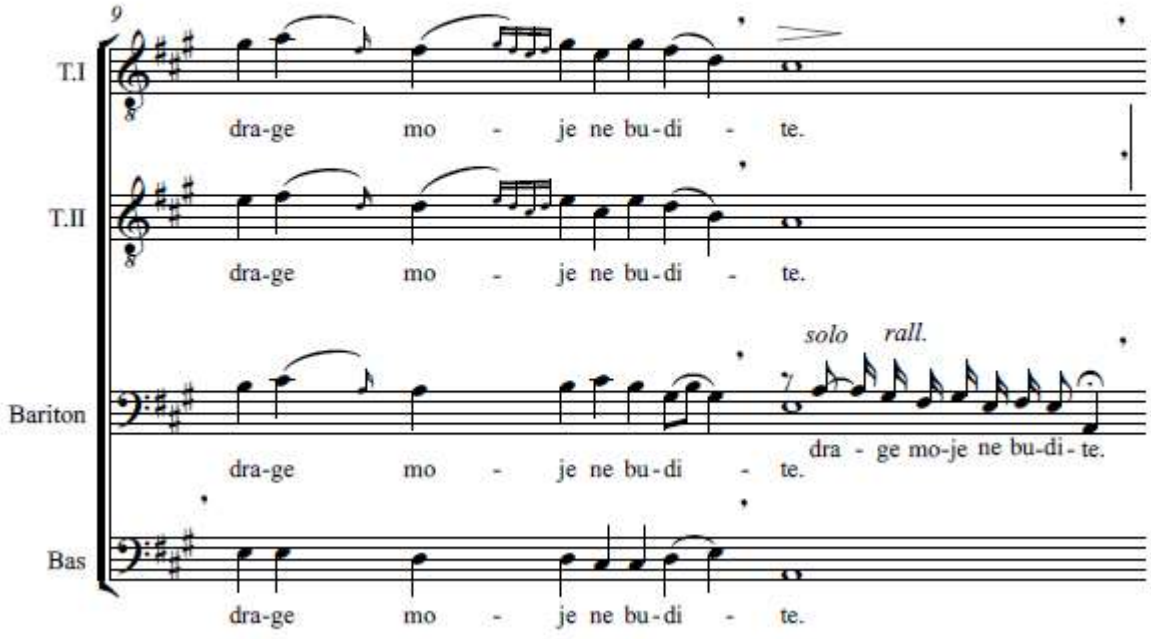
9
T.I
dra-ge mo - je ne bu-di - te.
T.II
dra-ge mo - je ne bu-di - te.
solo
rall.
Bariton
dra-ge mo - je ne bu-di - te.
dra - ge mo-je ne bu-di - te.
Bas
dra-ge mo - je ne bu-di - te.

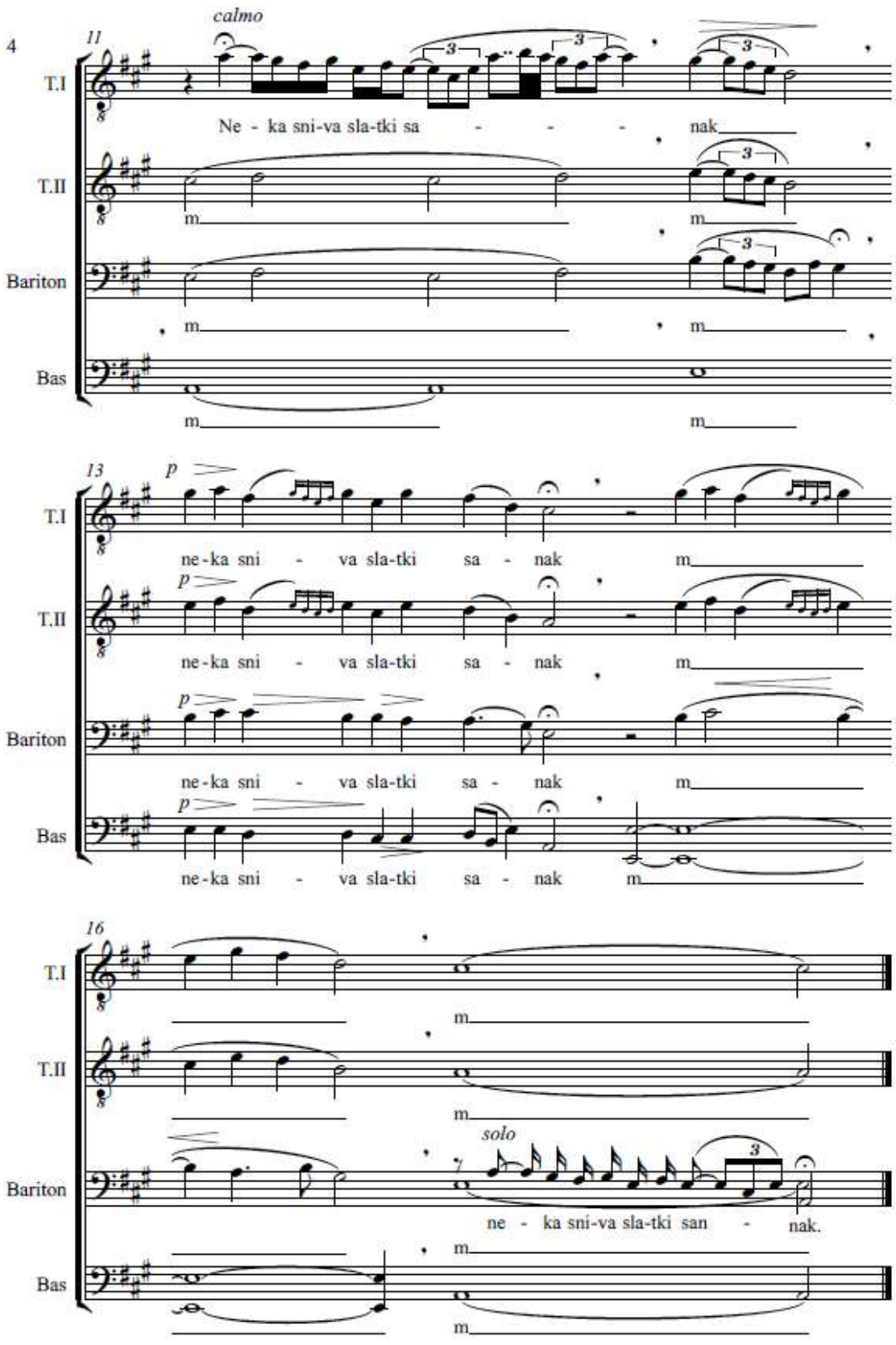
4
11
calmo
T.I
T.II
Bariton
Bas
Ne - ka sni-va sla-tki sa - - - nak
m
13
p
ne-ka sni - va sla-tki sa - nak
16
solo
ne - ka sni-va sla-tki san - nak.

Autor ove obrade pristupa ovom napjevu osupnut ljepotom melodijske linije što se očituje u višestrukom ponavljanju glavne teme napjeva na početku i na kraju svake fraze. On melodiju prezentira u timbričkim sfumaturama. Melodija glavne teme je u baritonskoj dionici na pedalnom tonu koja se timbrički ekspanzira do prvog tenora, dok su ostali glasovi u podređenoj harmonijskoj ulozi sa latentnim harmonijama na pedalnom tonu na tonici. Tek na slogu *–te* očituje se homofono kretanje glasova na dominanti u paralelnim kretanjima dionice tenora prvog, drugog i baritona u paralelnim kvartsektakordima do kadence na tonici gdje solo bariton opetuje početnu melodijsku glavu teme.

U drugom dijelu (*drage moje ne budite…*) lirski element se pojačava početnom subdominantnom harmonijom i ostalim latentnim harmonijskim kretnjama, dajući tako primat melodijskom izričaju sve do sloga *–te* gdje se na istovjetan način svi glasovi sjedinjuju u homofoni slog u paralelnim kvarsekstakordima na dominanti. Nadalje, harmonijski element se obogaćuje izmjenama početnog kvintakorda na harmonijskoj arzi sa sekundakordom na harmonijskoj tezi stvarajući tako harmonijsko sonorne pulsacije kolorističkog tipa sve do kadence te repekusijom početne melodije tj. glave teme.

U trećem dijelu (*neka sniva slatki sanak…*), autor uvodi *bocca chiusa* uz pedalni ton s izmjenom toničke i subdominantne funkcije koji potenciraju tekstualni predložak, tj. sanjivost cijele fraze uz upečatljivo fluktuiranje melodije u prvom tenoru do nastupa homofonog elementa na dominanti. U ovoj frazi slog je homofon (u timbričkim pulsacijama) dok ovog puta bariton obogaćuje paralelna kretanja tenora prvog i drugog te sekundnog niza u basovoj dionici sa zaostajalicama koje s temeljnim tonom u basu čine shemu 5-6-7-6-7-6. Na taj način tekstualni predložak je prezentiran sa *bocca chiusa* (*neka sniva*) i sa zvonkim disonancama u baritonu (*slatki sanak*). Zadnji nastup teme donosi solo bariton na toničkoj harmonijskoj podlozi s posljednjom reperkusijom teme te tako tematski zaokružuje početak i kraj ove obradbe napjeva.

9.4.4. Obradba Ivice Kaleba

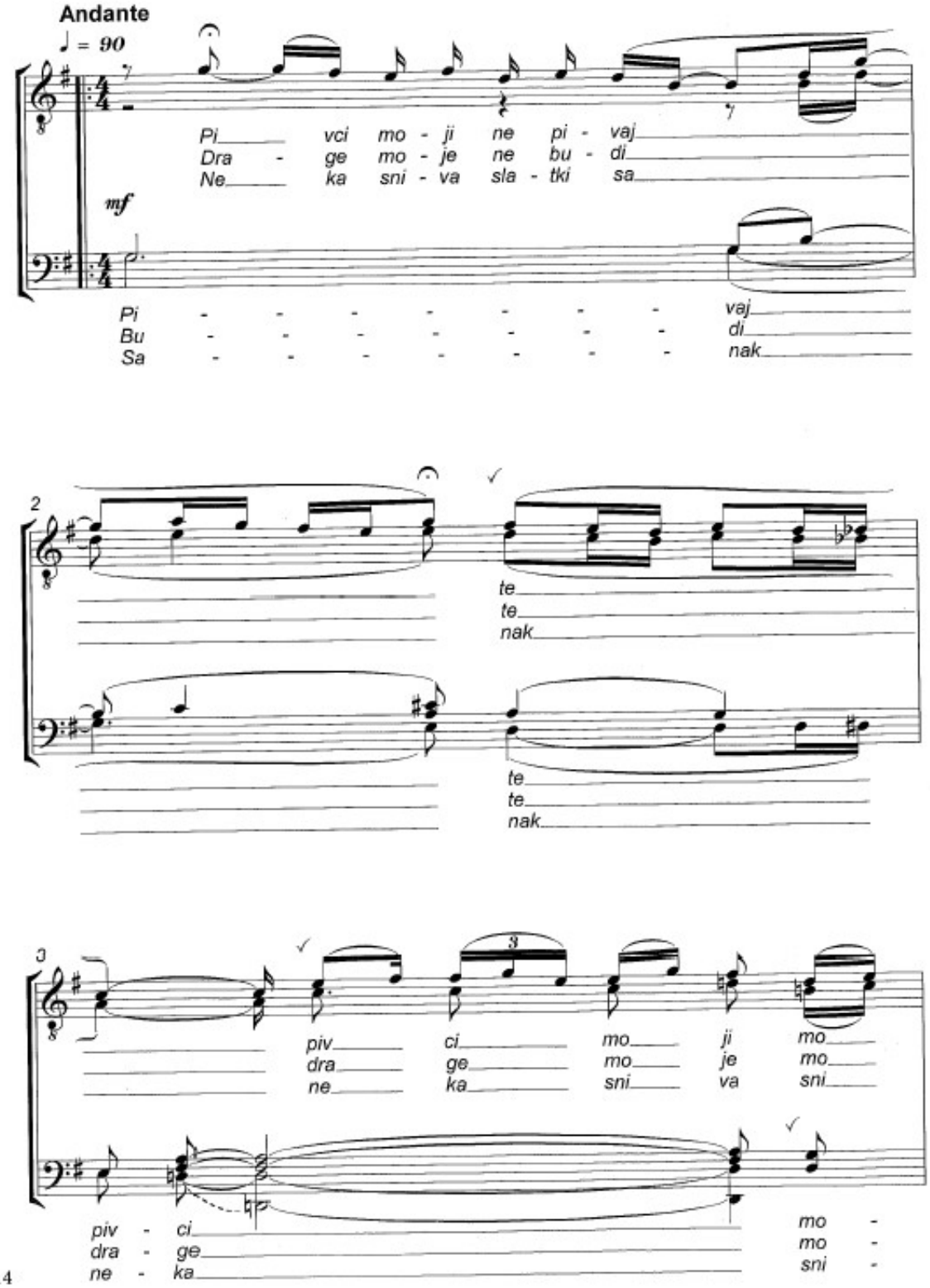

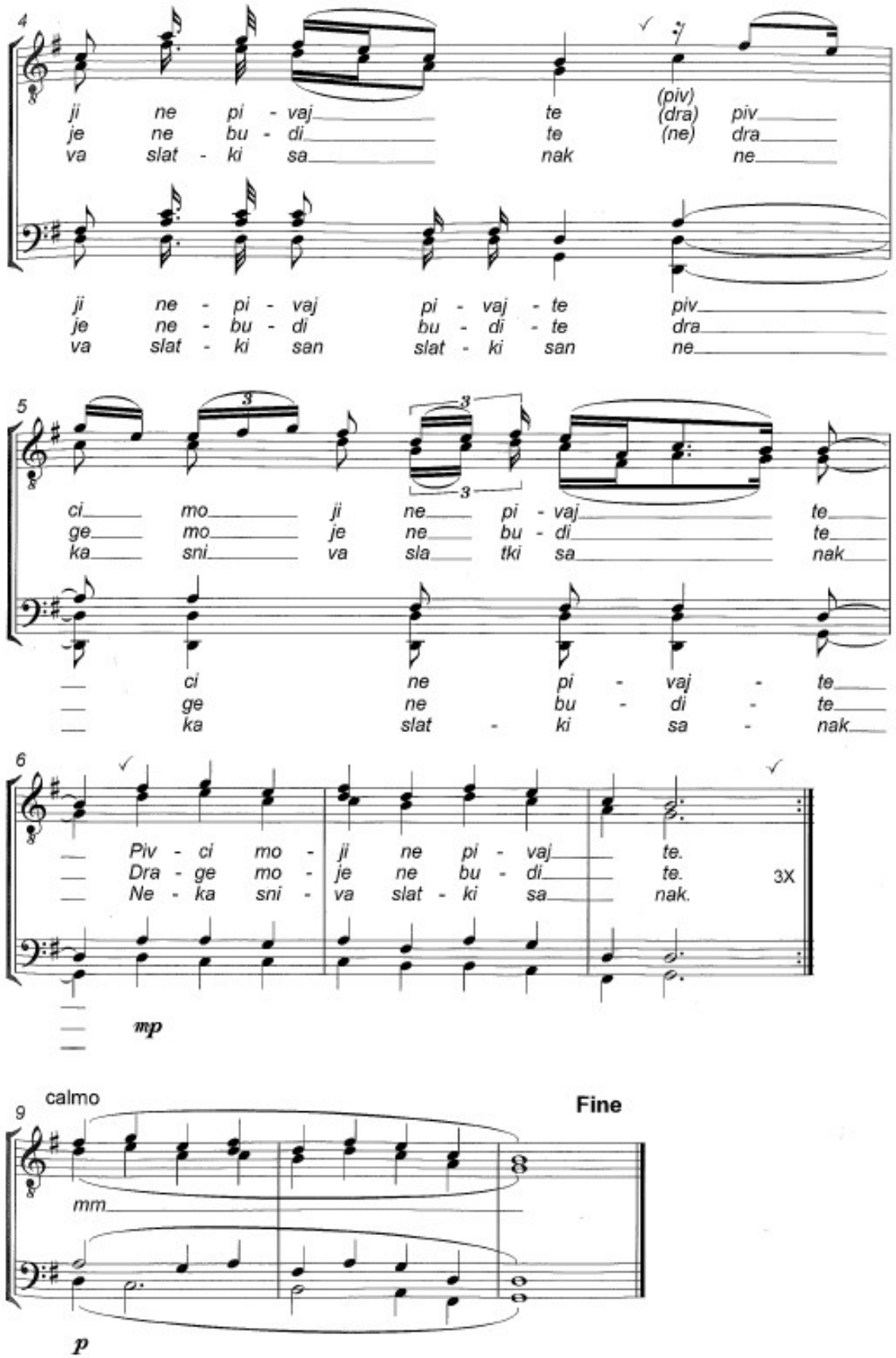
4
ji ne pi - vaj te (piv)
je ne bu - di te (dra) piv
va slat - ki sa nak (ne) dra ne
ji ne - pi - vaj pi - vaj - te piv
je ne - bu - di bu - di - te dra
va slat - ki san slat - ki san ne
5
ci mo ji ne pi - vaj te
ge mo je ne bu - di te
ka sni va sla tki sa nak
ci ne pi - vaj - te
ge ne bu - di - te
ka slat - ki sa - nak
6
Piv - ci mo - ji ne pi - vaj te.
Dra - ge mo - je ne bu - di te.
Ne - ka sni - va slat - ki sa nak.
3X
mp
9
calmo
Fine
mm
p

Autor Ivica Kaleb početni melodijski pomak gradi na pedalnom toničkom tonu kojeg na melizmatičkom dijelu melodije obogaćuje harmonijskim elementima sve do korone (t. 2), čiji je terckvartakord u funkciji dominante za dominantu, postižući tako harmonijsku gradaciju.

Melodijski dio na dominanti (t. 2-4) obogaćuje prohodnim tonovima (V 9-8, 7-6, 4-3) te alteracijama sve do zastoja na dominanti koji počinje na zadnjoj dobi četvrtog takta. Zastoj na dominanti ima vrlo izražene kolorističke elemente koje autor postiže uz pomoć septime i none koje se melodijski naslanjaju na kvintakord D-dura. Melodijski elementi izloženi su uz čvrste ritamske temelje koji uvelike doprinose kulminaciji melodije napjeva.

Tematski element se još jednom ponavlja na dominanti (t.5) nakon čega slijedi ritamski ujednačen i smiren homofoni dio sa izraženim kolorističkim elementima bogatih harmonija (t. 6-8). Počevši s dominantom na drugoj dobi šestog takta, autor koristi kvintsekstakord drugog stupnja i subdominantu, zatim dominantni sekundakord, septakord trećeg i drugog stupnja te završava dominantnim kvintsekstakordom koji se riješi u toniku. Ovakav izričito gust, ali ujednačen harmonijski izričaj doprinosi karakternom kontrastu u odnosu na prethodni dio napjeva.

Završni dio donesen je istim harmonijskim pomacima kao u prethodna tri takta, ali s različitim metrom i u tehnici *bocca chiusa* kao svojevrsni eho melodijsko-tekstualnog dijela (t. 9-11).

10. ZAKLJUČAK

U ovom je radu predstavljena dalmatinska klapska pjesma u gradu Opuzenu. Navedene su sve vokalne skupine ovakve prirode koje su djelovale od začetka četveroglasnog pjevanja do danas (muški vokalni oktet, četiri muške klape, tri mješovite klape te jedna ženska i dječja klapa). Predstavljena su imena članova uz ulogu u klapi (pjevačka pozicija), vrijeme djelovanja, popis pjevanih napjeva, popis snimljenih i izdanih skladbi te sva ostala postignuća i osvojene nagrade. Pobrojimo li osobe koje imaju ili su imale pjevačku ulogu u jednoj od devet opuzenskih klapa ili jednom vokalnom oktetu, dolazimo do broja od ukupno 70 članova, od kojih je 19 sudjelovalo u više klapa, čime možemo zaključiti da je zastupljenost klapskog pjevanja u Opuzenu na vrlo zavidnoj razini u odnosu na sva okolna naselja i gradove u dolini Neretve. Na veliku sreću i ponos stanovnika grada Opuzena, tri su cijenjena glazbenika zaokružili ovu priču uz svoj stvaralački doprinos i ljubav prema korijenima. Mag. mus. Živko Ključe, izv. prof. mr. art. Blaženko Juračić i mag. mus. Ivica Kaleb bavili su se melografiranjem dalmatinskih klapskih napjeva iz područja doline Neretve, glazbenim obradbama i skladanjem dalmatinske klapske pjesme, promoviravši i unapređujući tako opuzensku nematerijalnu kulturnu baštinu. Izuzev same promocije, uspjeli su zapisati i zauvijek sačuvati skoro zaboravljene dalmatinske napjeve, uz koje su neretvanski predci lakše podnosili duge težačke dane. Tabelirani su svi klapski radovi navedenih opuzenskih skladatelja, kao i kazivači napjeva, autori teksta, glazbe i aranžmana. U pronalasku odgovora na neka od istraživačkih pitanja ovog rada, veliki su doprinos dali kazivači (Ante Juračić, Živko Ključe, Božo Popović i Mile Popović) koji su odgovorili na nekolicinu pitanja etnomuzikološke prirode. Svi su od navedenih kazivača redom klapski pjevači koji su zapravo gradili same temelje ove tradicije u Opuzenu te cijeli svoj život ostali privrženi dalmatinskoj klapskoj pjesmi. Velike se zasluge moraju pripisati maestru Mladenu Montani, utemeljitelju i voditelju *Opuzenskog vokalnog okteta* iz 1964. godine, za kojeg svi od kazivača tvrde da je zaslužan za uvođenje dionice baritona u opuzensko višeglasno pjevanje. Izuzev tradicije dalmatinskog klapskog pjevanja, grad se Opuzen može pohvaliti *Gradskom glazbom Opuzen*, *Zabavnim puhačkim orkestrom, Mandolinskim ansamblom*, *Tamburaškim orkestrom,* ženskim zborom *Društvo hrvatskih katoličkih djevojaka, c*rkvenim zborom *Župe Sv. Stjepana* i više desetaka vokalno-instrumentalnih sastava). U radu je također prikazan popis sudjelovanja opuzenskih klapa na *Festivalu*

dalmatinskih klapa u Omišu (tablica 14) u kojem se može primijetiti dvadesetšestogodišnja neaktivnost u pogledu nastupa na Omiškom festivalu (1978. - 2004.). U tom je razdoblju nekolicina dalmatinskih klapa težila izvođenju skladbi zabavnog duha. Tako je i u Opuzenu djelovala muška klapa *Bevanda* uz instrumentalnu pratnju gitare, bas gitare i dvije mandoline. Sama modernizacija dalmatinske klape proizlazi najčešće iz komercijalnih pobuda, stoga se da zaključiti da su dalmatinske klape u tom periodu u velikom postotku promijenile klasifikaciju iz tradicijske u modernu klapu. Ovaj je čin uvelike utjecao na tradiciju, prekinuvši tako pozamašan niz sudjelovanja na Festivalu dalmatinskih klapa u Omišu. Preporod i povratak u tradicijsko klapsko *a capella* pjevanje, Opuzenci duguju klapama „novijeg doba“ (mješovita klapa *Opuzen*, mješovita klapa *Slavuji kala,* mješovita klapa *Na kantunu,* muška klapa *Neretvani,* muška klapa *Bevanda* i ženska klapa *Arija)*, koje djeluju ili su djelovale od 1990. do danas. Za razliku od prve tri opuzenske klape, one uz tradicijske napjeve izvode i novouglazbljene skladbe. Uz zavidnu povijest dalmatinskog klapskog pjevanja u Opuzenu, možemo zaključiti da je ovo područje istraživanja dosad izmaklo ozbiljnijoj znanstvenoj pozornosti u području dalmatinske klapske pjesme.

11. LITERATURA

1. Buble, Nikola, *Dalmatinska klapska pjesma*, (Omiš: Centar za kulturu Omiš, 1999)
2. Buble. Nikola, ur., *Zbornik dalmatinskih klapskih pjesama III.* (Omiš: Centar za kulturu Omiš, 1992.)
3. Joško Ćaleta, *Klapa singing, a traditional folk phenomen of Dalmatia*, *Narodna umjetnost* (Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 1997.)
4. Joško Ćaleta i Jurica Bošković, *Mediteranski pjev: O klapama i klapskom pjevanju* (Zagreb: Večernji list d.o.o., 2011.)
5. Kaleb, Ivica, *Pjesme Neretvanskog kanala*, (Opuzen: Grad Opuzen, 2018.)
6. Kaleb, Ivica, *Jezik ditinjstva – obrade izvornih napjeva i novouglazbljene skladbe*, (Opuzen: Grad Opuzen, 2014.)
7. Kapović, Zdravko i Rajković Dražen, ur., *Gradska glazba Opuzen 1947-2017.* (Opuzen: Gradska Glazba Opuzen, 2017)
8. Ključe, Živko, *Moja ispovid*, (Opuzen: Grad Opuzen, 2012.)
9. Ključe, Živko, *Stare pisme s ušća Neretve* (Opuzen: Grad Opuzen, 2015.)
10. Milin Ćurin, Vedrana. *Žene u klapskom pjevanju*, (Split: Umjetnička akademija u Splitu, 2016.)

Internetski izvori

1. <https://fdk.hr/klapa/gusari-s-neretve/>., 06. studenog 2019.
2. <http://fdk.hr/osoba/zivko-kljuce/>, 22. listopada 2019.
3. <http://fdk.hr/osoba/blazenko-juracic/>, 07. studenog 2019.
4. <http://fdk.hr/osoba/ivica-kaleb/>, 07. studenog 2019.
5. <https://www.youtube.com/watch?v=YtXFY8ag4Zg>., 02.02.2020
6. <https://www.jeftinije.hr/Proizvod/12577772/audio-video/glazba-film/cd/klapa-opuzen-pivci-moji-ne-pivajte-cdmp3.>, 02.02.2020.
7. <https://www.youtube.com/watch?v=FsscA5gLUFc.>, 19.11.2019.
8. <https://www.bljesak.info/kultura/knjige/notne-zbirke-zivka-kljuce-pred-mostarskom-publikom/255478>, 01.02.2020.

9. <https://www.youtube.com/watch?v=R1iGqSOht0s&t=4s>, 02.12.2019.
10. <https://arhiv.slobodnadalmacija.hr/pvpages/pvpages/viewPage/?pv_page_id=88553>, 07.05.2020.
11. <https://radiodelta.hr/2016/12/03/crkvena-glazba-i-obicaji-u-zupi-sv-nikole-biskupa-u-metkovicu/>, 24.05.2020.

12. SAŽETAK

U radu je predstavljena dosad neistražena povijest dalmatinskog klapskog pjevanja u gradu Opuzenu. U kratkim je crtama prikazan kulturni život Opuzenaca od 1939. do danas, što uključuje dva crkvena zbora (*Divojačko društvo*, *Zbor Župe Sv. Stjepana*), *Gradsku glazbu Opuzen*, *Zabavni orkestar Mjesne glazbe Opuzen*, niz vokalno-instrumentalnih sastava, *Opuzenski vokalni oktet*, a ponajviše devet muških, ženskih, mješovitih i dječjih dalmatinskih klapa. Intervjuirani su kazivači starije životne dobi (Ante Juračić, Živko Ključe, Božo Popović i Mile Popović) dali velik doprinos radu, rasvijetlivši neke od događaja iz druge polovice dvadesetog stoljeća te tako ponudivši odgovor na neka od istraživačkih pitanja ovoga rada. Fokus je usmjeren na tri klape koje su u samim početcima *Festivala dalmatinskih klapa u Omišu* „utabale“ put mlađim opuzenskim naraštajima (muška klapa *Gusari s Neretve*, dječja klapa *Poletarci* i muška klapa *Fort Opus*). Naime, *Gusari s Neretve* su na samom prvijencu *Omiškog festivala* 1967. u konkurenciji s još trinaest klapa osvojili prvu nagradu stručnog žirija i prvu nagradu publike. Uspjeh *pobjednika* snažno je odjeknuo ponosnim rodnim gradom, a već na sljedećem festivalu 1968. godine, Opuzen je uz *Gusare s Neretve* predstavila prva hrvatska dječja klapa - *Poletarci*. Skladanjem, obrađivanjem i melografiranjem dalmatinske klapske pjesme, izniman su doprinos očuvanju nematerijalne baštine dala tri opuzenska akademska glazbenika - Živko Ključe, Blaženko Juračić i Ivica Kaleb. Njihove obradbe izvornog napjeva *Pivci moji ne pivajte* analitički su sagledane u radu. Uz tabelirane radove navedenih skladatelja, rad donosi popis sudjelovanja opuzenskih klapa na Omiškom festivalu kronološkim redom kao i navedene dalmatinske napjeve koje su iste klape izvele.

Ključne riječi: klapsko pjevanje, opuzenske klape, Omiški festival, napjevi neretvanskog kraja, suvremene obradbe napjeva

13. SUMMARY

The paper presents the history of Dalmatian klapa singing in the town of Opuzen, which has not been explored in detail so far. Cultural life of the people of Opuzen is presented starting from 1939 to nowdays including two church choirs (*Divojačko društvo* / Maiden Society, St. Stephen's Parish Choir), The Town Music/Brass Orchestra, The Town Music Society Big Band, a number of vocal-instrumental ensambles, Opuzen Vocal Octet, but most of all it introduces nine male, female, mixed and children klapas. The interviewed narrators (Ante Juračić, Živko Ključe, Božo Popović i Mile Popović) made a great contribution to this study, shedding light on some of the events from the second half of the twentieth century , thus offering an answer to some of the research issues of this paper.

The focus is on three klapa groups (male klapa Gusari s Neretve, children klapa Poletarci and male klapa Fort Opus) , which „paved the paths“ for the younger generations of Opuzen singers at the very beginnings of Klapa Singing Festival in Omiš. In fact, Gusari s Neretve Klapa won the first prize of the expert jury and the first prize of the audience at the very first of the Klapa Singing Festival in Omiš in 1967, having competed with thirteen other klapas. The laureates' succes resonated strongly in their hometown overwhelmed with pride and the following year along with Gusari s Neretve the very first Croatian children klapa named Poletarci debuted at the Festival.

By composing, arranging and melographing of Dalmatian klapa songs, three academic musicians from Opuzen made an exceptional contribution to the preservation of intangible heritage - Živko Ključe, Blaženko Juračić and Ivica Kaleb.

Along with the tabulated works of the afore-mentioned composers, this thesis delivers chronologically arranged appearances of Opuzen klapas in Klapa Singing Festival in Omiš as well as the melodies they performed.

Key words: klapa singing, klapas from Opuzen, Klapa Singing Festival in Omiš

14. PRILOZI

14.1. Popis tablica

Tablica 1: Sastav muške klape *Gusari s Neretve* 16
Tablica 2: Sastav muške klape *Fort Opus* 19
Tablica 3: Sastav dječje klape *Poletarci* 22
Tablica 4: Sastav mješovite klape *Opuzen* 26
Tablica 5: Nagrade mješovite klape *Opuzen* na FDK Omiš 28
Tablica 6: Sastav mješovite klape *Na kantunu* 29
Tablica 7: Sastav mješovite klape *Slavuji kala* 30
Tablica 8: Sastav ženske klape *Arija* 32
Tablica 9: Sastav muške klape Bevanda 33
Tablica 10: Sastav muške klape *Neretvani* 34
Tablica 11: Sudjelovanja opuzenskih klapa na FDK u razdoblju od 1967. do 2009. 50
Tablica 12: Tradicijski dalmatinski klapski napjevi na neretvanskom području 57
Tablica 13: Autorske skladbe i glazbene obradbe za klapu Živka Ključe 64
Tablica 14: Nagrade i priznanja za skladateljski rad Blaženka Juračića 67
Tablica 15: Autorske skladbe i glazbene obradbe za klapu Blaženka Juračića 75
Tablica 16: Autorske skladbe i glazbene obradbe za klapu Ivice Kaleba 83

14.2. Popis slika

Slika 1: Karta peterokutne utvrde Forte Opus Vincenza Maria Coronellija iz 1694. 5
Slika 2: Sokolski tamburaški orkestar, 20. ožujka 1936. 7
Slika 3: Ženski pjevački zbor u župnom dvoru u Opuzenu, 1939. 8
Slika 4: Gradska glazba Opuzen, 1947. 8
Slika 5: Zabavni orkestar (big band) Opuzen, 1986. 9
Slika 6: Vokalno-instrumentalni sastav Plavi dijamanti, 1969. 10
Slika 7: Vokalno-instrumentalni sastav: Fort Opus, 1968. 10
Slika 8: Muška klapa *Gusari s Neretve* (Omiš, 1967.) 16

Slika 9: Novinski članak iz „Slobodne Dalmacije“ (1967.) 17
Slika 10: Muška klapa *Fort Opus*, naslovnica LP ploče, Opuzen 1975. 20
Slika 11: Muška klapa *Fort Opus*, (Opuzen 1977. godine.) 20
Slika 12: Muška klapa *Fort Opus*, (Opuzen, 1976. godine) 21
Slika 13: Dječja klapa *Poletarci* (Omiš, 1968. godine) 23
Slika 14: Dječja klapa *Poletarci* (Omiš, 1968. godine) 23
Slika 15: Novinski članak iz časopisa „Plavi vjesnik“ iz 1968. godine 24
Slika 16: Članak iz časopisa „Plavi vjesnik“ iz 1968. godine. 25
Slika 17: Mješovita klapa *Opuzen* 27
Slika 18: Naslovnica CD-a *Pivci moji ne pivajte* mješovite klape *Opuzen* (2008.) 27
Slika 19: Mješovita klapa *Na kantunu* 29
Slika 20: Mješovita klapa *Slavuji kala* 30
Slika 21: Mješovita klapa *Slavuji kala* 31
Slika 22: Ženska klapa *Arija* 32
Slika 23: Muška klapa *Bevanda* 33
Slika 24: Muška klapa *Neretvani* 34
Slika 25: Ante Juračić (Opuzen, 1986. godine) 38
Slika 26: Živko Ključe 41
Slika 27: Božo Popović (Opuzen, 1986.) 43
Slika 28: Mile Popović (Opuzen, 1986.) 45
Slika 29: izv. prof. mr. art. Blaženko Juračić 67
Slika 30: mag. mus. Ivica Kaleb 77

14.3. Audio snimke

1. Muška klapa *Gusari s Neretve – Pivci moji ne pivajte*
2. Muška klapa *Poletarci – Svršit će mlados' moja*
3. Muška klapa *Fort Opus – Primi ove ruže*
4. Mješovita klapa *Opuzen – Omili mi u selu divojka*
5. Mješovita klapa *Na kantunu – Sićaš se draga ti*
6. Mješovita klapa *Slavuji kala – Tri divojke*

7. Ženska klapa *Arija – U jablana visoka*
8. Muška klapa *Bevanda – Plavi putevi mora*
9. Muška klapa *Neretvani – Ponistra je drivo*

14.4. Notni prilozi i tekstovi skladbi izvedenih na *FDK Omiš* (nastupi opuzenskih klapa od 1967. do 2009.)

***Pivci moji ne pivajte* (izvorni napjev)**

Tekst: Izvorni

Kazivač napjeva: Marin Tutavac

Zapis: Živko Ključe

Obrada: Živko Ključe

Izvedba: muška klapa *Gusari s Neretve*, FDK Omiš 1967.

Pivci moji, ne pivajte,
pivci moji, ne pivajte!

Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.

Drage moje ne budite,
drage moje ne budite!

Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.

Neka sniva slatki sanak,
neka sniva slatki sanak!

Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.

Pivci moji, ne pivajte!
Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.
Drage moje ne budite!
Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.
Neka sniva slatki sanak!
Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.
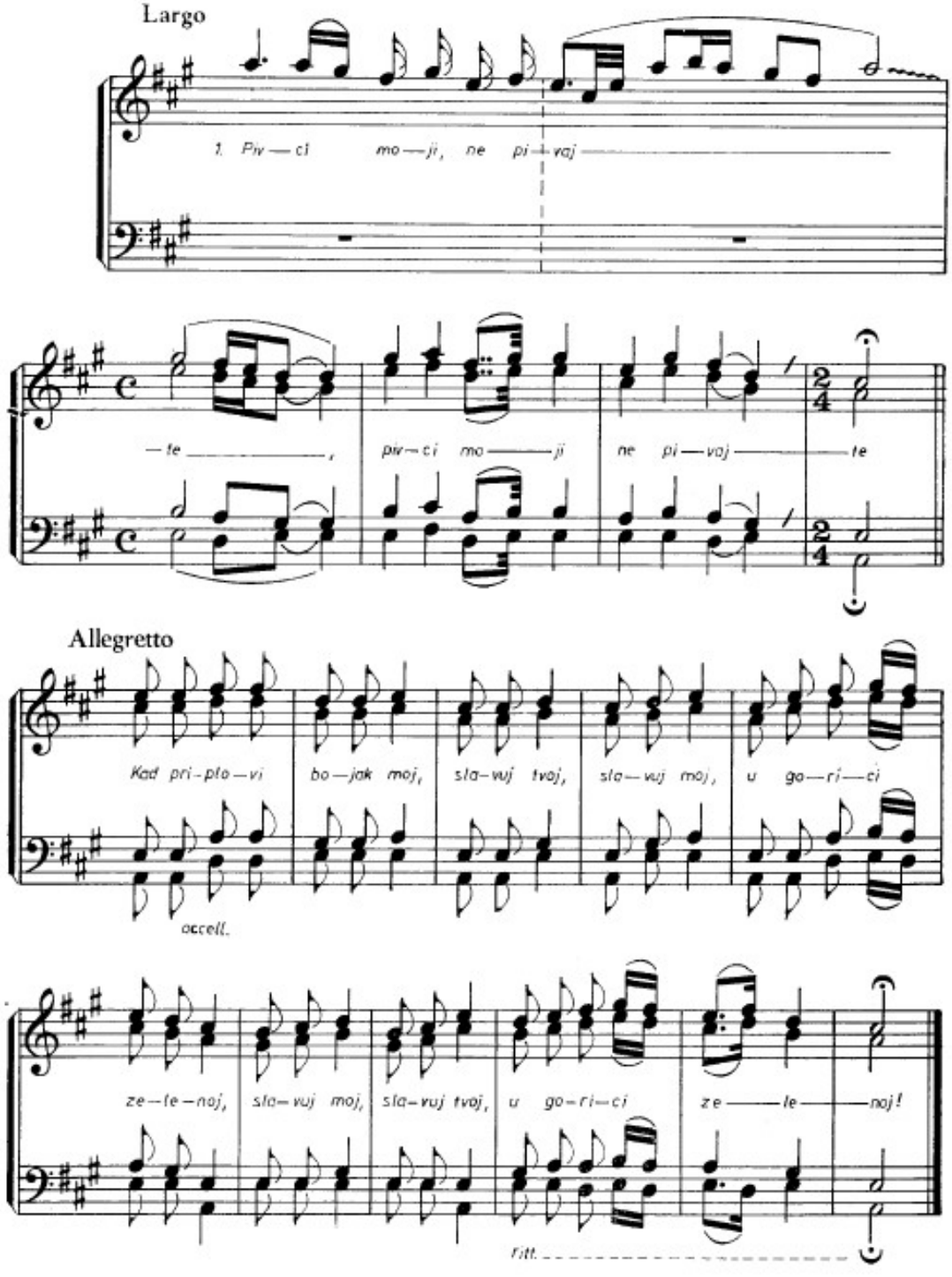
Largo
1. Piv — ci mo — ji, ne pi — vaj
— te ,
piv — ci mo — ji
ne pi — vaj — te
Allegretto
Kad pri - plo — vi
bo — jak moj,
sla — vuj tvoj,
sla — vuj moj,
u go — ri — ci
accell.
ze — le — noj,
sla — vuj moj,
sla — vuj tvoj,
u go — ri — ci
ze — le — noj!
ritt.

***Serenada* (Tonči Papić/Stjepan Benzon/Tonči Papić)**

Izvedba: muška klapa *Gusari s Neretve*, FDK Omiš 1968.

Sve je sakrija mrak,
kale su postale škure,
s klapom dolazim ja,
jedino misec sja.

Kod balature te škure
sad ni nas briga za ure
ča prema zori se žure
i brzo nose dan.
Ja pivan tebi serenadu,
najlipju pismu mom gradu,
i neka ti lak bude san.

Kod balature te škure
sad ni nas briga za ure
ča prema zori se žure
i brzo nose dan.
Ja pivan tebi serenadu,
najlipju pismu mom gradu,
i neka ti lak bude san.

Daj mi s ponistre znak,
u ove prikasne ure,
kala zvonit će sva
pismom ča jubav zna.

Kod balature te škure
sad ni nas briga za ure
ča prema zori se žure
i brzo nose dan.
Ja pivan tebi serenadu,
najlipju pismu mom gradu,
i neka ti lak bude san.

Kod balature te škure
sad ni nas briga za ure
ča prema zori se žure
i brzo nose dan.
Ja pivan tebi serenadu,
najlipju pismu mom gradu,
i neka ti lak bude san.

Sve je sakrija mrak,
kale su postale škure,
s klapom dolazim ja,
jedino misec sja.

Kod balature te škure
sad ni nas briga za ure
ča prema zori se žure
i brzo nose dan.
Ja pivan tebi serenadu,
najlipju pismu mom gradu,
neka ti lak bude san.

Daj mi s ponistre znak,
u ove prikasne ure,
kala zvonit će sva
pismom ča jubav zna.

Kod balature te škure
sad ni nas briga za ure
ča prema zori se žure
i brzo nose dan.
Ja pivan tebi serenadu,
najlipju pismu mom gradu,
neka ti lak bude san.
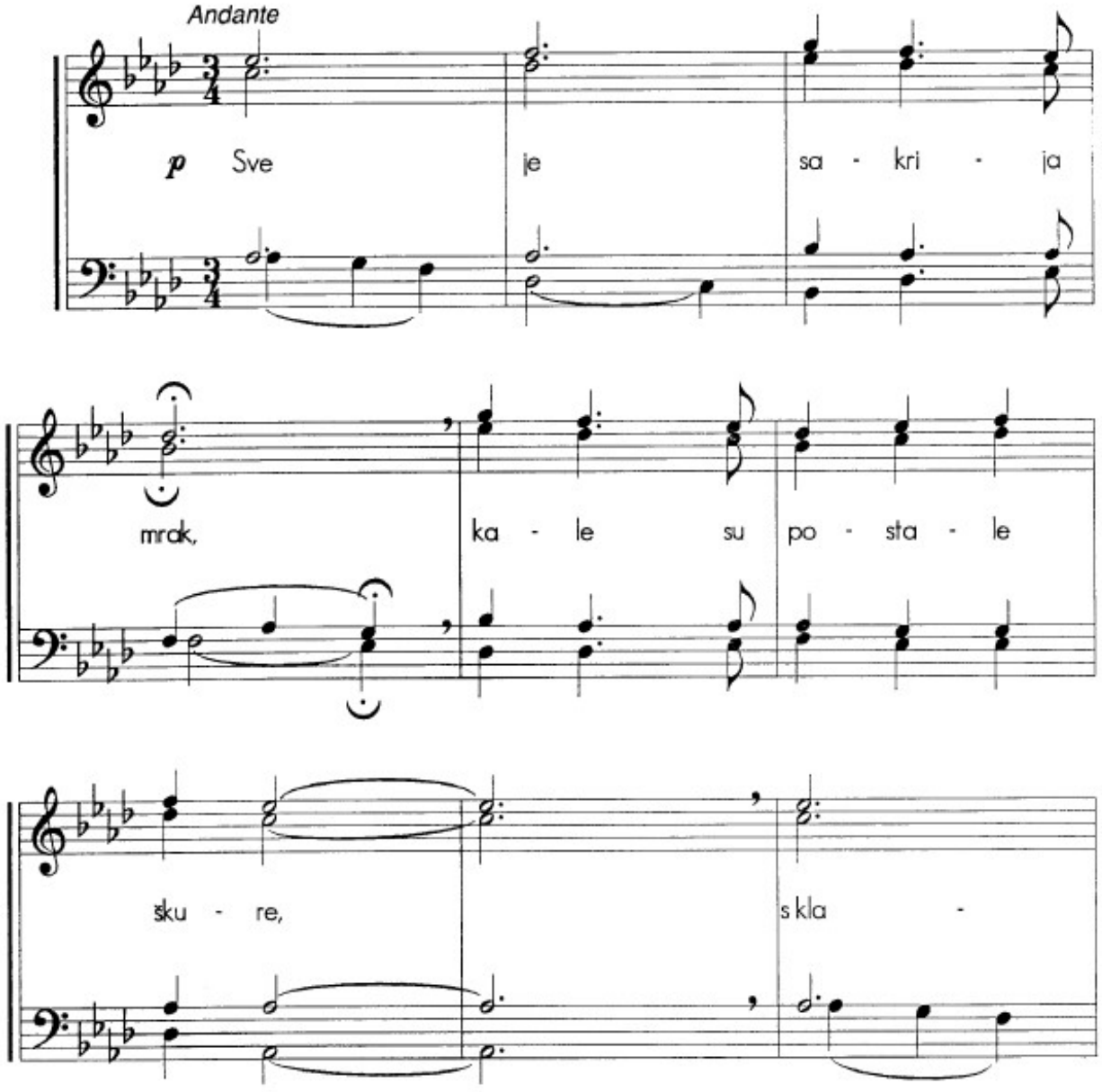
Andante
p Sve je sa - kri - ja
mrak, ka - le su po - sta - le
ški - re, s kla -
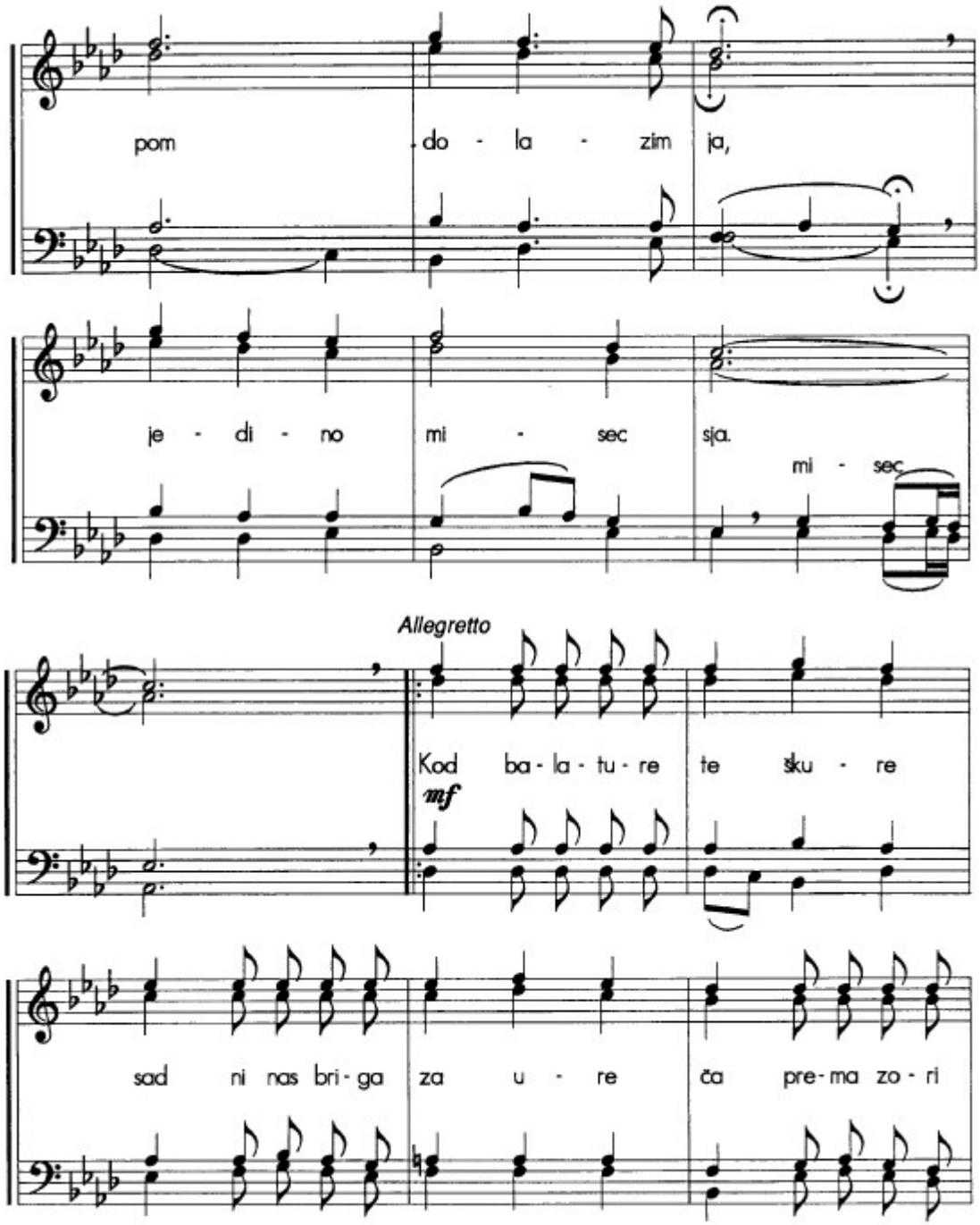
pom do - la - zim ja,
je - di - no mi - sec sja.
mi - sec
Allegretto
mf
Kod ba - la - tu - re te sku - re
sad ni nas bri - ga za u - re ča pre - ma zo - ri
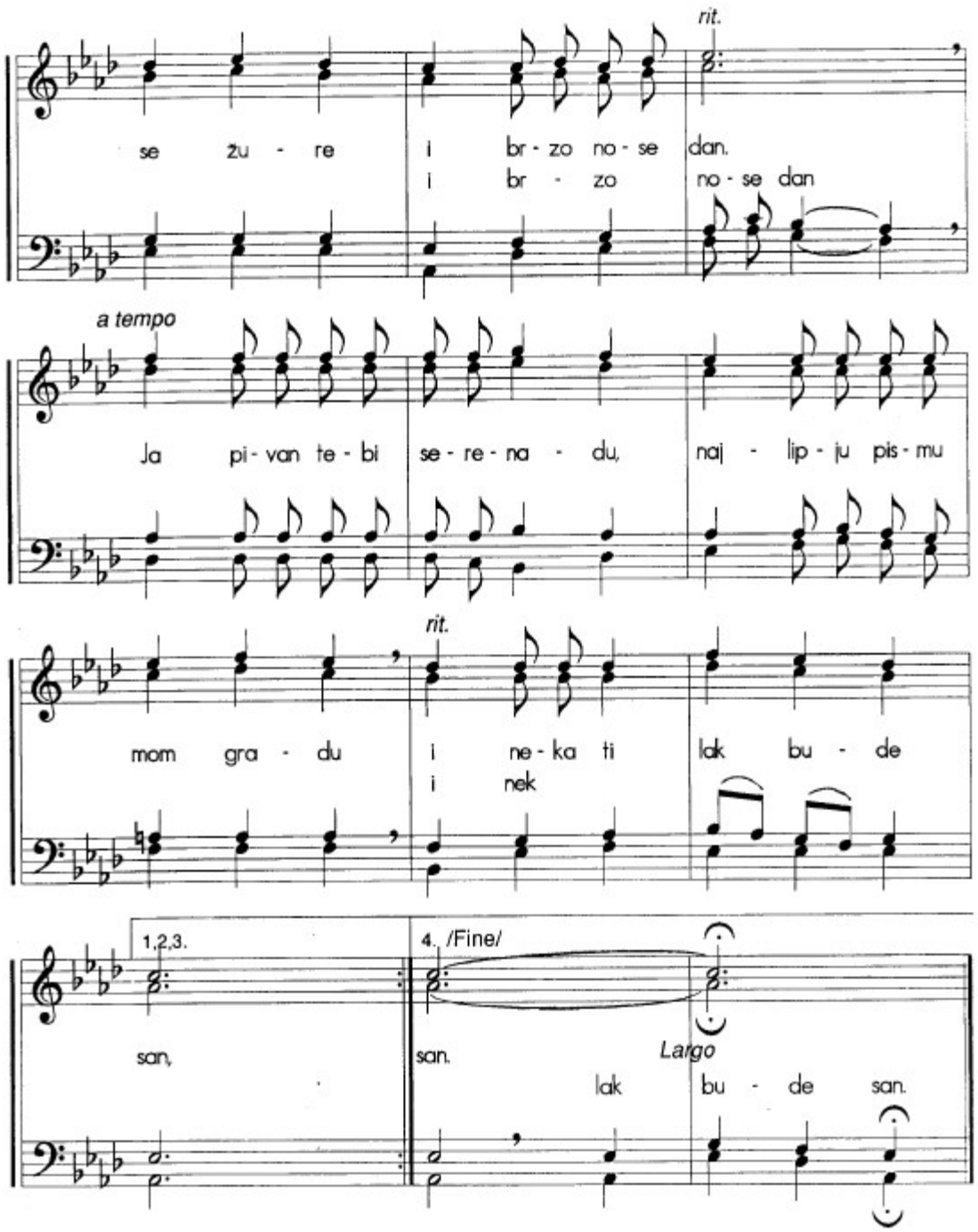
rit.
se žu - re i br - zo no - se dan.
i br - zo no - se dan
a tempo
Ja pi - van te - bi se - re - na - du, naj - lip - ju pis - mu
rit.
mom gra - du i ne - ka ti lak bu - de
i nek
1,2,3.
san,
4. /Fine/
san.
Largo
lak bu - de san.

U gradinske gore **(starogradska skladba)**

Tekst: Izvorni

Izvedba: muška klapa *Fort Opus*, FDK - Omiš 1972.

Gledam tu bajnu zoru
kako divno sja.
Bez dragana svojega
sad ostajem ja.
Bez dragana svojega
sad ostajem ja.

On putuje sada
u daleki kraj,
zora će nas naći
baš u zagrljaj.
Zora će nas naći
baš u zagrljaj.

Vrati mi se, dragi,
u naš rodni kraj.
Milovanju našem
neće biti kraj.
Milovanju našem
neće biti kraj.

Gledam tu bajnu zoru
kako divno sja.
Bez dragana svojega
sad ostajem ja.

On putuje sada
u daleki kraj,
zora će nas naći
baš u zagrljaj.

Vrati mi se, dragi,
u naš rodni kraj.
Milovanju našem
neće biti kraj.
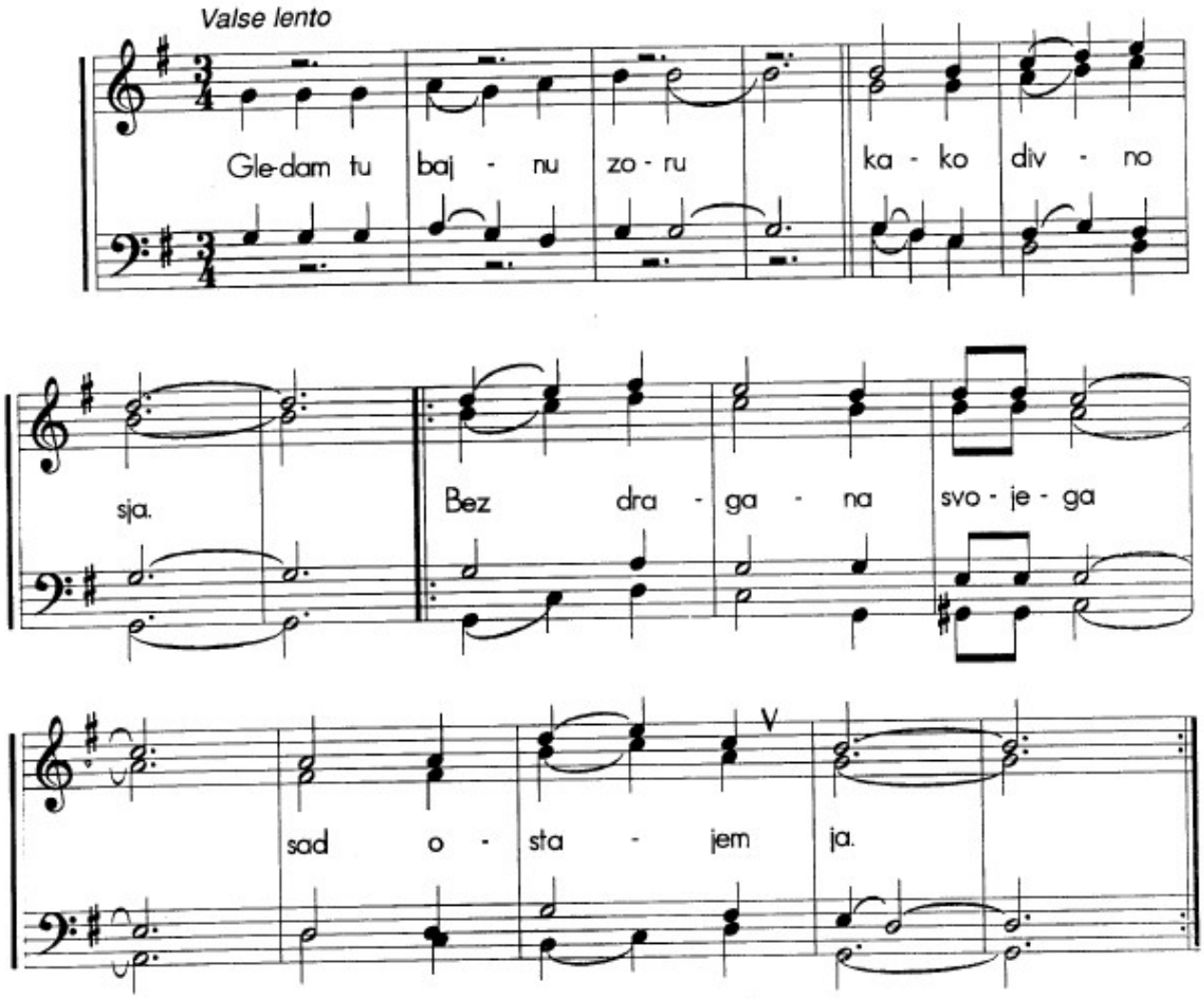
Valse lento
Gle-dam tu baj - nu zo - ru ka - ko div - no
sja. Bez dra - ga - na svo - je - ga
V
sad o - sta - jem ja.

Na Neretvi vodi ladnoj **(izvorni napjev)**

Tekst: Izvorni

Kazivač napjeva: Stanko Rado-Buka

Zapis: Živko Ključe

Obrada: Ante Vezilić

Izvedba: muška klapa *Gusari s Neretve*, FDK Omiš 1972.

Na Neretvi vodi ladnoj
lipa Mare robu prala,
lipa Mare robu prala.

Lipa Mare robu prala,
o drači je razgrćala,
o drači je razgrćala.

Vrag donese mlado momče
i ukrade Mari gaće,
i ukrade Mari gaće.

Kuka Mara i nariče:
oj!
Ja ne žalim svojih gaća,
već ja žalim svoga veza.

Na Neretvi vodi ladnoj
lipa Mare robu prala.
Lipa Mare robu prala,
o drači je razgrćala.
Vrag donese mlado momče
i ukrade Mari gaće.
Kuka Mara i nariče:
»Ja ne žalim svojih gaća,
već ja žalim svoga veza«.
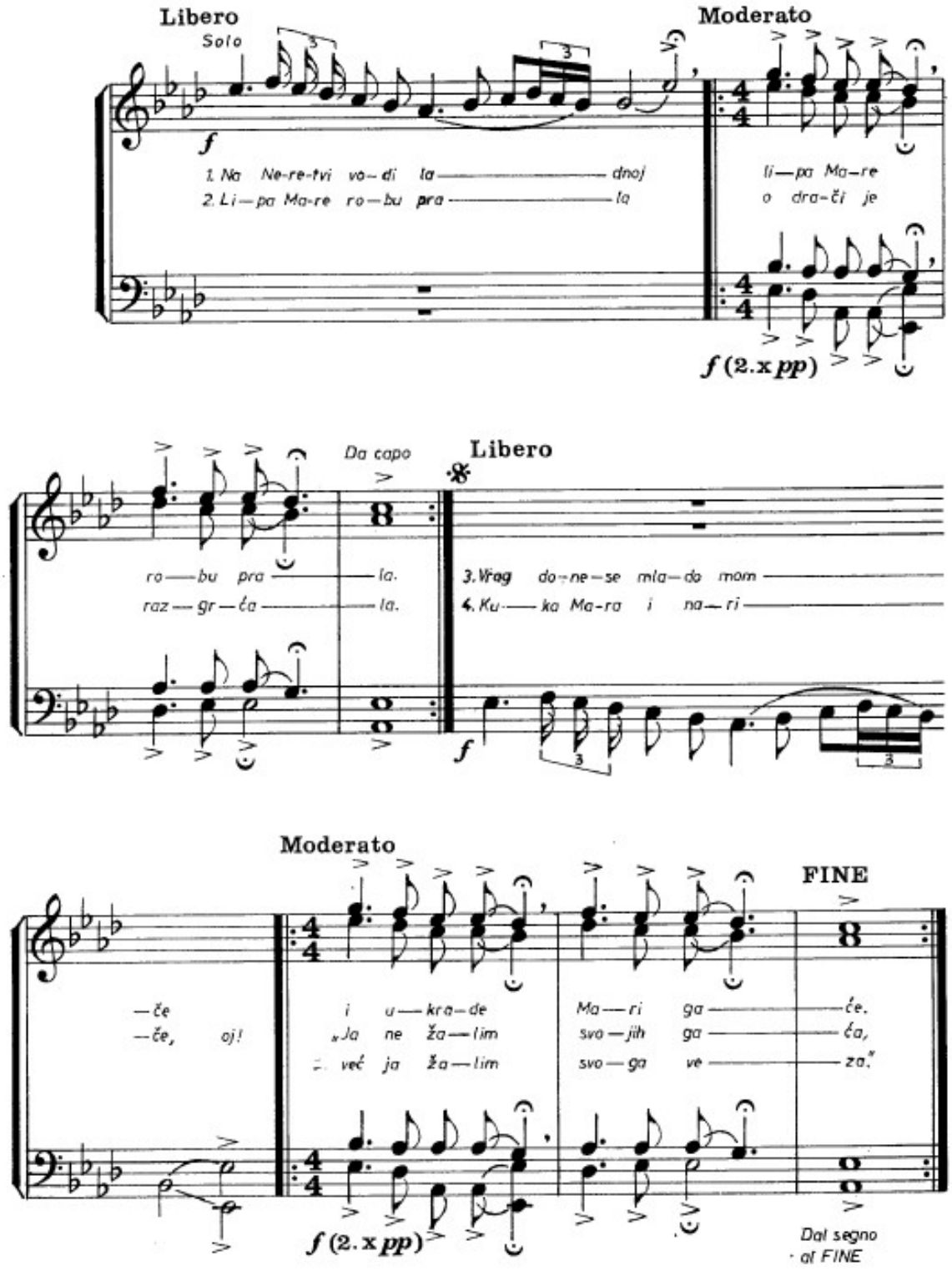
Libero
Solo
Moderato
1. Na Ne-re-tvi vo-di la dnoj
2. Li-pa Ma-re ro-bu pra la
li-pa Ma-re
o dra-či je
f (2. x pp)
Da capo
Libero
ro-bu pra la.
raz-gr-ća la.
3. Vrag do-ne-se mla-da mom
4. Ku-ka Ma-ra i na-ri
Moderato
FINE
-če
-če, oj!
i u-kra-de
„Ja ne ža-lim
već ja ža-lim
Ma-ri ga će.
svo-jih ga ća,
svo-ga ve za."
f (2. x pp)
Dal segno
al FINE

Moj mi je Mato iz Drača **(izvorni napjev)**

Tekst: Izvorni

Kazivač napjeva: Ante Ereš

Zapis: Živko Ključe

Obrada: Živko Ključe

Izvedba: muška klapa *Gusari s Neretve*, FDK Omiš 1972.

Moj mi je Mato iz Drača,
moj mi je Mato iz Drača,
moj mi je Mato iz Dračića,
ćiri biri bića, e pa šta.

A teta File iz Sobjave,
a teta File iz Sobjave,
a teta File iz Sobjavića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Dovedi konja prid konobu,
dovedi konja prid konobu,
dovedi konja prid konobića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Neka mu vino miriše,
neka mu vino miriše,
neka mu vino mirišića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Neka moj Mato uzdiše,
neka moj Mato uzdiše,
neka moj Mato uzdišića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Moj mi je Mato iz Drača,
moj mi je Mato iz Dračića,
ćiri biri bića, e pa šta.

A teta File iz Sobjave,
a teta File iz Sobjavića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Dovedi konja prid konobu,
dovedi konja prid konobića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Neka mu vino miriše,
neka mu vino mirišića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Neka moj Mato uzdiše,
neka moj Mato uzdišića,
ćiri biri bića, e pa šta.

Allegretto
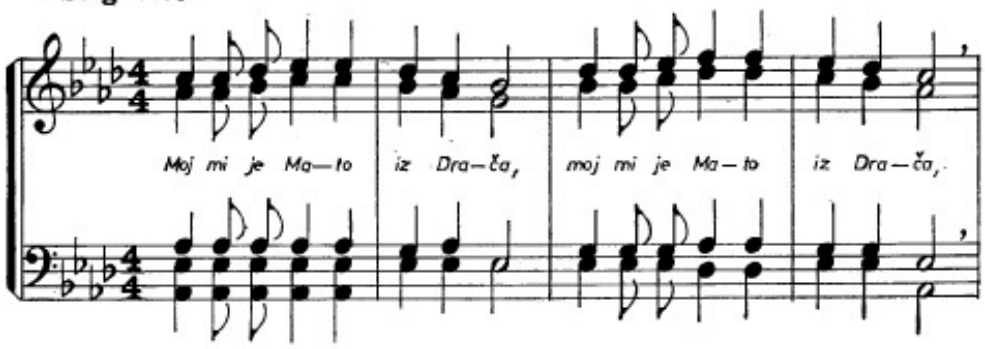
Moj mi je Ma—to iz Dra—ča, moj mi je Ma—to iz Dra—ča,

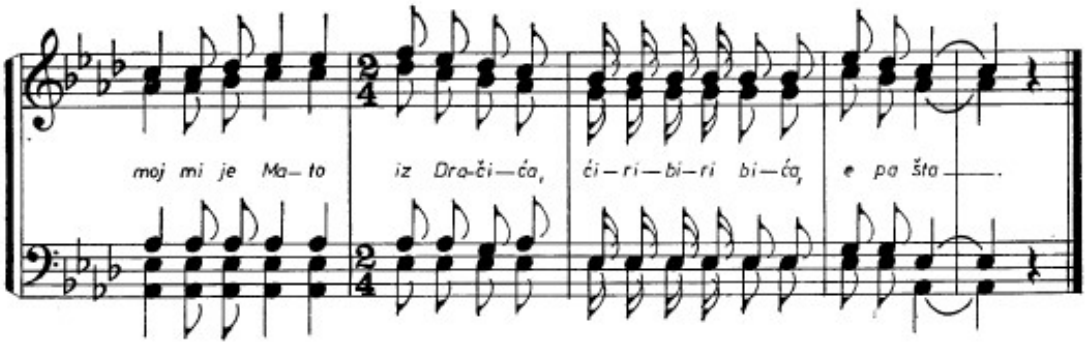
moj mi je Ma—to iz Dra-či—ća, ći—ri—bi—ri bi—ća, e pa što——.

Mara mi se šeće **(izvorni napjev) – muška klapa** ***Fort Opus*****, 1973.**

Mara mi se šeće,
Mara mi se šeće,
Mara mi se šeće,
po svom bilom dvoru.
Mara mi se šeće
po svom bilom dvoru.

Daruj mi je, majko,
daruj mi je, majko,
daruj mi je, majko,
za jubovcu svoju.
Daruj mi je, majko,
za jubovcu svoju.

Neka je uz majku,
neka je uz majku,
neka je uz majku
Mara, čedo milo.
Neka je uz majku
Mara, čedo milo.

Najlipše je Mari,
najlipše je Mari,
najlipše je Mari
uz majčino krilo.
Najlipše je Mari
uz majčino krilo.

Mara mi se šeće
po svom bilom dvoru.
Daruj mi je, majko,
za jubovcu svoju.

Neka je uz majku
Mara, čedo milo.
Najlipše je Mari
uz majčino krilo.
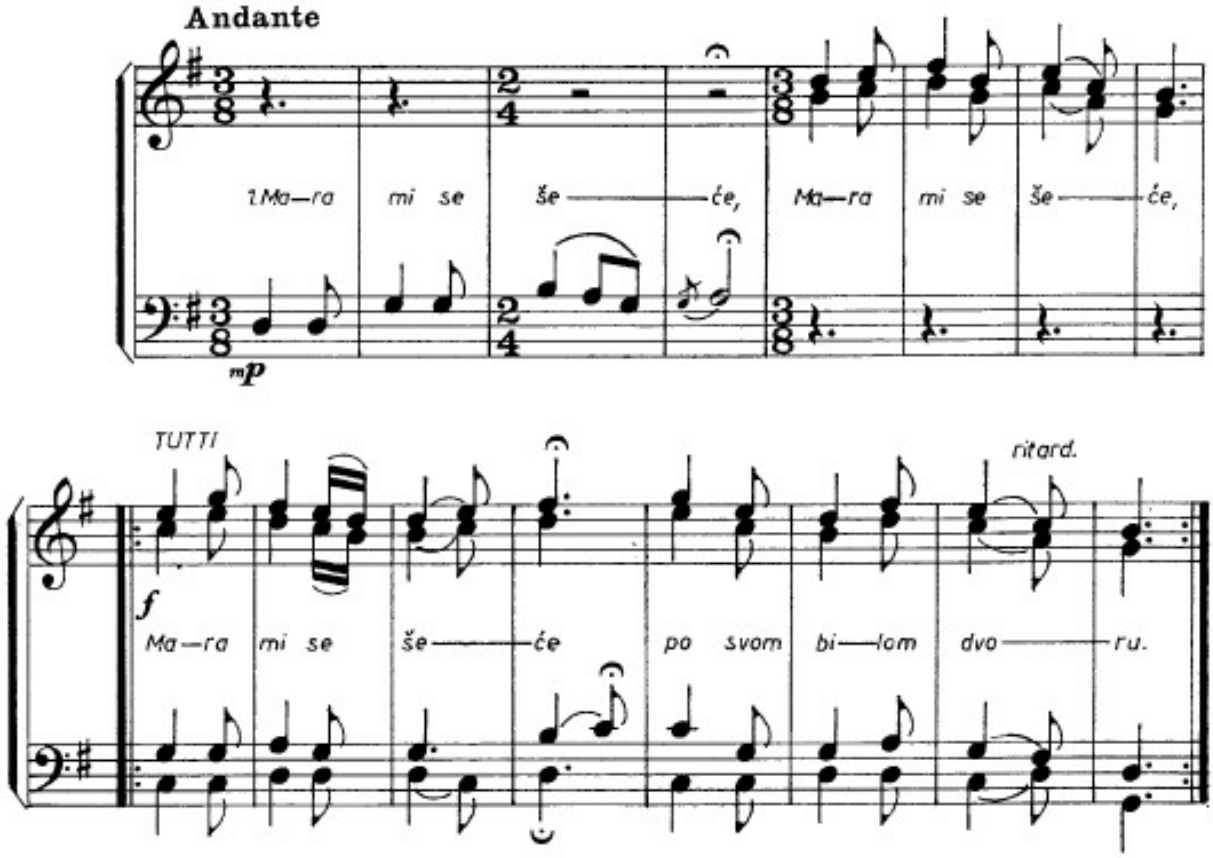
Andante
1.Ma—ra mi se še——će, Ma—ra mi se še——će,
mp
TUTTI
ritard.
f
Ma—ra mi se še——će po svom bi—lom dvo——ru.

Misec je divno sja **(izvorni napjev) – muška klapa** *Fort Opus*, **1973.**

Misec je divno sja,
zvizde su sijale
kad smo se ja i ti
žarko jubili.
Kad smo se ja i ti
žarko jubili.

Siti se, draga, ti
od one večeri,
kad smo se ja i ti
žarko jubili.
Kad smo se ja i ti
žarko jubili.

Daj, daj zaboravi
mjeseca sjaj,
prošla su vrimena,
jubavi je kraj.
Prošla su vrimena,
jubavi je kraj.

Misec je divno sja,
zvizde su sijale
kad smo se ja i ti
žarko jubili.

Siti se, draga, ti
od one večeri,
kad smo se ja i ti
žarko jubili.

Daj, daj zaboravi
mjeseca sjaj,
prošla su vrimena,
jubavi je kraj.
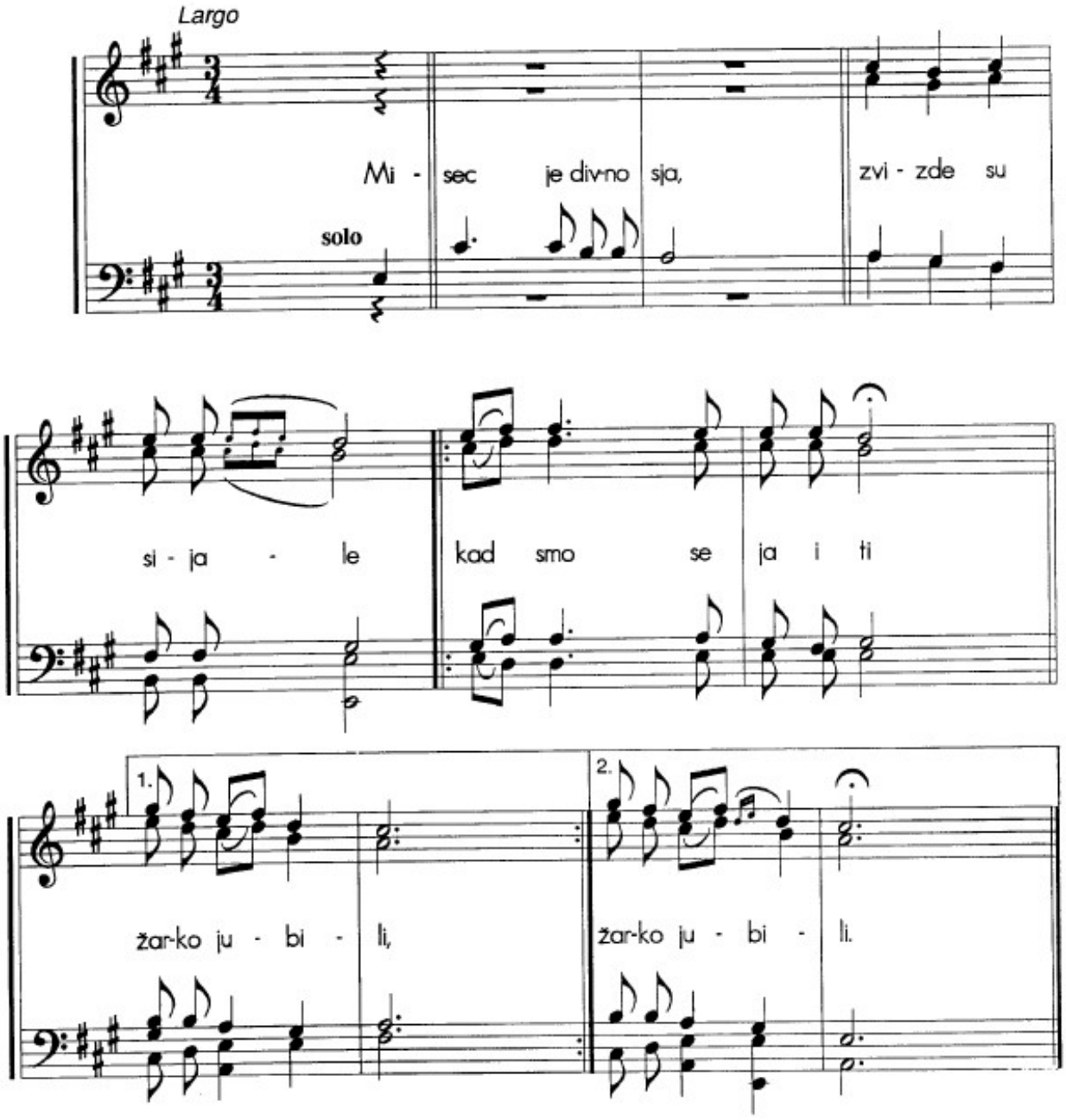
Largo
Mi - sec je div-no sja, zvi - zde su
solo
si - ja - le kad smo se ja i ti
1.
2.
žar-ko ju - bi - li,
žar-ko ju - bi - li.

Htio bi te zaboravit **(izvorni napjev) – muška klapa** ***Fort Opus*****, 1976.**

Htio bi te zaboravit,
zaboravit čežnju, bol i jad,
ali vjeruj, da ne mogu
jer te volim još i sad.

Te nježne r'ječi
tebi ću reći sada ja,
jer u toj noći
ja ću ti doći,
da budu srca dva.

Grlila si, ljubila si
koga nisi volila.
Ti si svoju grešnu dušu
drugome poklonila.

Te nježne r'ječi
tebi ću reći sada ja,
jer u toj noći
ja ću ti doći,
da budu srca dva.

Htio bi te zaboravit,
zaboravit čežnju, bol i jad,
ali vjeruj, da ne mogu
jer te volim još i sad.

Te nježne r'ječi
tebi ću reći sada ja,
jer u toj noći
ja ću ti doći,
da budu srca dva.

Grlila si, ljubila si
koga nisi volila.
Ti si svoju grešnu dušu
drugome poklonila.

Moderato
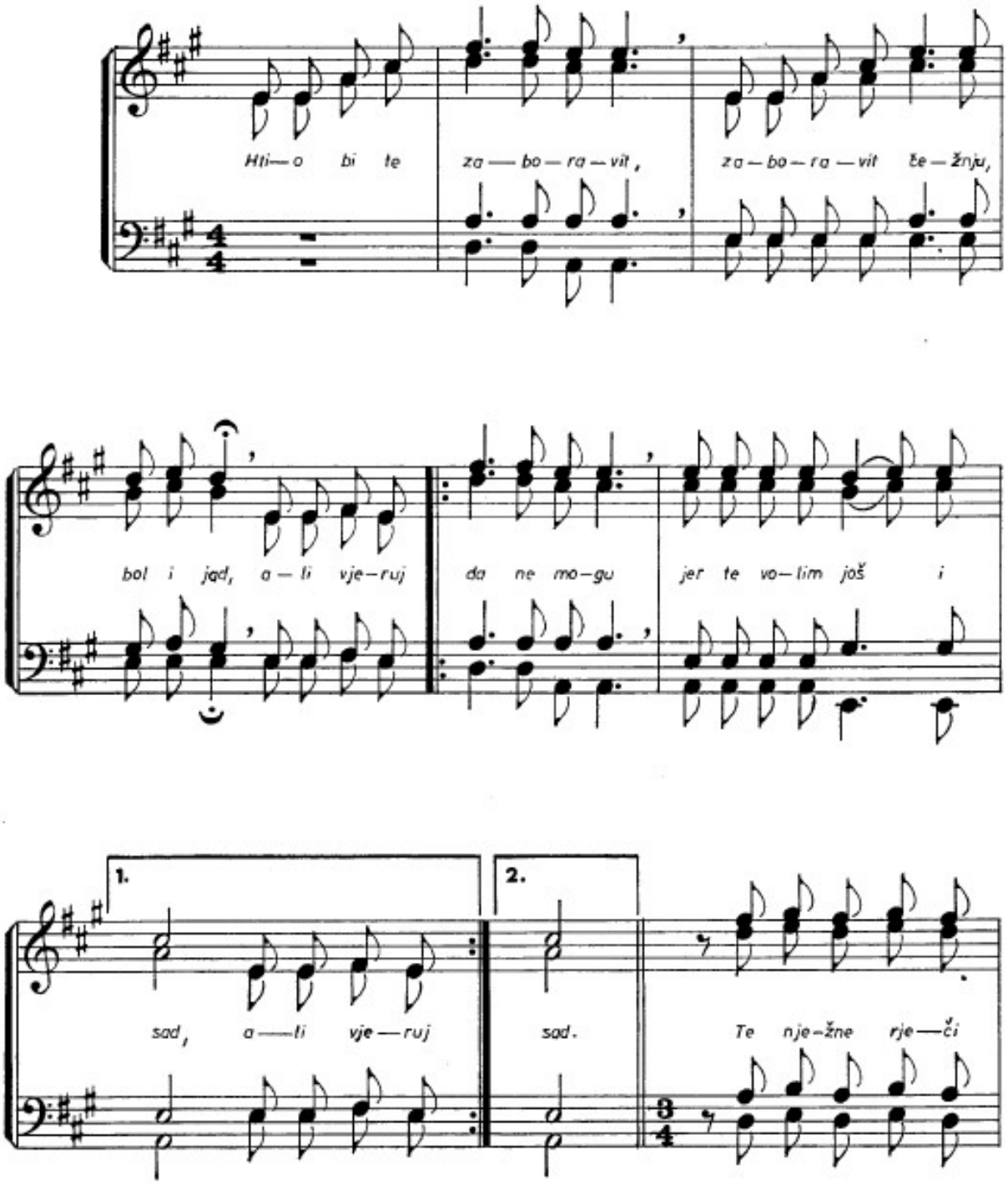
Hti—o bi te za — bo — ra — vit, za — bo — ra — vit če — žnju,
bol i jad, a — li vje—ruj da ne mo—gu jer te vo—lim još i
1.
2.
sad, a — li vje — ruj sad.
Te nje—žne rje—či
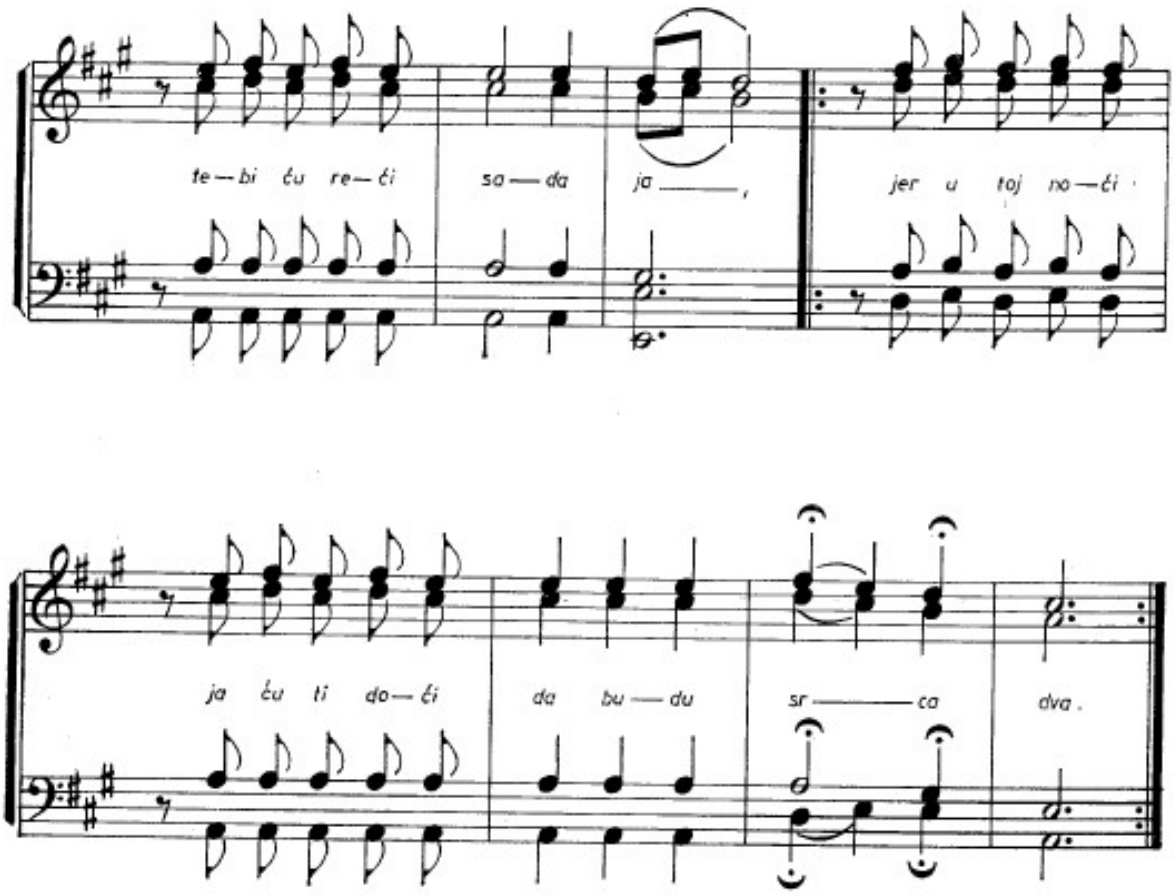
te — bi ću re — ći
sa — da
ja ———,
jer u toj no — ći
ja ću ti do — ći
da bu — du
sr ——— ca
dva.

***Tvoja me ljubav dovela* (izvorni napjev) – muška klapa *Fort Opus*, 1976.**

Tvoja me ljubav dovela
do dvora tvoga da pivam
i tebe, draga, dozivam,
do dvora tvoga da pivam
i tebe, draga, dozivam.

Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
ljubim te srcem, dušom svom.
Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
ljubim te srcem, dušom svom.

Tvoja će majka spavati,
tvoja će majka spavati,
tvoja će majka spavati,
ja ću te, draga, ljubiti.

Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
ljubim te srcem, dušom svom.
Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
Marice, golubiću moj,
ljubim te srcem, dušom svom.

Tvoja me ljubav dovela
do dvora tvoga da pivam
i tebe, draga, dozivam.

Marice, golubiću moj,
ljubim te srcem, dušom svom.

Tvoja će majka spavati,
ja ću te, draga, ljubiti.

Marice, golubiću moj,
ljubim te srcem, dušom svom.

Allegretto
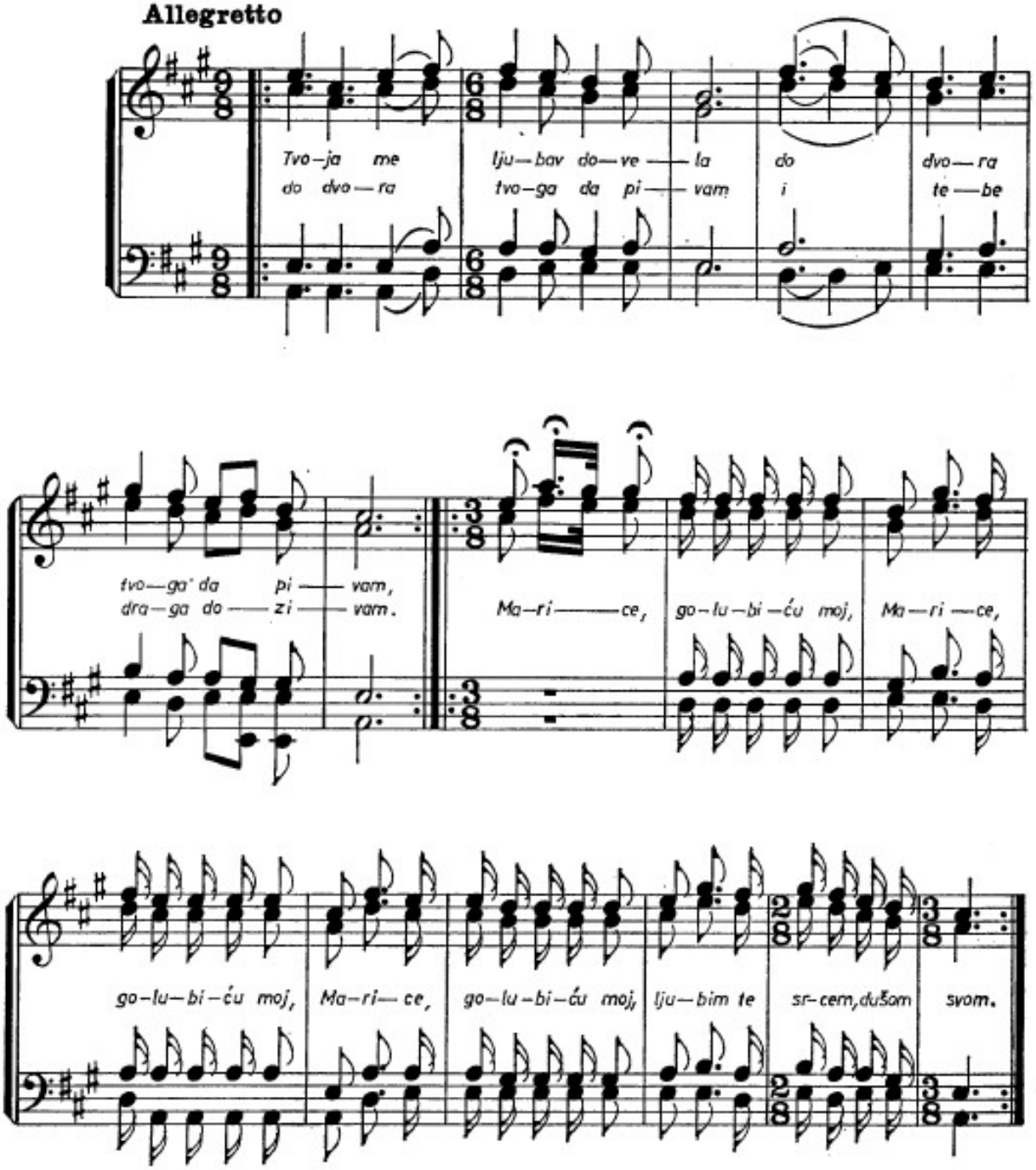
Tvo–ja me lju–bav do–ve la do dvo–ra
do dvo–ra tvo–ga da pi–vam i te–be
tvo–ga da pi–vam,
dra–ga do–zi–vam.
Ma–ri–ce, go–lu–bi–ću moj, Ma–ri–ce,
go–lu–bi–ću moj, Ma–ri–ce, go–lu–bi–ću moj, lju–bim te sr–cem, dušom svom.

Lipa li si Mare moja **(izvorni napjev) – muška klapa** ***Mandarina*****, 1976.**

Lipa li si, Mare moja,
lipja jesi od anđela.

Pa da mi je ka Danice
zagledati tvoje lice.

Lipa li si, Mare moja,
lipja jesi od anđela.
Mare moja!

Lipa li si, Mare moja,
lipja jesi od anđela.

Pa da mi je ka Danice
zagledati tvoje lice.

Lipa li si, Mare moja,
lipja jesi od anđela.

Pa da mi je ka Danice
zagledati tvoje lice.
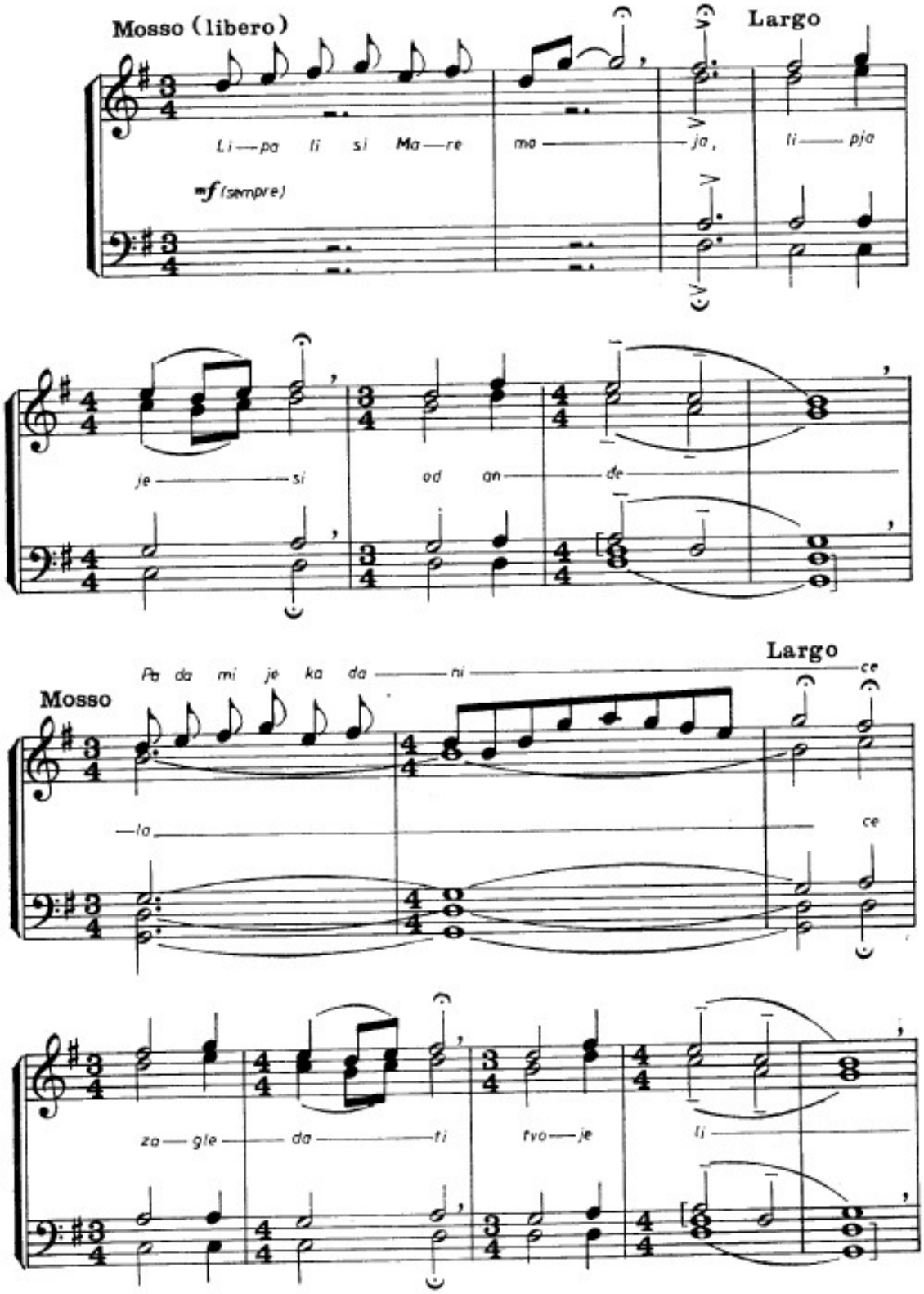
Mosso (libero)
Largo
Li — pa li si Ma — re ma — ja, li — pja
mf (sempre)
je — si od an — de
Largo
Mosso
Pa da mi je ka da — ni — ce
— la — ce
za — gle — da — ti tvo — je li

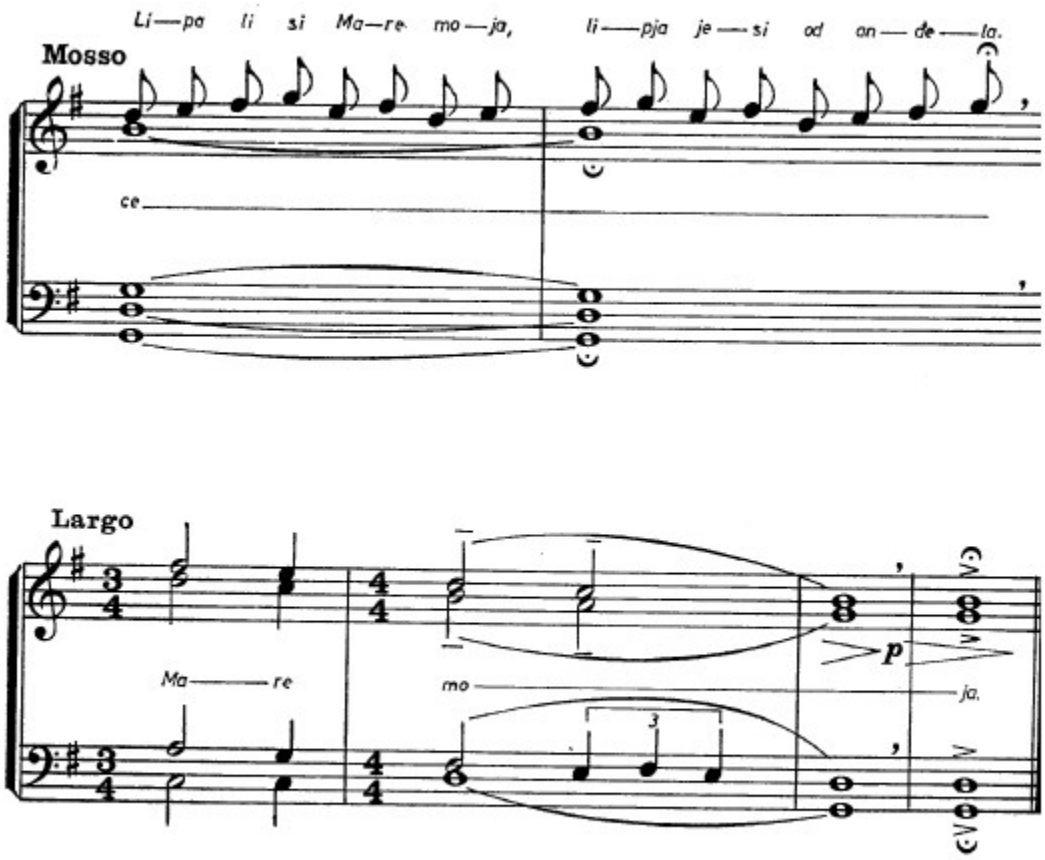
Li—pa li si Ma—re mo—ja, li—pja je—si od an—de—la.
Mosso
ce
Largo
Ma—re
mo—ja.
p

Zašto plačeš, ružo proljetna **(izvorni napjev) – muška klapa *Poletarci*, 1976.**

Zašto plačeš, ružo proljetna,
što si tako tužna i žalosna?

Il' te tuga mori za cvićem,
il' ti srce za mojim plače?

Ne mori me tuga za cvićem,
nit mi srce za tvojim plače.

Nego je meni jedan drugi jad,
što mi dragi drugu ljubi sad.

Zašto plačeš, ružo proljetna,
što si tako tužna i žalosna?
Il' te tuga mori za cvićem,
il' ti srce za mojim plače?

Ne mori me tuga za cvićem,
nit mi srce za tvojim plače,
nego je meni jedan drugi jad,
što mi dragi drugu ljubi sad.

Andante (ad libitum)
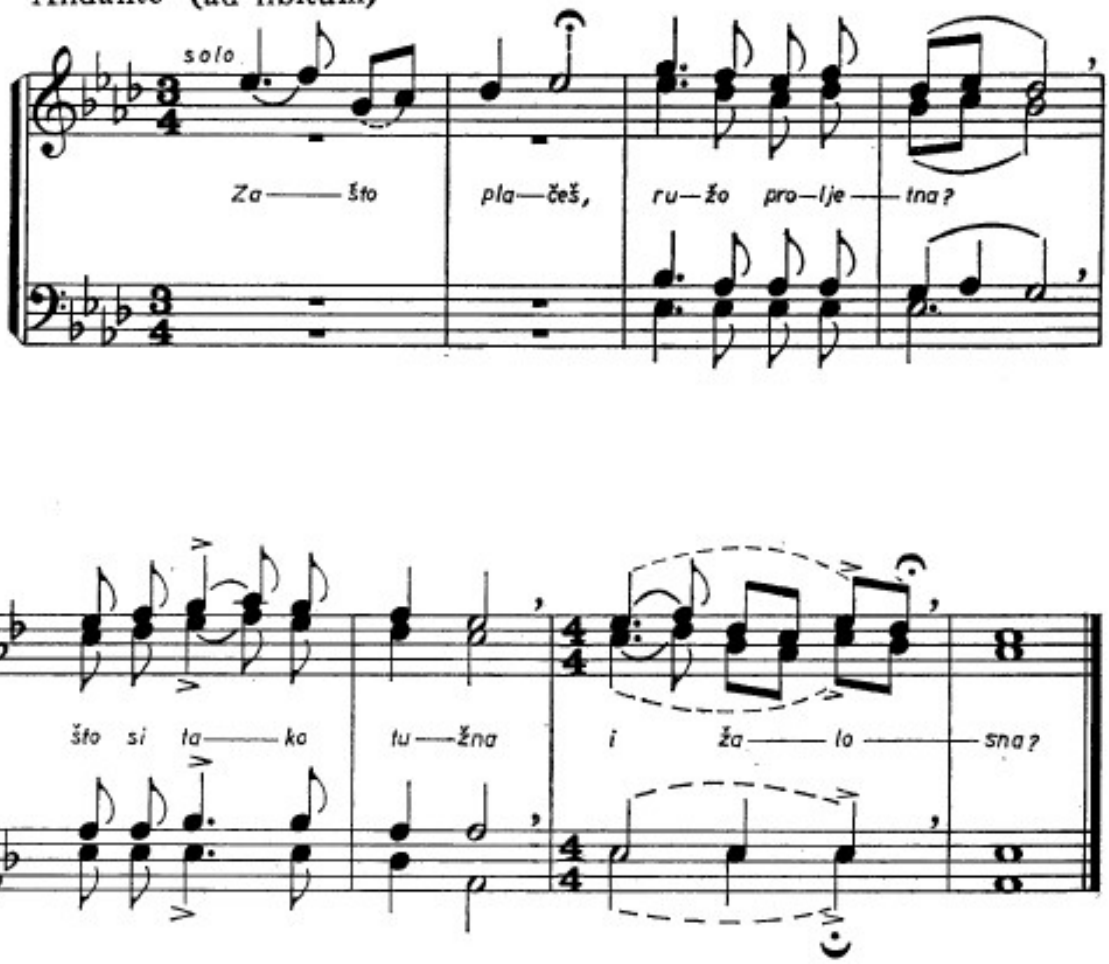
***Pismo moja, hrli tamo* (izvorni napjev) – muška klapa *Fort Opus*, 1977.**

Pismo moja, hrli tamo
di anđela mog je dom,
u krilo se spusti djevi
koja sniva slatki san.
Ti joj reci da je jubin
cilin žaron srca svog.

O ti dušo duše moje,
čuvao te dobri bog.
O ti dušo duše moje,
čuvao te dobri bog.

A kad dođu duge noći,
pismo moja budi s njon,
kano glasnik u samoći
i ljubavne čežnje zov.
Ti joj reci da u srcu
samo njezin čuvam lik.

O ti dušo duše moje,
čuvao te dobri bog.
O ti dušo duše moje,
čuvao te dobri bog.

Pismo moja, hrli tamo
di anđela mog je dom,
u krilo se spusti djevi
koja sniva slatki san.

Ti joj reci da je jubin
cilin žaron srca svog.
O ti dušo duše moje,
čuvao te dobri bog.

A kad dođu duge noći,
pismo moja budi s njon,
kano glasnik u samoći
i ljubavne čežnje zov.

Ti joj reci da u srcu
samo njezin čuvam lik.
O ti dušo duše moje,
čuvao te dobri bog.
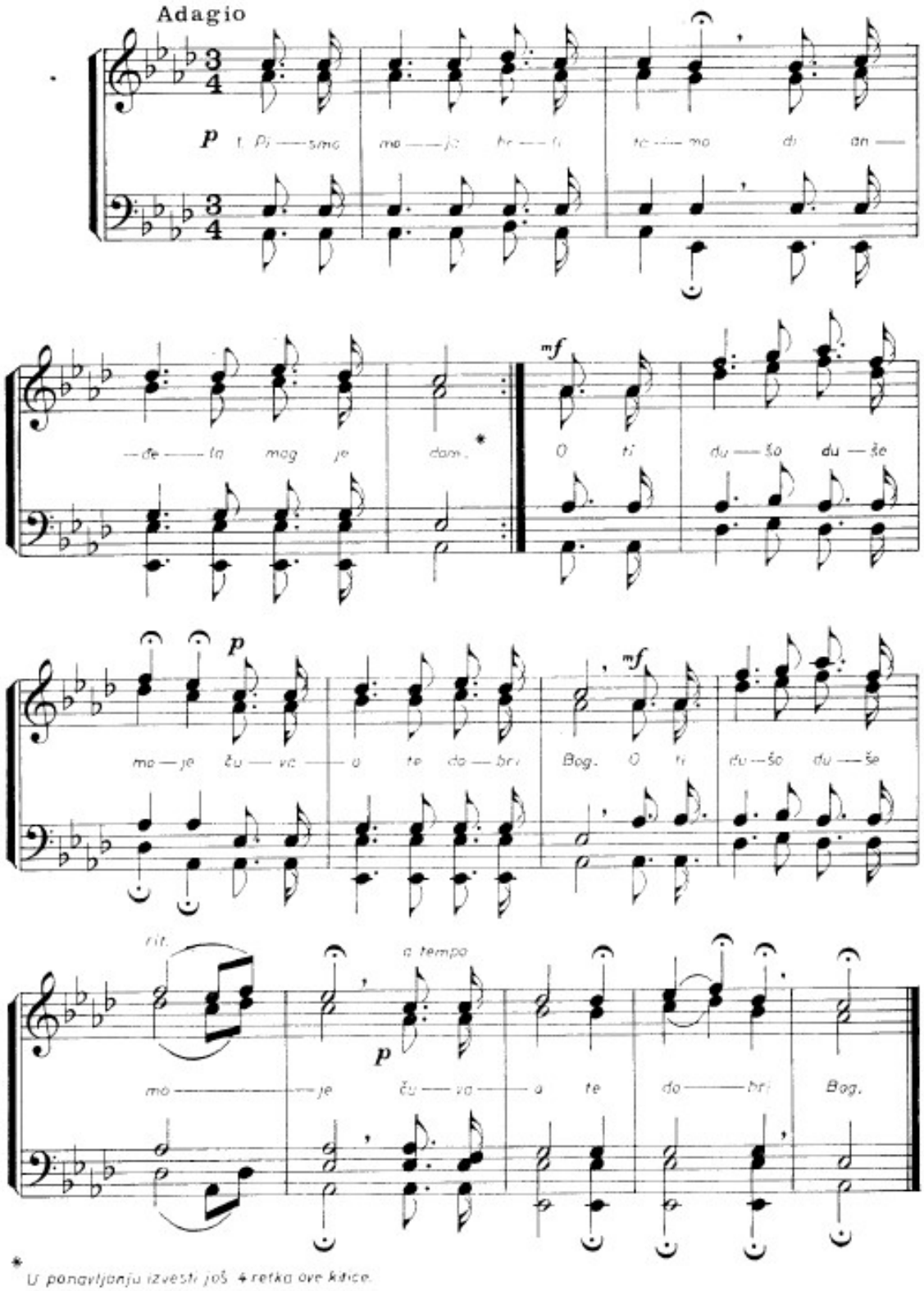
* U ponavljanju izvesti još 4 retka ove kitice.

Vozila se gvožđena mašina **(izvorni napjev) – muška klapa *Fort Opus*, 1977.**

Vozila se gvožđena mašina,
vozila se, zlato moje,
gvožđena mašina,
vozila se, zlato moje,
gvožđena mašina.

Vozila se priko poja ravna,
vozila se, zlato moje,
priko poja ravna,
vozila se, zlato moje,
priko poja ravna.

Od Komina sve do Rogotina,
od Komina, zlato moje,
sve do Rogotina,
od Komina, zlato moje,
sve do Rogotina.

Vozila se gvožđena mašina,
vozila se, zlato moje,
gvožđena mašina.
vozila se, zlato moje,
gvožđena mašina.

Vozila se gvožđena mašina,
vozila se, zlato moje,
gvožđena mašina.

Vozila se priko poja ravna,
vozila se, zlato moje,
priko poja ravna.

Od Komina sve do Rogotina,
od Komina, zlato moje,
sve do Rogotina.

Vozila se gvožđena mašina,
vozila se, zlato moje,
gvožđena mašina.
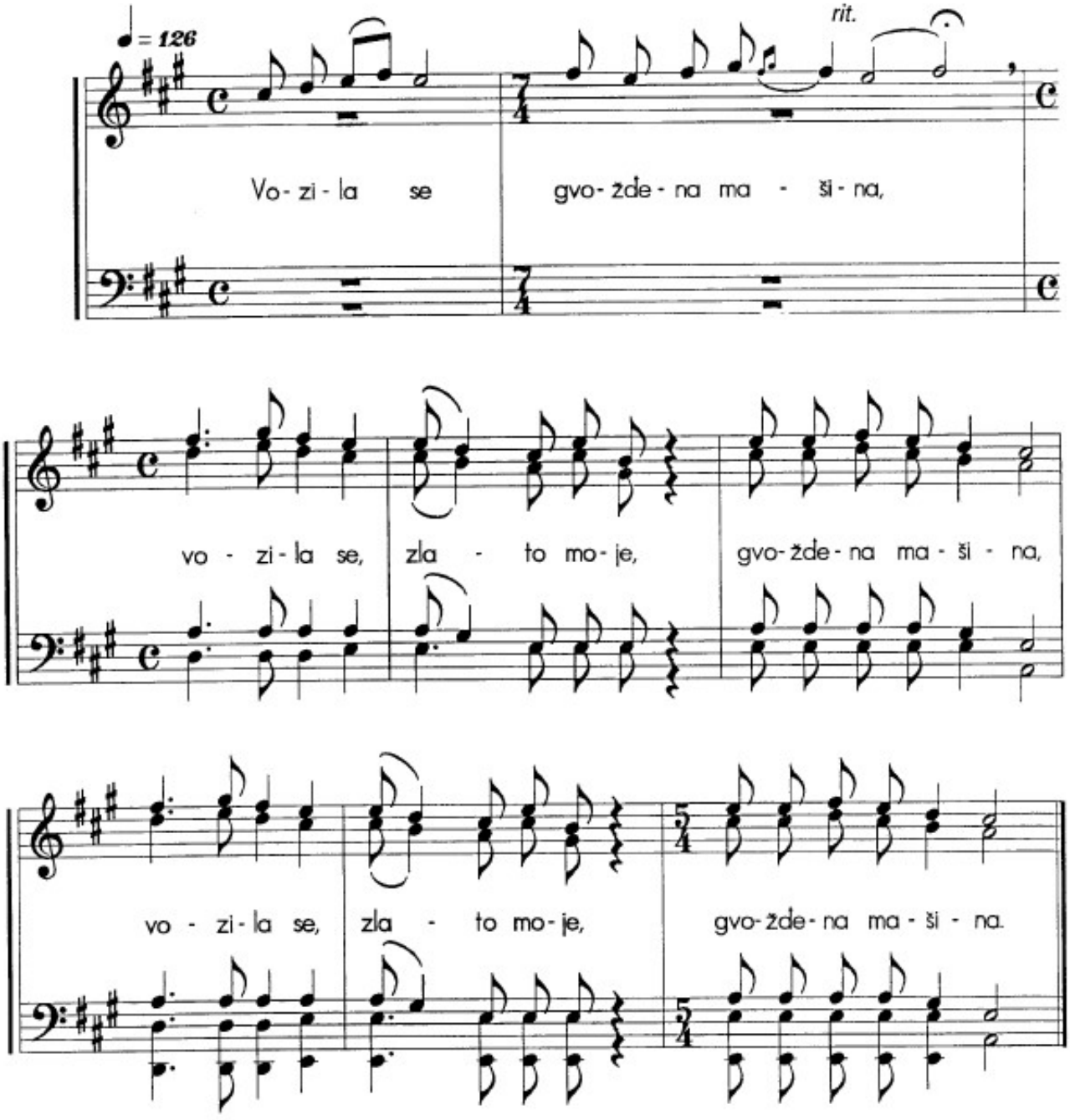
♩ = 126
rit.
Vo - zi - la se gvo - žde - na ma - ši - na,
vo - zi - la se, zla - to mo - je, gvo - žde - na ma - ši - na,
vo - zi - la se, zla - to mo - je, gvo - žde - na ma - ši - na.

Dođi u krilo moje **(izvorni napjev) – muška klapa** ***Poletarci*****, 1977.**

Dojdi u krilo moje,
ljubezni tebe zove,
da' ću ti srce svoje,
dojdi, dojdi, živi sa mnom.

U krilu dušo, tvome,
najlipše cviće cvate,
a srce kuca za te,
dojdi, dojdi, živi sa mnom.

Ako si pošla spat,
bila ti laka noć.
Svi anđeli od raja
bili, bili ti na pomoć.

Dojdi u krilo moje,
ljubezni tebe zove,
da' ću ti srce svoje,
dojdi, dojdi, živi sa mnom.

U krilu dušo, tvome,
najlipše cviće cvate,
a srce kuca za te,
dojdi, dojdi, živi sa mnom.

Ako si pošla spat,
bila ti laka noć.
Svi anđeli od raja
bili, bili ti na pomoć.
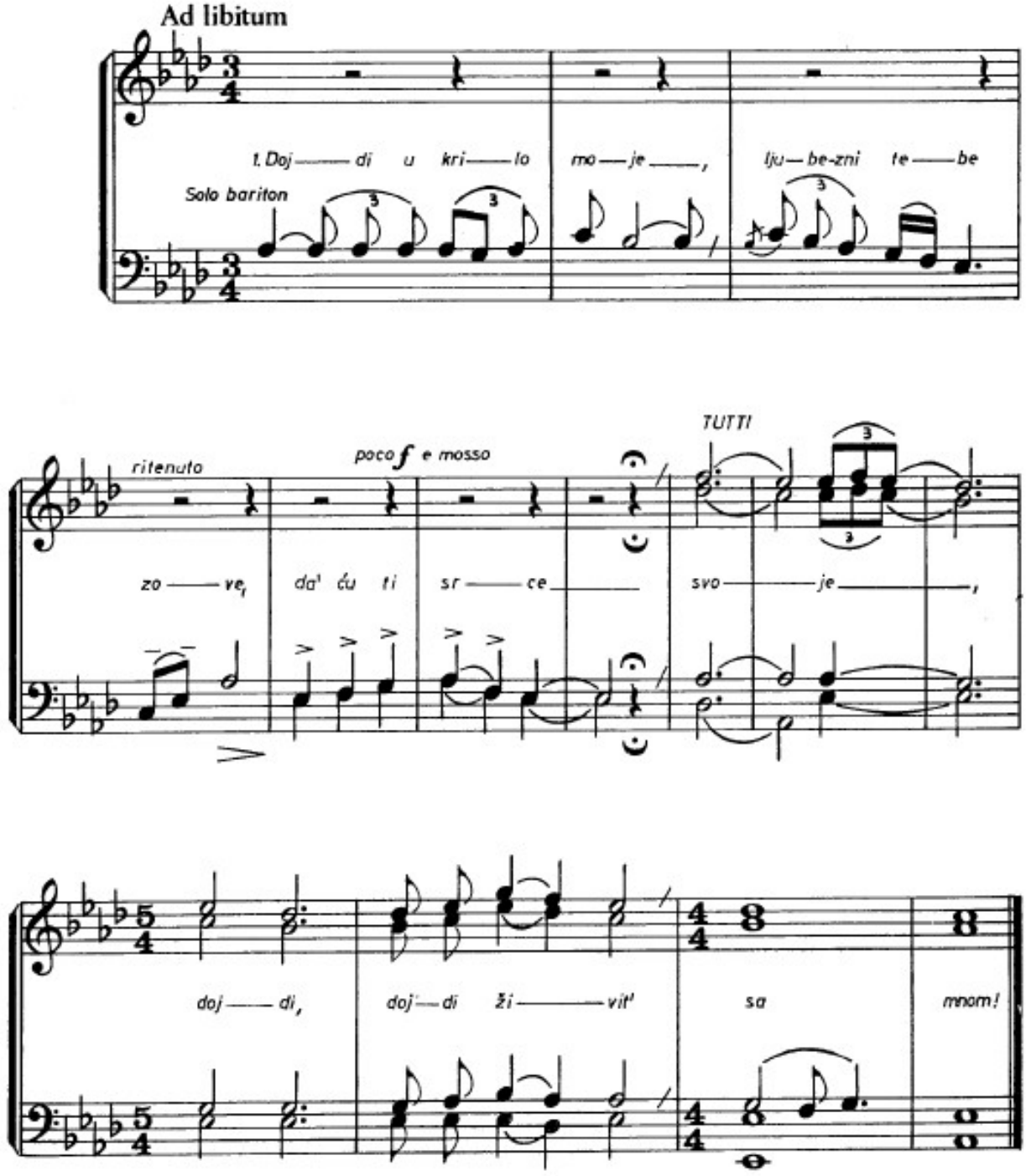
Ad libitum
t. Doj — di u kri — lo mo — je, lju — be-zni te — be
Solo bariton
ritenuto
poco f e mosso
TUTTI
zo — ve, da' ću ti sr — ce svo — je,
doj — di, doj — di ži — vit' sa mnom!

Nemoj dušo, nikom virovati **(izvorni napjev) – muška klapa** ***Poletarci*****, 1977.**

Nemoj, dušo, nikom virovati
zli jezici što govoru, što govoru,
zli jezici što govoru
zli jezici što govoru.

To nas hoće omraziti
u najlipši cvit mladosti, cvit mladosti,
u najlipši cvit mladosti
u najlipši cvit mladosti.

U najlipši cvit mladosti
shitila im zemlja kosti, zemlja kosti.
Shitila im zemlja kosti,
shitila im zemlja kosti!

Nemoj, dušo, nikom virovati
zli jezici što govoru.

To nas hoće omraziti
u najlipši cvit mladosti.

U najlipši cvit mladosti.
Shitila im zemlja kosti!
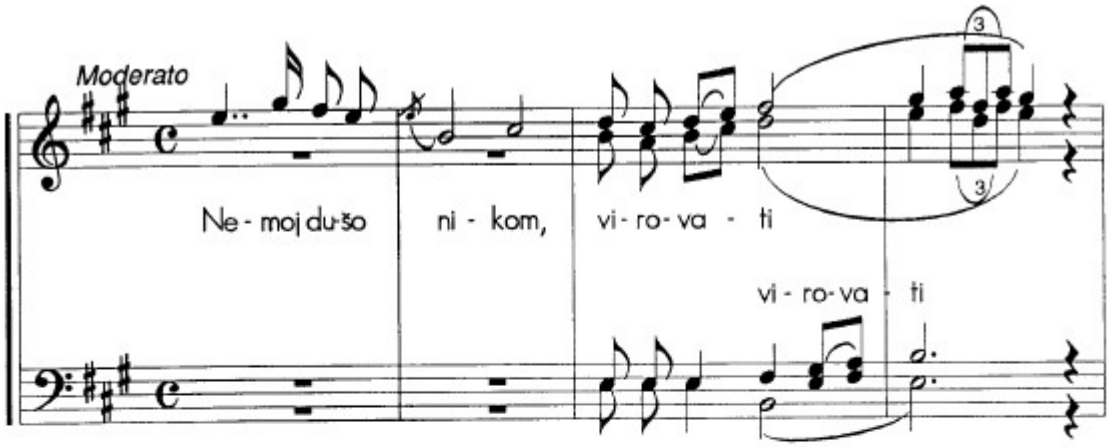
Moderato
Ne - moj du-šo ni - kom, vi - ro - va - ti
vi - ro - va - ti
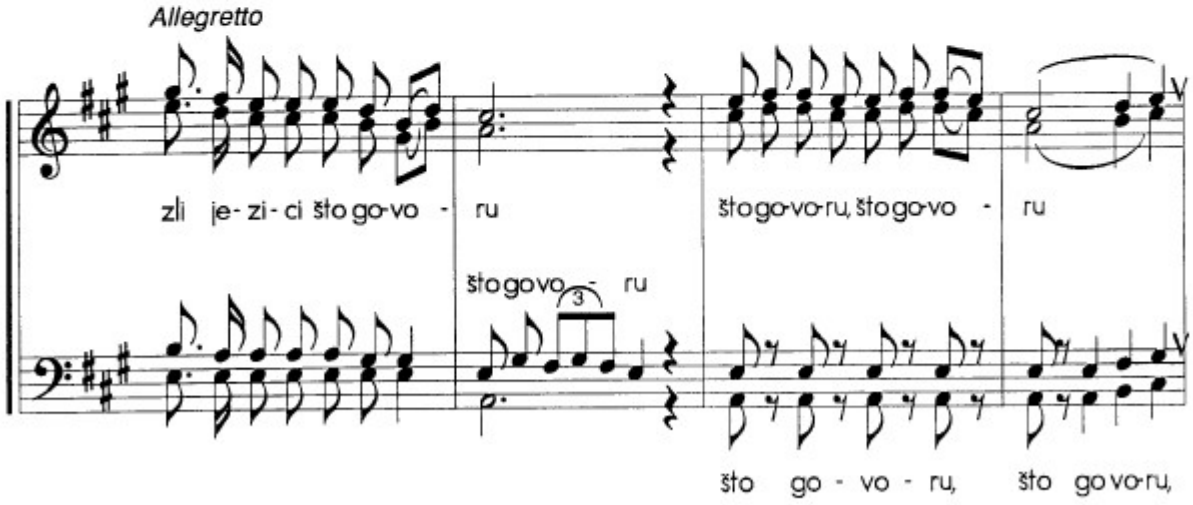
Allegretto
zli je - zi - ci što go-vo - ru
što go-vo-ru, što go-vo - ru
što go-vo - ru
što go - vo - ru, što go vo-ru,
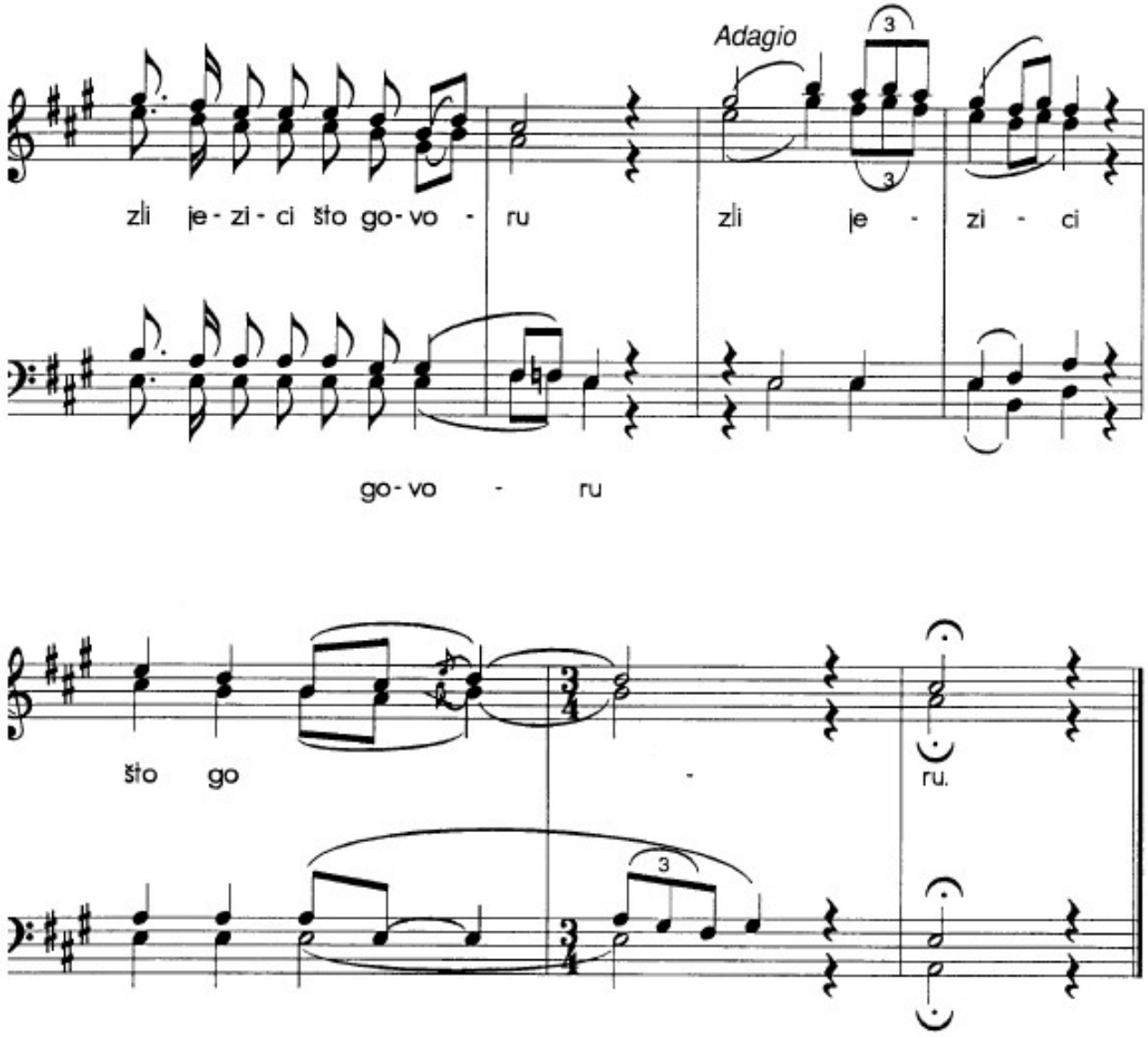
Adagio
3
3
zli je - zi - ci što go - vo - ru
zli je - zi - ci
go - vo - ru
što go - ru.
3

Posadi bilu ružu **(izvorni napjev) – muška klapa** ***Poletarci*****, 1977.**

Posadi bilu ružu
na vrhu groba mog
i zadnju rič prozbori,
smiluj se dragi moj,
i zadnju rič prozbori,
smiluj se dragi moj.

I kad bi suze moje
na kamen padale,
taj kamen bi se raspa,
suze bi ostale,
taj kamen bi se raspa,
suze bi ostale.

Taj kamen bi se raspa,
na dvoje, na troje,
al' tužno srce moje
ne može na dvoje,
al' tužno srce moje
ne može na dvoje.

Posadi bilu ružu
na vrhu groba mog
i zadnju rič prozbori,
smiluj se dragi moj.

I kad bi suze moje
na kamen padale,
taj kamen bi se raspa,
suze bi ostale.

Taj kamen bi se raspa,
na dvoje, na troje,
al' tužno srce moje
ne može na dvoje.
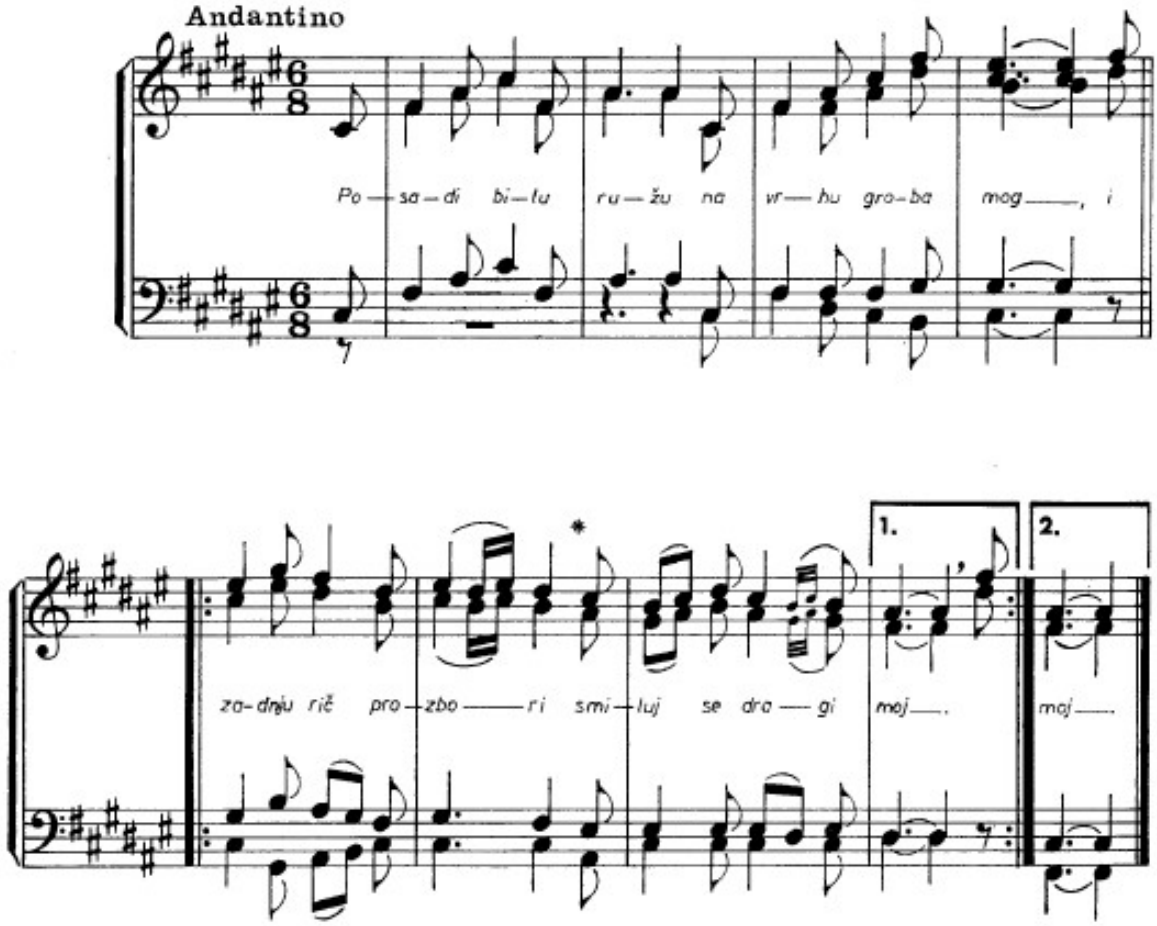
Andantino
Po — sa — di bi — lu ru — žu na vr — hu gro — ba mog — , i
za — dnju rič pro — zbo — ri smi — luj se dra — gi moj — .
1.
2.
moj — .

A kal čuješ zvon da zvoni **(izvorni napjev) – muška klapa** ***Poletarci*****, 1978.**

A kal cuješ da zvon zvoni,
ne hol pita' ca zvon zvoni.

Mila moja, mila moja,
pusti suze nek' ronu.
Mila moja, mila moja,
pusti suze nek' ronu.

Suze tvoje na mom grobu
bit će mojoj duši spas.

Mila moja, mila moja,
pusti suze nek' ronu.
Mila moja, mila moja,
pusti suze, nek' ronu.

A kal cuješ da zvon zvoni,
ne hol pita' ca zvon zvoni.

Mila moja, mila moja,
pusti suze nek' ronu.

Suze tvoje na mom grobu
bit će mojoj duši spas.

Mila moja, mila moja,
pusti suze nek' ronu.

Andantino (libero)
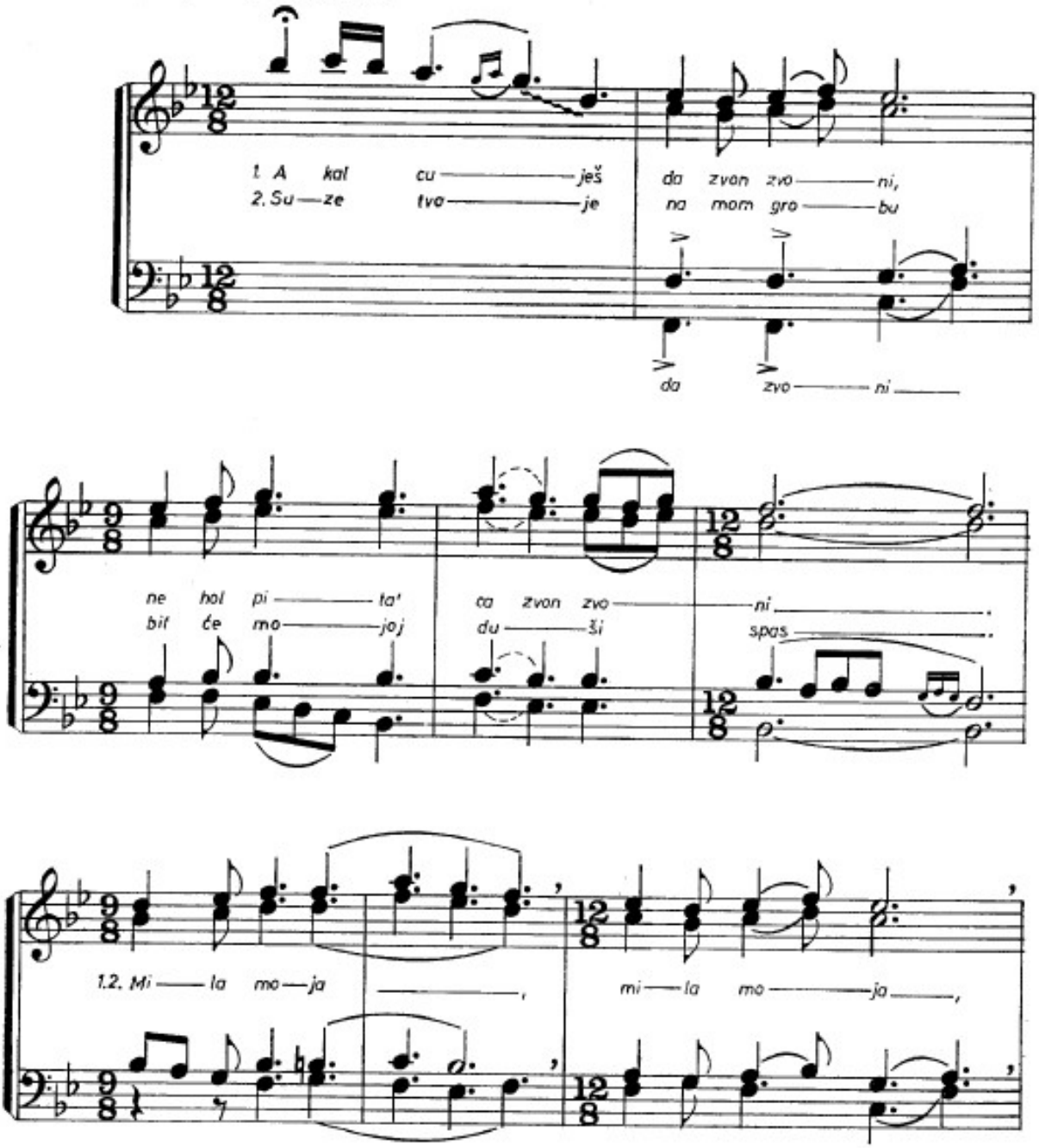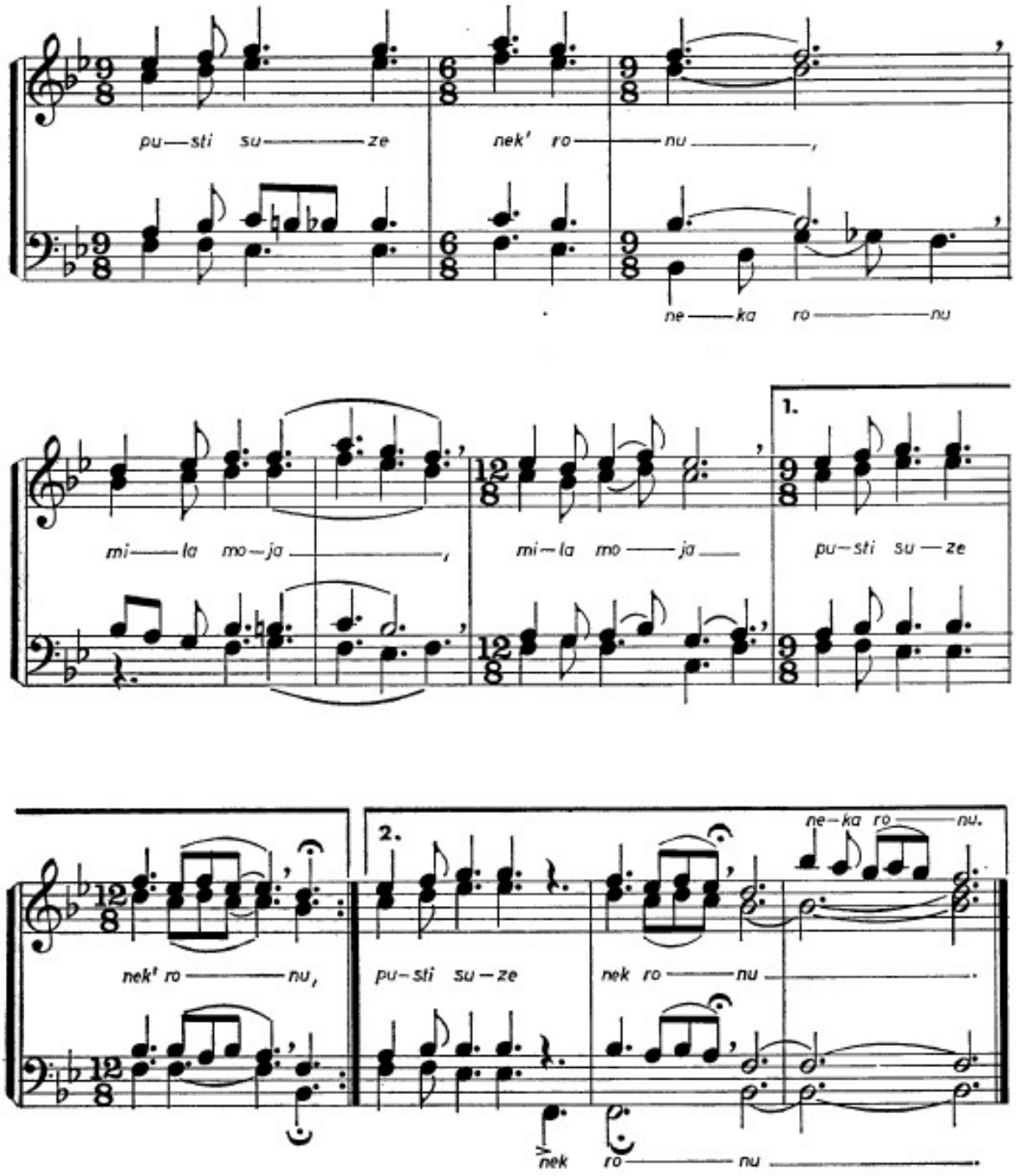
pu—sti su———ze
nek' ro——nu,
ne——ka ro———nu
mi——la mo—ja———,
mi—la mo——ja
1.
pu—sti su—ze
nek' ro———nu,
2.
pu—sti su—ze
nek ro——nu
ne—ka ro——nu.
nek
ro———nu

Sagradit ću kuću **(izvorni napjev) - muška klapa** ***Poletarci*****, 1978.**

Sagradit ću kuću,
sagradit ću kuću
pokraj sinja mora,
pokraj sinja mora,
pa ću je pokriti,
pa ću je pokriti
granom od javora.

Kad mi projde dragi,
kad mi projde dragi
puten pokraj mora,
puten pokraj mora,
neka mu zavonja,
neka mu zavonja
grana od javora.

Ako se ne vrati,
ako se ne vrati,
ona će ga zvati,
ona će ga zvati,
a ja ću kraj vrati,
a ja ću kraj vrati
na njega čekati.

Sagradit ću kuću
pokraj sinja mora,
pa ću je pokriti
granom od javora.

Kad mi projde dragi
puten pokraj mora,
neka mu zavonja
grana od javora.

Ako se ne vrati,
ona će ga zvati,
a ja ću kraj vrati
na njega čekati.
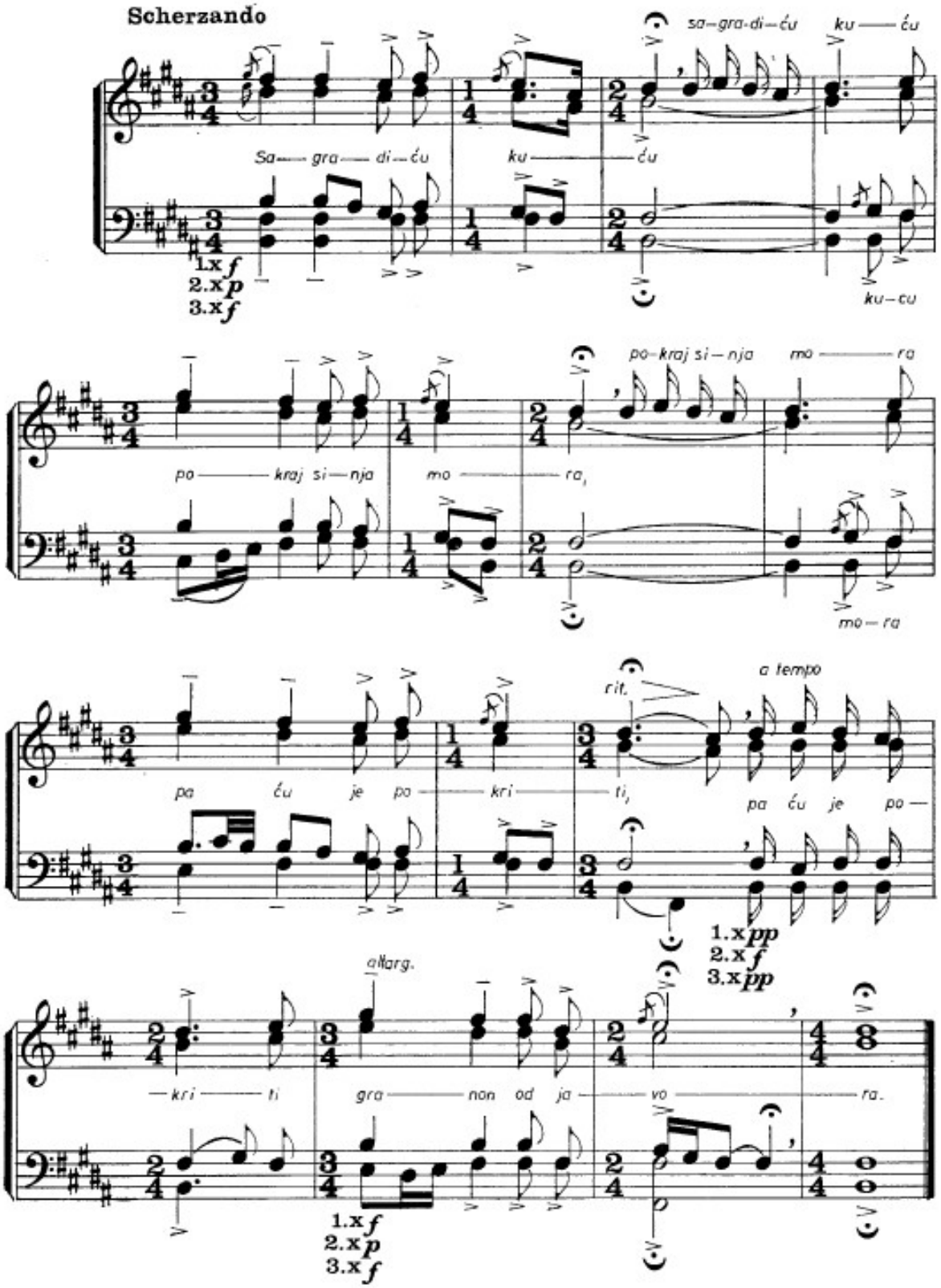
Scherzando
Sa— gra— di—ću
ku— ću
sa—gra-di—ću
ku— ću
ku—cu
1.x f
2.x p
3.x f
po— kraj si—nja
mo— ra,
po—kraj si—nja
mo— ra
mo—ra
pa ću je po— kri— ti,
rit.
a tempo
pa ću je po—
1.x pp
2.x f
3.x pp
allarg.
—kri— ti
gra— non od ja— vo— ra.
1.x f
2.x p
3.x f

Majka Mari kose plela **(izvorni napjev, obradba Ivice Kaleba) – Mješovita klapa Opuzen, 2004.**

Majka Mari kose plela, anđele moj, jablane moj.

Kose plela govorila, anđele moj, jablane moj.

Ne idi kćeri u to kolo, anđele moj, jablane moj.

Jer tam bi te poljubili, anđele moj, jablane moj.

Poljubili, ostavili, anđele moj, jablane moj.

Proklet bio svaki onaj, anđele moj, jablane moj.

Koj' poljubi i ostavi, anđele moj, jablane moj.

Majka Mari kose plela

(Izvorni napjev Opuzen)

Obradio: Ivica Kaleb
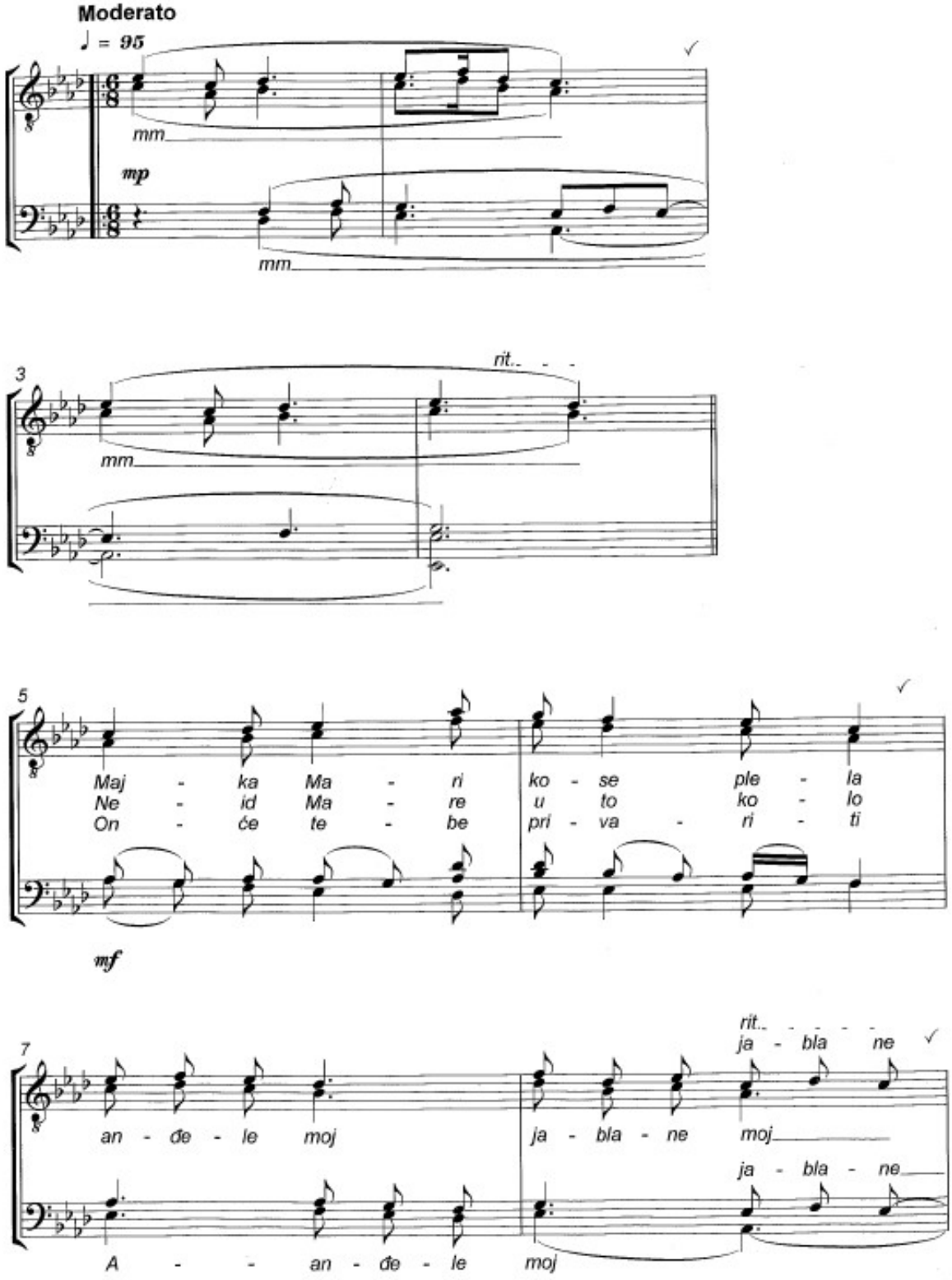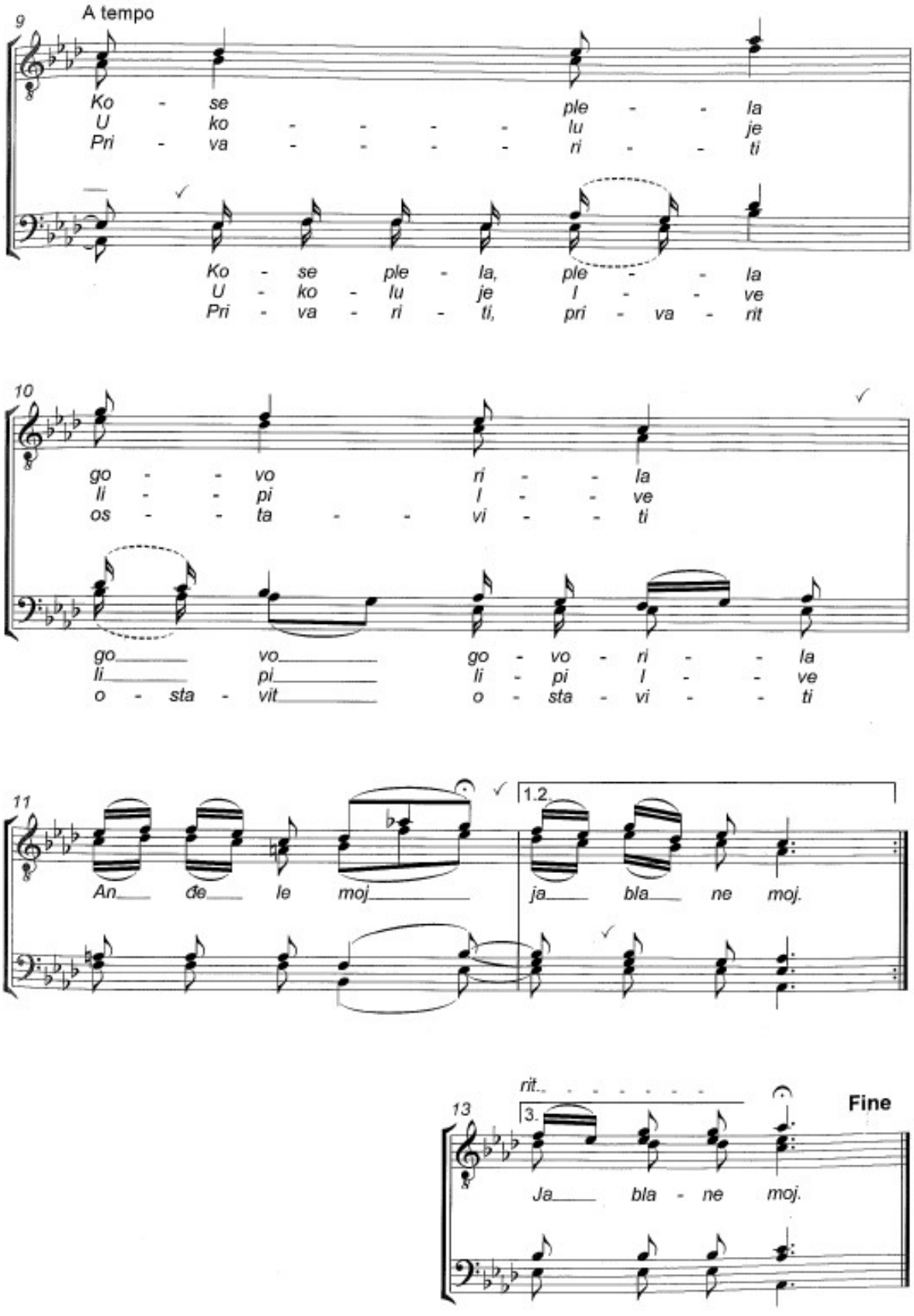
9
A tempo
Ko - se ple - la
U ko - - - - lu je
Pri - va - - - - ri - - ti
Ko - se ple - la, ple - - la
U - ko - lu je l - - ve
Pri - va - ri - ti, pri - va - rit
10
go - - vo ri - - la
li - - pi l - - ve
os - - ta - - vi - - ti
go vo go - vo - ri - - la
li pi li - pi l - - ve
o - sta - vit o - sta - vi - - ti
11
1.2.
An đe le moj ja bla ne moj.
rit.
13
3.
Fine
Ja bla - ne moj.

Te tvoje oči **(izvorni napjev, obradba Ivice Kaleba) – mješovita klapa Opuzen, 2005.**

Te tvoje oči kad mene gledaju,

Ja sam u raju, ja sam u raju.

Noću je more srebrna sjaja,

Ja sam u raju, ja sam u raju.

Te tvoje oči

(Izvorni napjev Šibenik)

Drugu strofu napisala: Ružica Markić prof.
Obradio: Ivica Kaleb
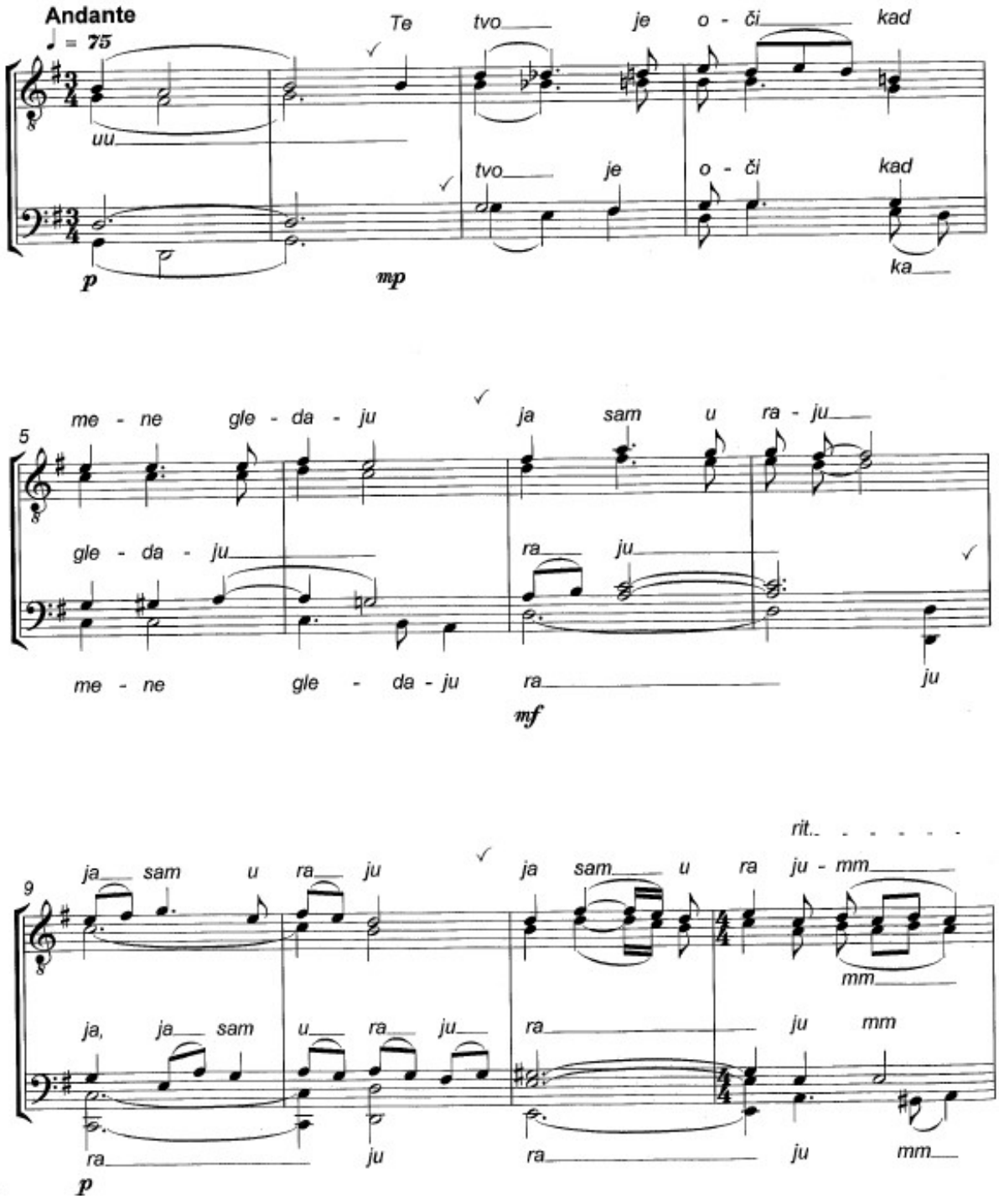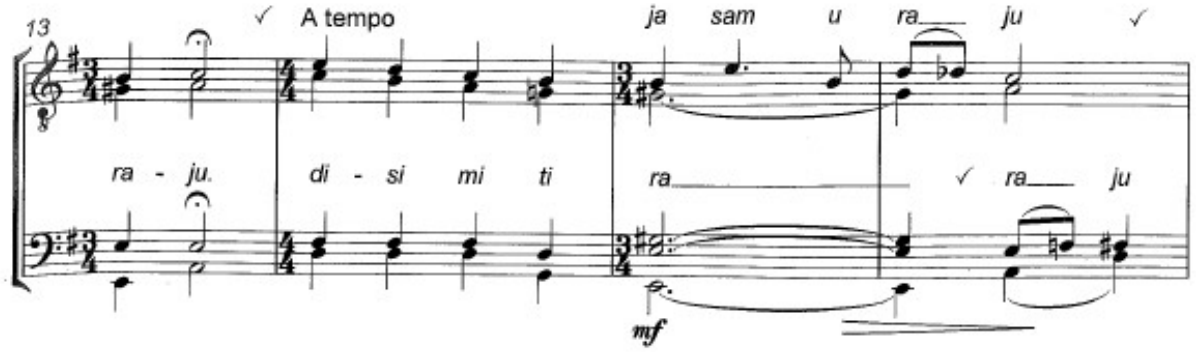
13
A tempo
ja sam u ra ju
ra - ju.
di - si mi ti
ra
ra ju
mf

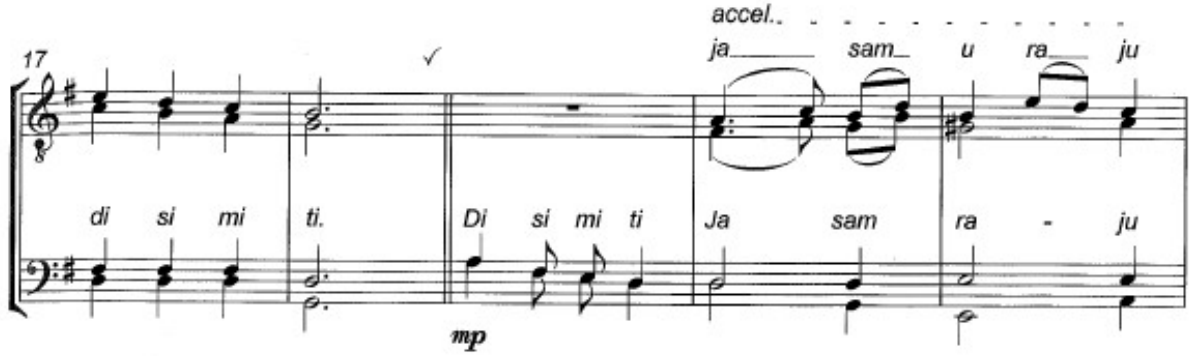
17
accel.
ja sam u ra ju
di si mi ti.
Di si mi ti
Ja sam ra - ju
mp

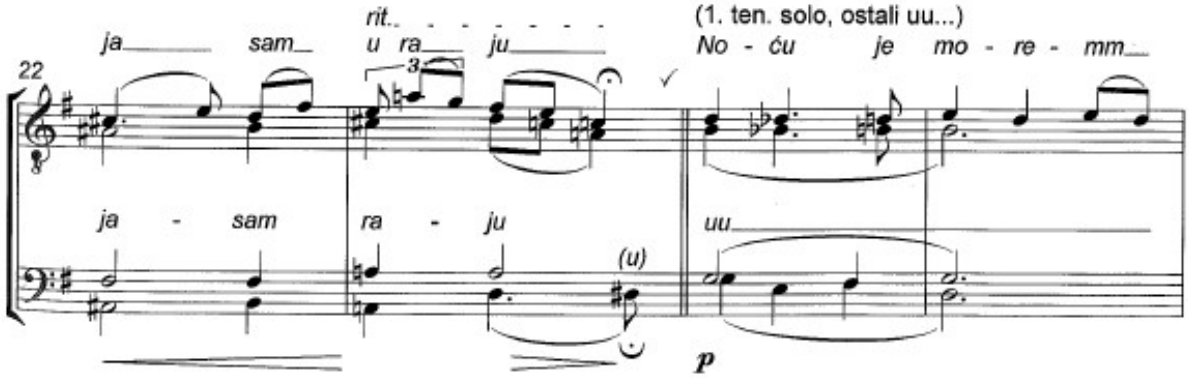
22
rit.
ja sam u ra ju
(1. ten. solo, ostali uu...)
No - ću je mo - re - mm
ja - sam ra - ju
(u)
uu
p
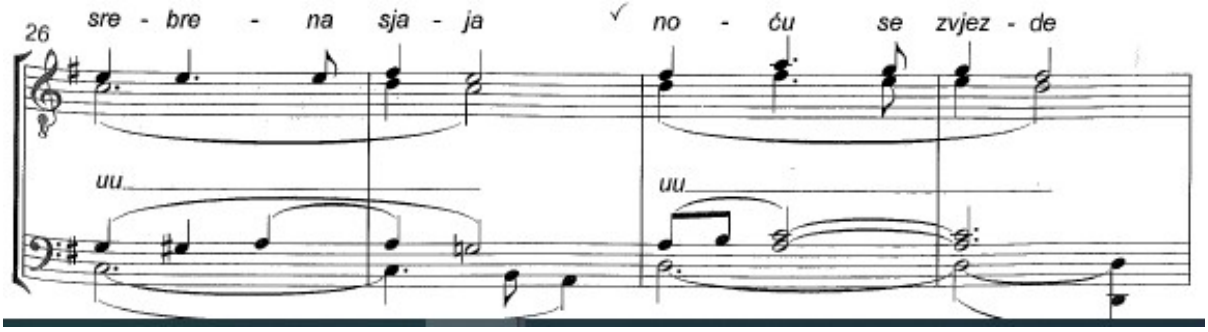
26
sre - bre - na sja - ja
no - ću se zvjez - de
uu
uu
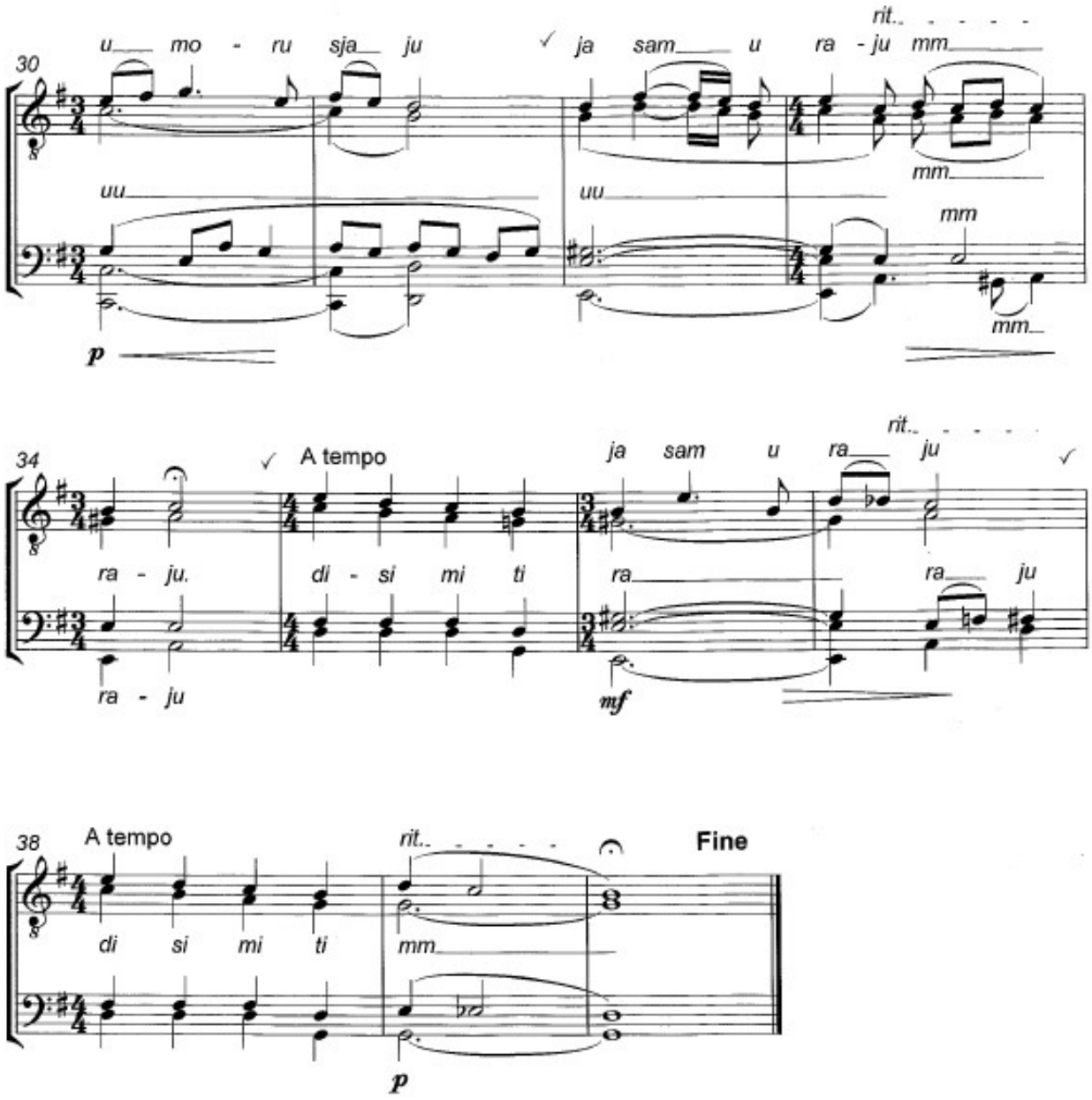
30
u mo - ru sja ju
ja sam u ra - ju mm
rit.
uu
uu
mm
mm
mm
p
34
A tempo
ra - ju.
di - si mi ti
ja sam u ra ju
rit.
ra - ju
mf
38
A tempo
di si mi ti
rit.
mm
Fine
p

Viruj meni vilo lipa **(izvorni napjev, obradba Dinka Fia) – mješovita klapa *Opuzen*, 2005.**

Viruj meni, vilo lipa
viruj meni, vilo lipa
mogu poć do na kraj svita.
Viruj meni, vilo lipa
mogu poć do na kraj svita.

Lipje vile neću naći
ni takvoga jubit cvita,
lipje vile neću naći
ni takvoga jubit cvita.

Golube moj viruj meni,
golube moj viruj meni
najbilija jemaš krila.
Golube moj, viruj meni
najbilija jemaš krila.

Za najdrazja milovanja
justa su ti kano svila,
za najdrazja milovanja
justa su to kano svila.

Jubimo se, vazmimo se,
jubimo se, vazmimo se,
uresimo bile dvore.
Jubimo se, vazmimo se,
uresimo bile dvore.

Uspavanku pivat će nan
misecina, modro more.
Uspavanku pivat će nan
misecina, modro more.
Misecina, modro more.

Viruj meni, vilo lipa,
mogu poć do na kraj svita,
lipje vile neću naći
ni takvoga jubit cvita.

Golube moj, viruj meni
najbilija jemaš krila,
za najdrazja milovanja
justa su ti kano svila.

Jubimo se, vazmimo se,
uresimo bile dvore,
uspavanku pivat će nan
misecina, modro more.
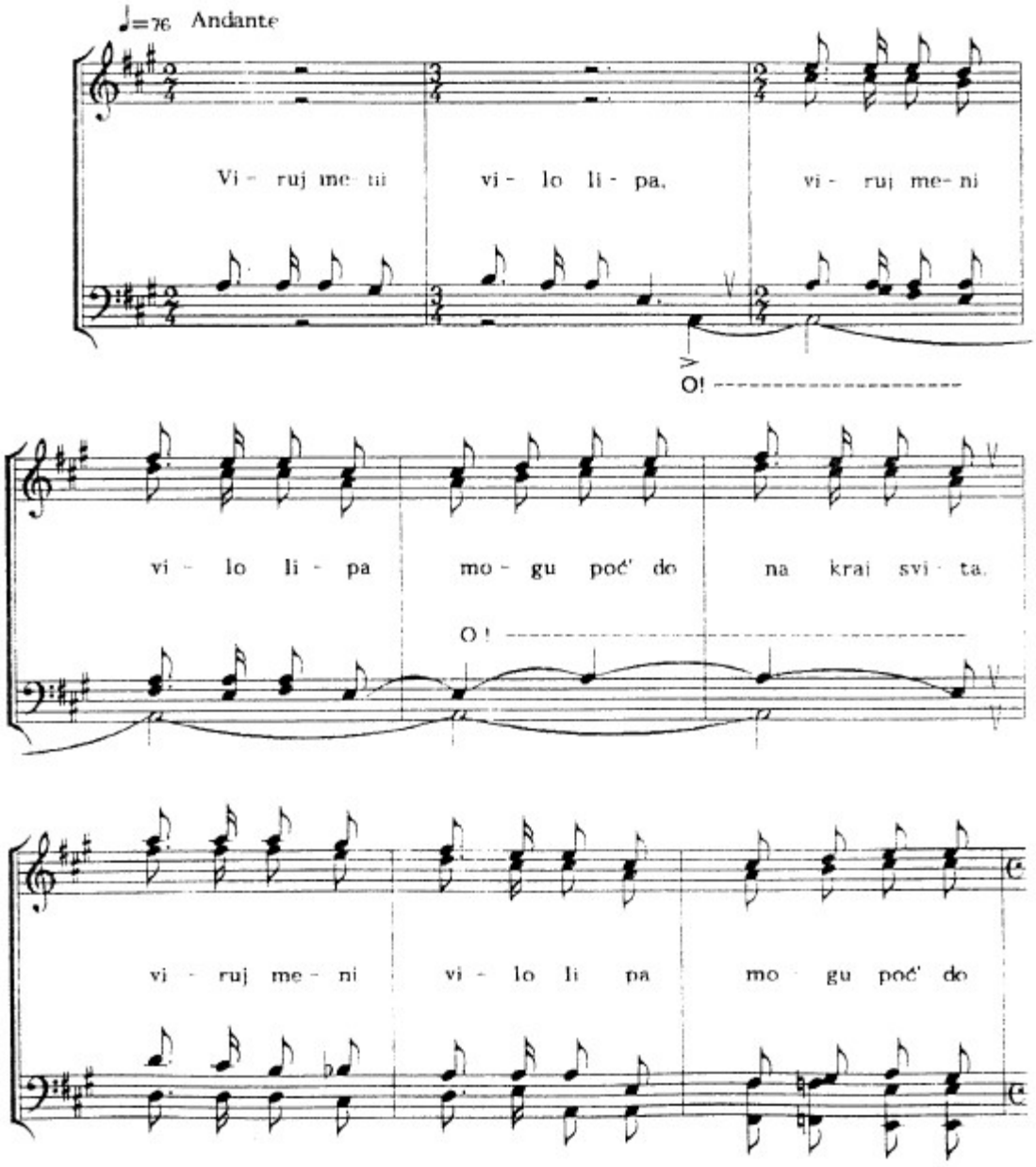
♩=76 Andante
Vi - ruj me - ni vi - lo li - pa, vi - ruj me - ni
O!
vi - lo li - pa mo - gu poć' do na krai svi - ta.
O!
vi - ruj me - ni vi - lo li pa mo gu poć' do
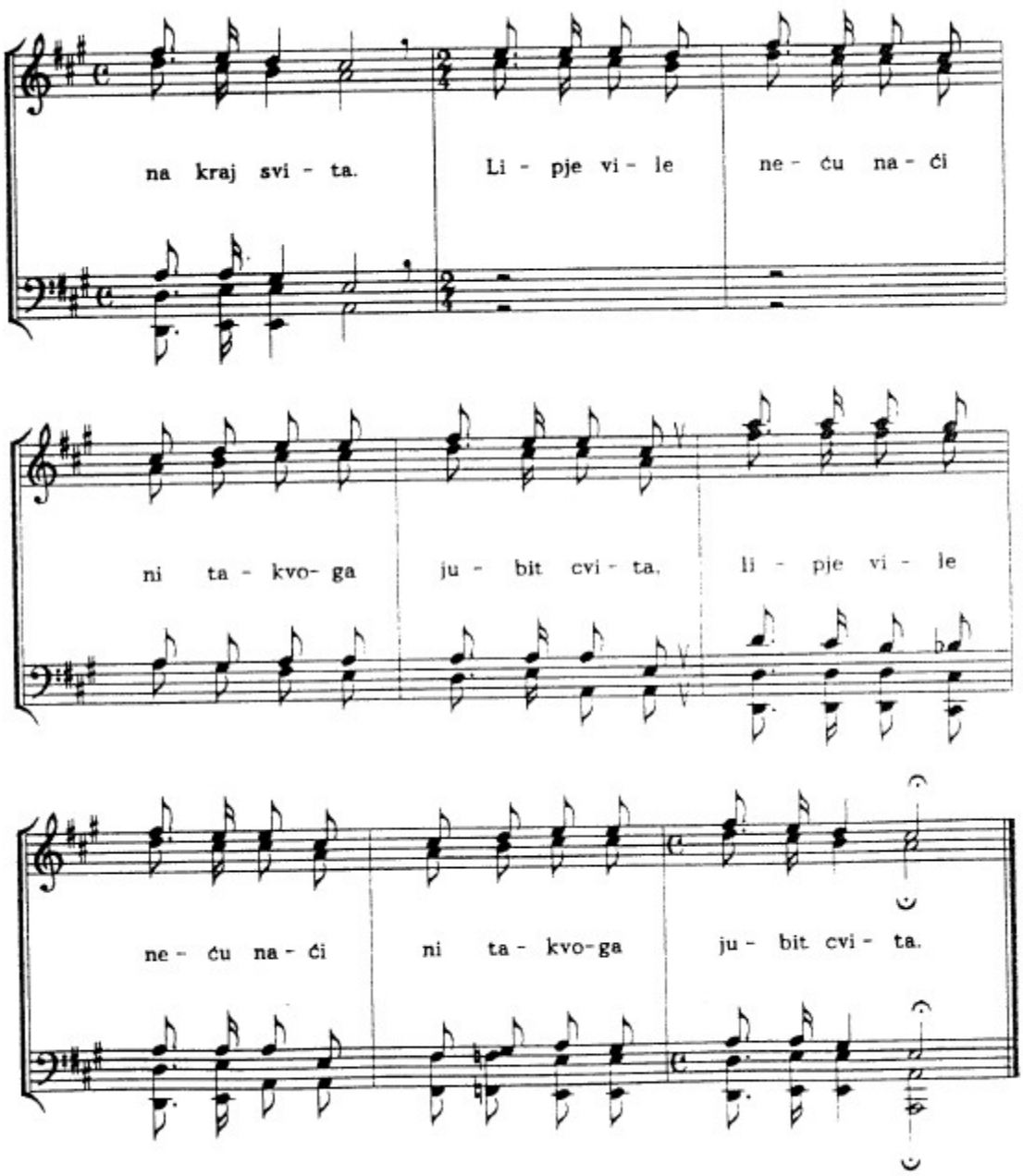
na kraj svi - ta. Li - pje vi - le ne - ću na - ći
ni ta - kvo- ga ju - bit cvi - ta, li - pje vi - le
ne - ću na - ći ni ta - kvo-ga ju - bit cvi - ta.

Golubice, ča u kajbi stojiš **(Izvorni napjev, obradba Duška Tambače) – Mješovita klapa *Slavuji kala*, 2005.**

Golubice, ča u kajbi stojiš,
golubice, ča u kajbi stojiš,
golubice, ča u kajbi stojiš,
kaži pravo za koga se gojiš?

Joli za me, joli za drugoga,
joli za me, joli za drugoga,
joli za me, joli za drugoga,
kaži pravo, žejo srca moga?

Goj'n se za te, više za nikoga,
goj'n se za te, više za nikoga,
goj'n se za te, više za nikoga,
viruj, dragi, žejo srca moga.

Ja san tebi razokrija tajne,
ja san tebi razokrija tajne,
ja san tebi razokrija tajne,
misli moje za te su beskrajne.

Golubice, ča u kajbi stojiš,
kaži pravo za koga se gojiš?

Joli za me, joli za drugoga,
kaži pravo, žejo srca moga?

Goj'n se za te, više za nikoga,
viruj, dragi, žejo srca moga.

Ja san tebi razokrija tajne,
misli moje za te su beskrajne.
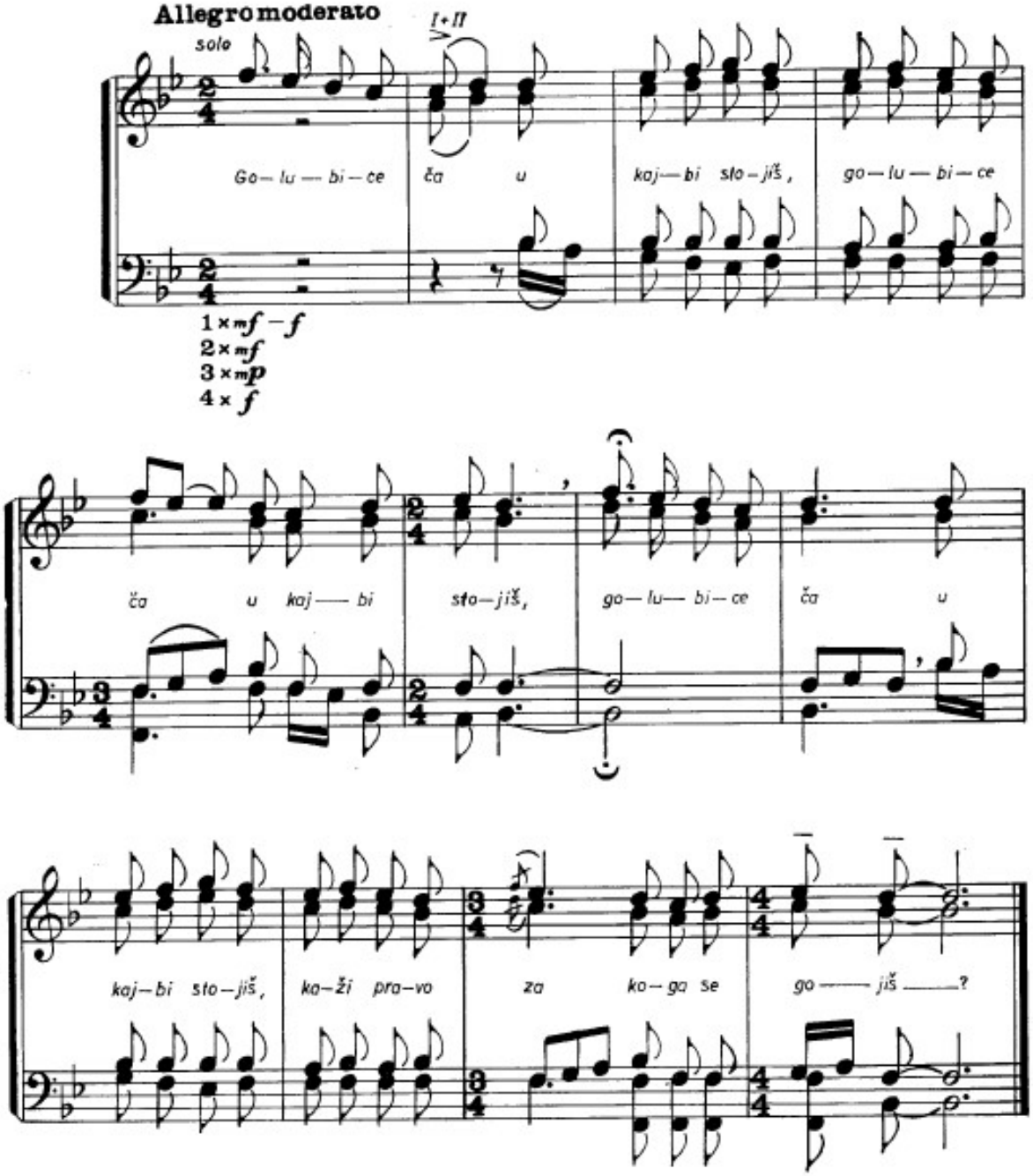
Allegro moderato
solo
I + II
Go— lu — bi — ce
ča u
kaj— bi sto — jiš,
go — lu — bi — ce
1 × mf — f
2 × mf
3 × mp
4 × f
ča u kaj — bi
sto — jiš,
go — lu — bi — ce
ča u
kaj — bi sto — jiš,
ka — ži pra — vo
za ko — ga se
go — jiš —?

Omili mi u selu divojka **(izvorni napjev, obradba Jakova Gotovca) – Mješovita klapa Opuzen, 2006.**

Oj!
Omili mi u selu divojka,
oj!
Malo plaha al' je srcu draga.
I mome je srcu omilila,
pitat ću je ako mi je dadu,
pitat ću je — oj — ako mi je dadu.
Oj!
Ako mi je ne tidoše dati,
oj!
Poć' ću junak srid gore zelene,
pivat oću jutrom i večerom,
e da bi se mlada smilovala,
e da bi se — oj — mlada smilovala.
Oj!
Ako li se smilovati neće,
oj!
Ocrnit ću sve aljine svoje,
samo neću pasa ni marame;
pasa neću rad majčina glasa,
a marame rad moje divojke,
a marame rad — oj — moje divojke.

Omili mi u selu divojka,
malo plaha al' je srcu draga.
I mome je srcu omilila,
pitat ću je ako im je dadu.

Ako mi je ne tidoše dati,
poć' ću junak srid gore zelene,
pivat oću jutrom i večerom,
e da bi se mlada smilovala.

Ako li se smilovati neće,
ocrnit ću sve aljine svoje,
samo neću pasa ni marame;
pasa neću rad majčina glasa,
a marame rad moje divojke.
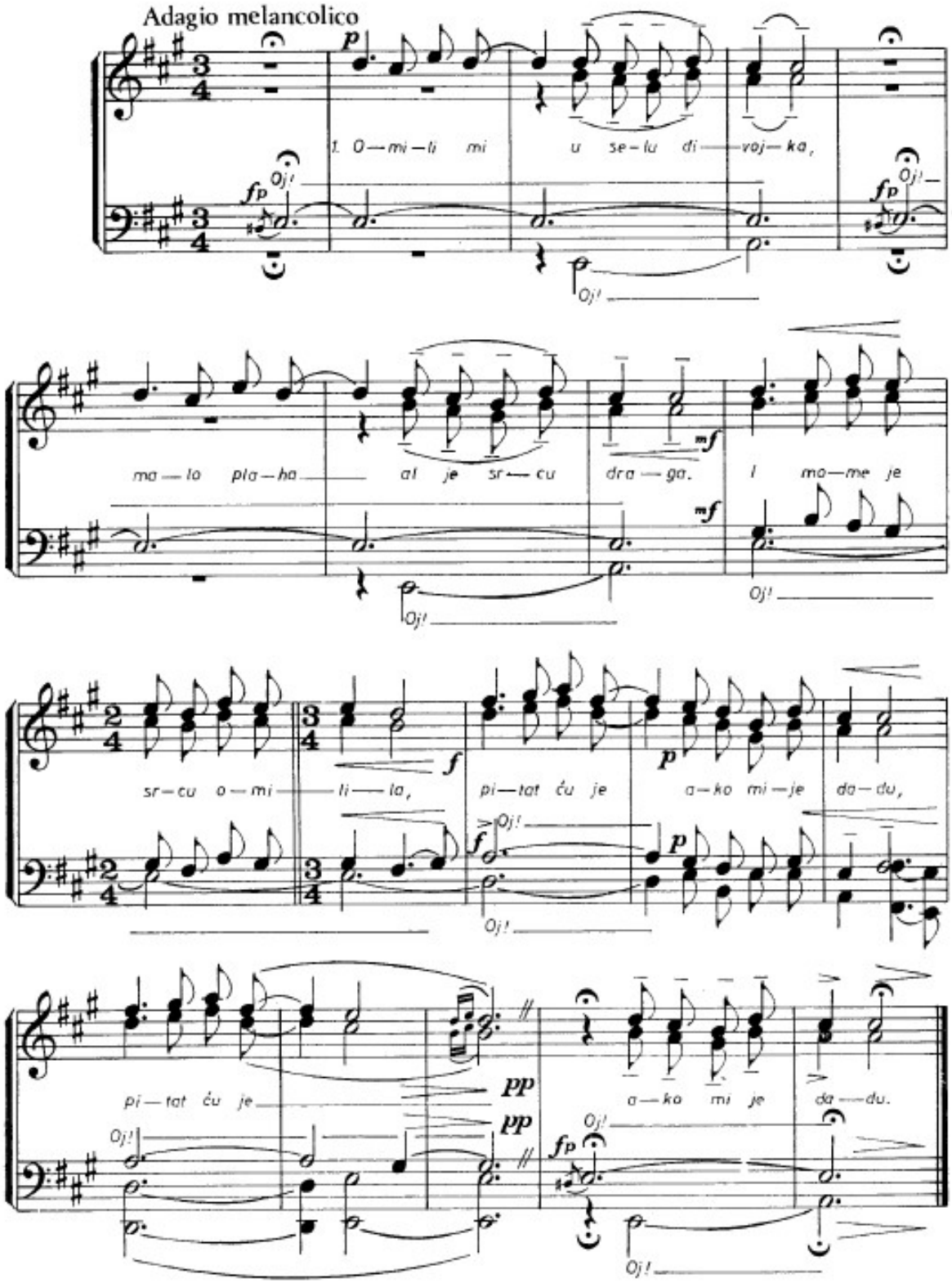
Adagio melancolico
1. O — mi — li mi u se — lu di — voj — ka,
Oj!
ma — lo pla — ha al je sr — cu dra — ga. I ma — me je
sr — cu o — mi — li — la, pi — tat ću je a — ko mi — je da — du,
pi — tat ću je a — ko mi je da — du.

Pivci moji ne pivajte **(izvorni napjev, obradba Ivice Kaleba) – Mješovita klapa *Opuzen*, 2006.**

Pivci moji, ne pivajte,
pivci moji, ne pivajte!

Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.

Drage moje ne budite,
drage moje ne budite!

Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.

Neka sniva slatki sanak,
neka sniva slatki sanak!

Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.

Pivci moji, ne pivajte!
Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.
Drage moje ne budite!
Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.
Neka sniva slatki sanak!
Kad priplovi bojak moj,
slavuj tvoj, slavuj moj,
u gorici zelenoj.
Slavuj moj, slavuj tvoj,
u gorici zelenoj.

Pivci moji ne pivajte

(Izvorni napjev Opuzen)

Obradio: Ivica Kaleb

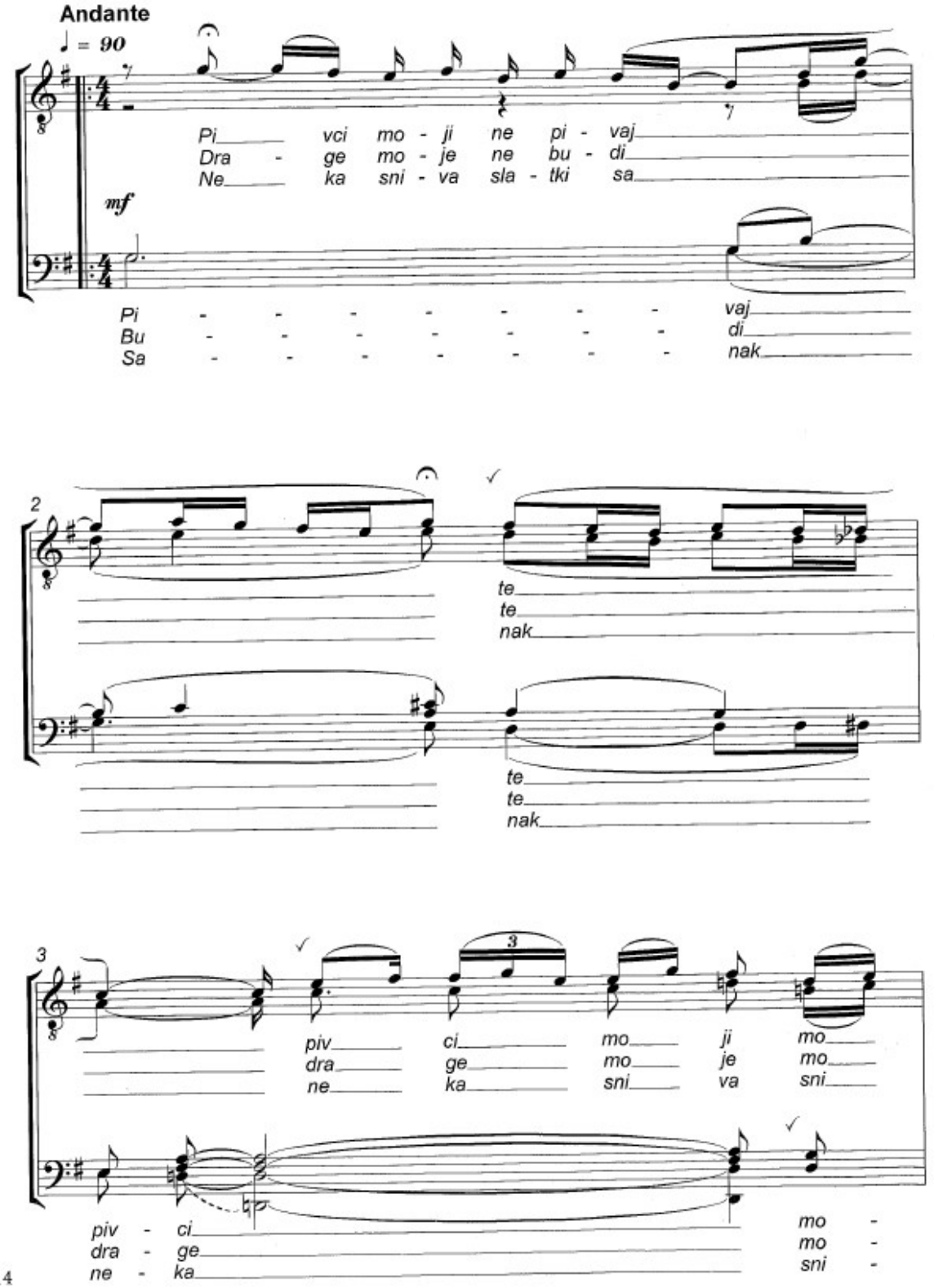

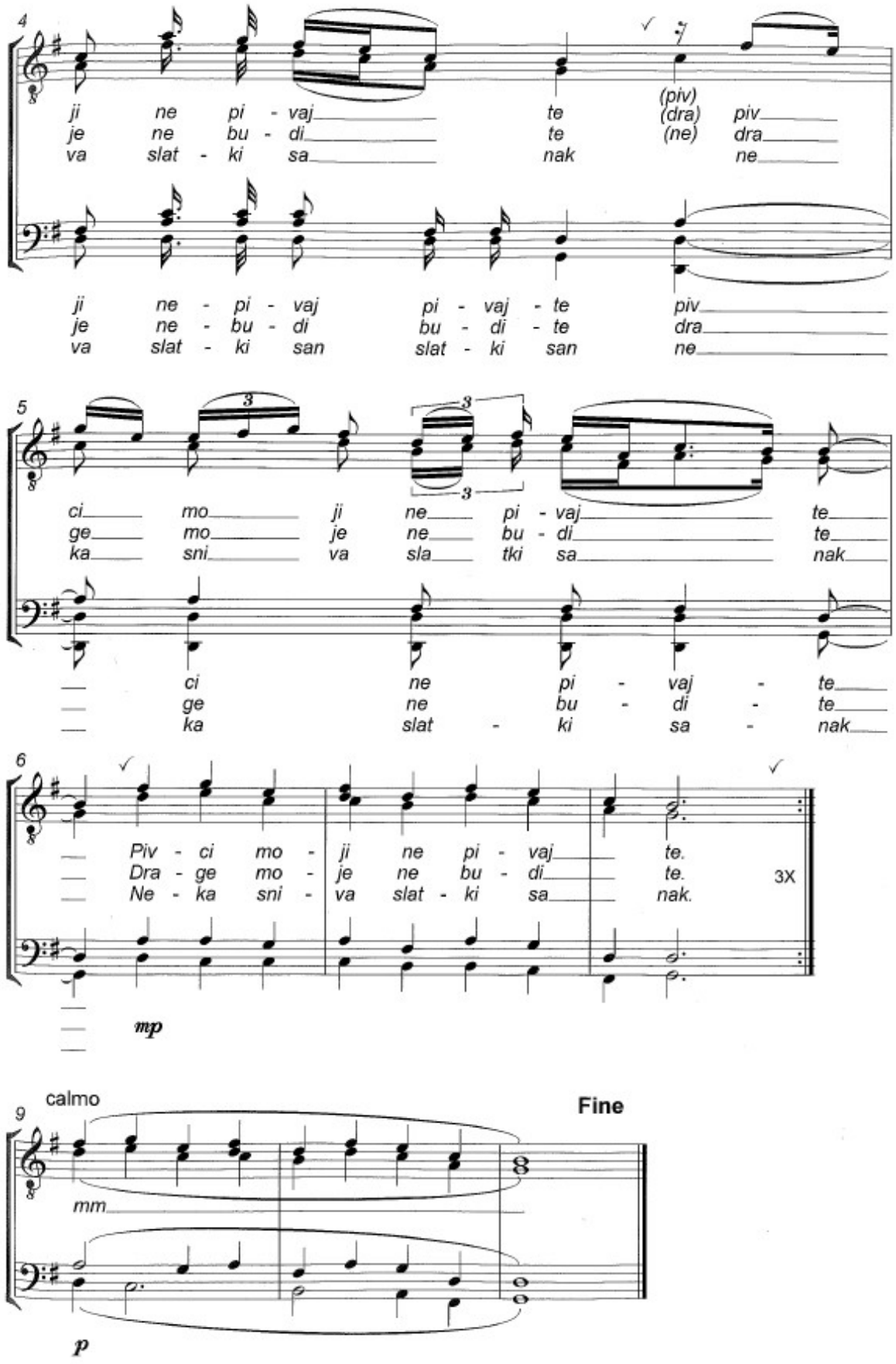
4
ji ne pi - vaj te (piv)
je ne bu - di te (dra) piv
va slat - ki sa nak (ne) dra ne
ji ne - pi - vaj pi - vaj - te piv
je ne - bu - di bu - di - te dra
va slat - ki san slat - ki san ne
5
ci mo ji ne pi - vaj te
ge mo je ne bu - di te
ka sni va sla tki sa nak
ci ne pi - vaj - te
ge ne bu - di - te
ka slat - ki sa - nak
6
Piv - ci mo - ji ne pi - vaj te.
Dra - ge mo - je ne bu - di te.
Ne - ka sni - va slat - ki sa nak.
3X
mp
9
calmo
Fine
mm
p

Moj dragi u Crepini kopa **(izvorni napjev, obradba Živka Ključe) – mješovita klapa** ***Slavuji kala*****, 2006.**

A moj dragi u Crepini kopa,
doni' ću mu ručku što go' smoka.

Za užine malo suve ribe,
da mi dragi boje vino pije.

Za večeru malo bakalara,
da se boje samnom razgovara.

MOJ DRAGI U CREPINI KOPA

Podgradina – Crepina 1979. god.

zapis i obrada: Živko Ključe
kazivač napjeva: Ana Ključe-Ciginica
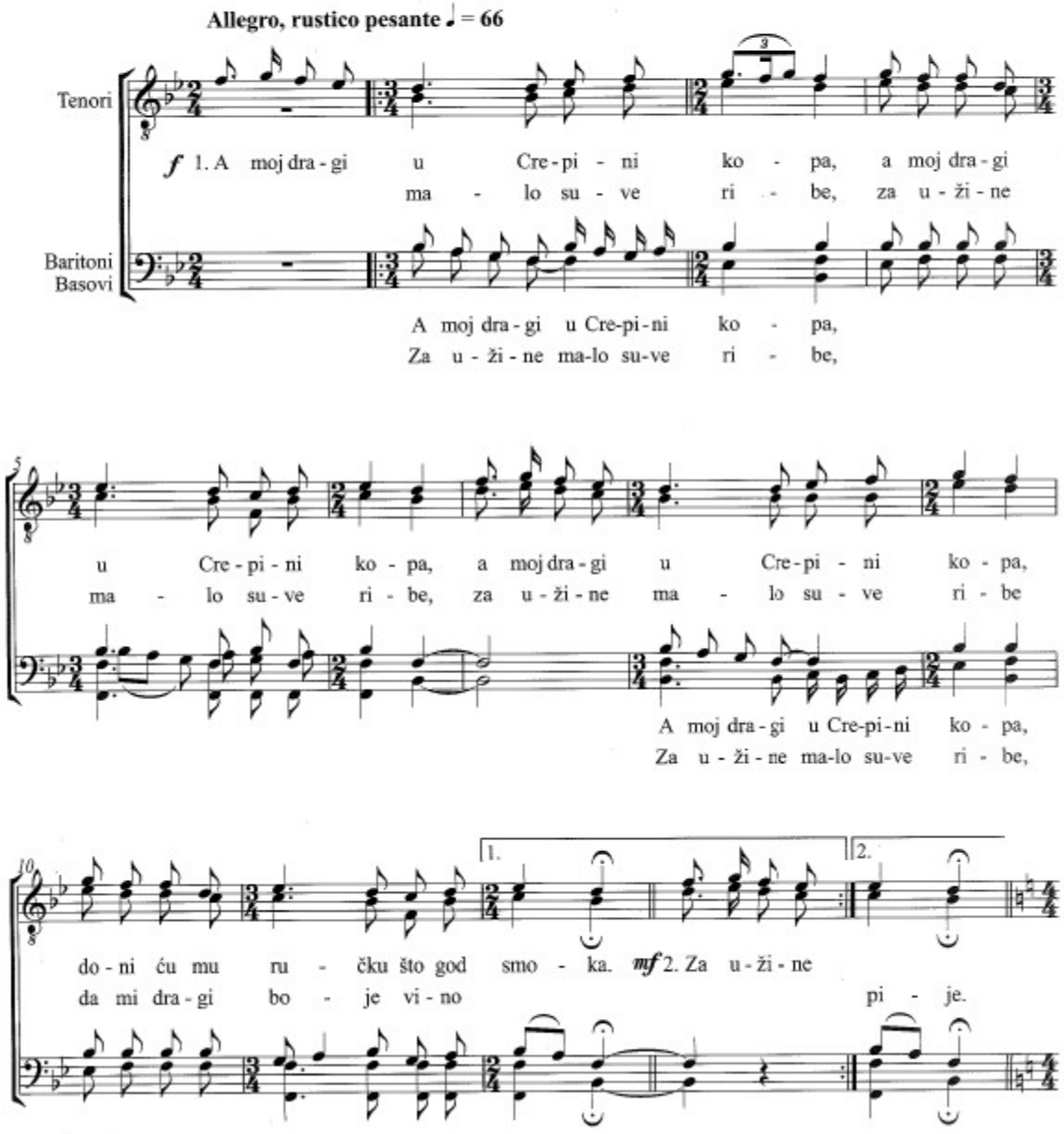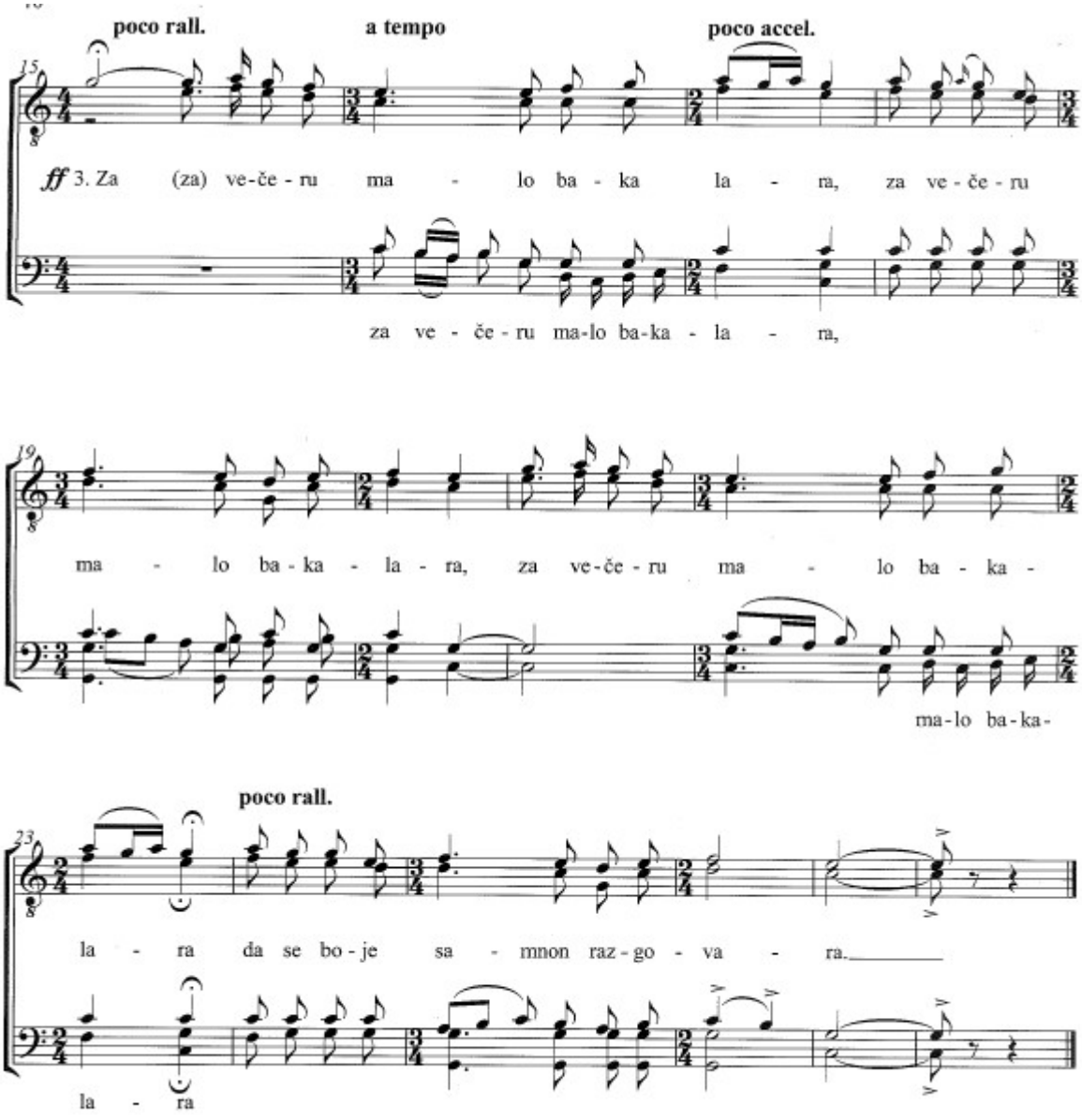
poco rall.
a tempo
poco accel.
15
ff 3. Za (za) ve-če-ru ma - lo ba - ka la - ra, za ve-če-ru
za ve - če-ru ma-lo ba-ka - la - ra,
19
ma - lo ba-ka - la - ra, za ve-če-ru ma - lo ba - ka -
ma-lo ba-ka-
poco rall.
23
la - ra da se bo-je sa - mnon raz-go - va - ra.
la - ra

Jidri Pere, ide u Kaštila **(izvorni napjev, obradba Ljube Stipišića Delmate) – Mješovita klapa *Slavuji kala*, 2006.**

Jidri Pere, ide u Kaštila,
jidri Pere, ide u Kaštila,

u Kaštila, popravljat maštila,
u Kaštila, popravljat maštila.

Joli jidri, joli burdižaje,
joli jidri, joli burdižaje?

Ribu peče pa se izmotaje,
ribu peče pa se izmotaje.

Jidri Pere, ide u Kaštila,
u Kaštila, popravljat maštila.

Joli jidri, joli burdižaje?
Ribu peče pa se izmotaje.
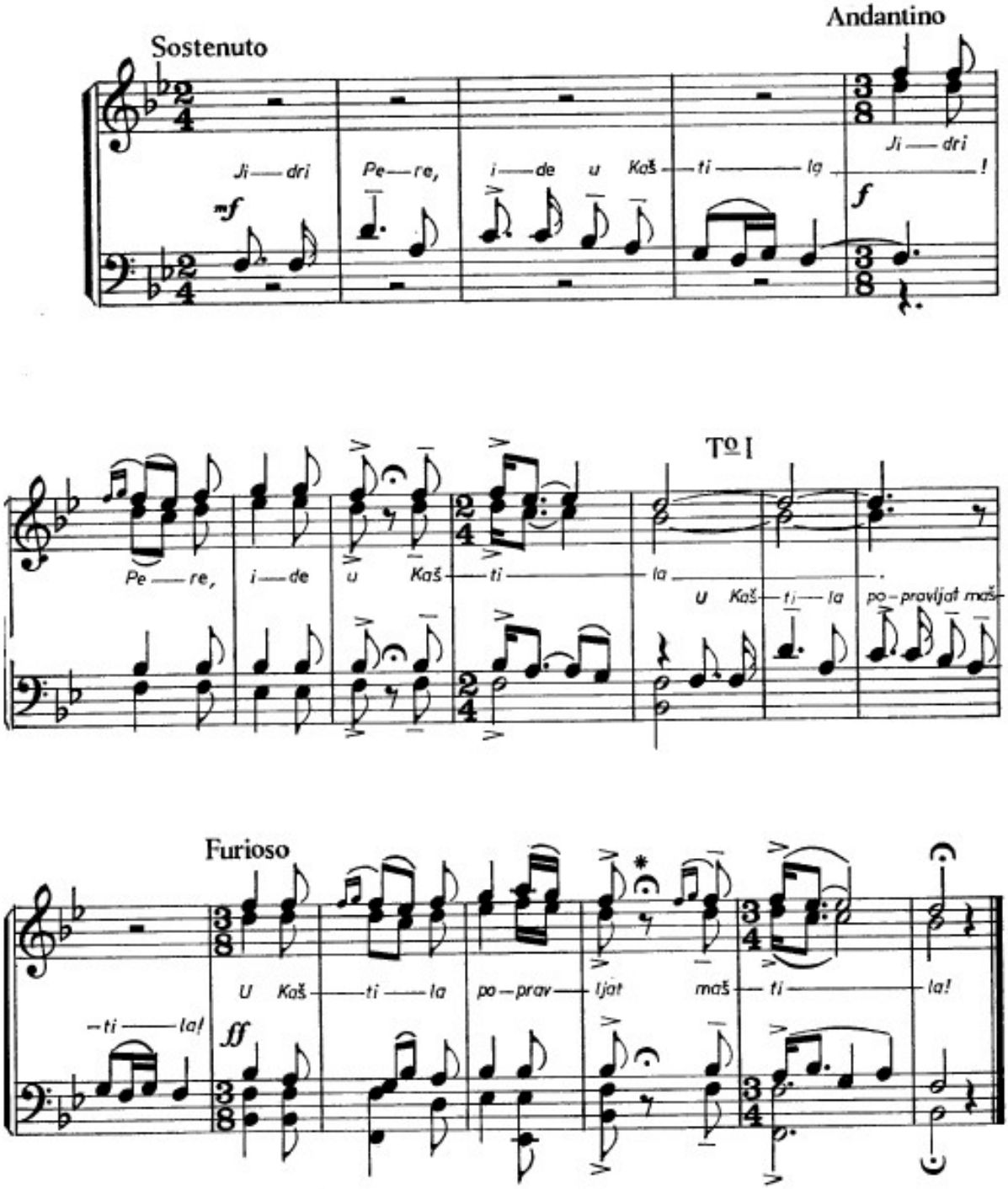
Andantino
Sostenuto
Ji — dri
Pe — re,
i — de
u
Kaš — ti — la
Ji — dri
!
mf
f
Tº I
Pe — re,
i — de
u
Kaš — ti — la
U
Kaš — ti — la
po — pravljat maš
Furioso
U
Kaš — ti — la
po — prav — ljat
maš — ti — la!
— ti — la!
ff

Jabuka i divojka **(izvorni napjev, obradba Ivice Kaleba), mješovita klapa** ***Opuzen*****, 2007.**

O, jabuko moja muko,

Šta si mene namučila.

Kome ću te poklonit,

Sunce žarko visoko si drago moje daleko.

Jabuka i divojka

(Pučki tekst Lopud)

Glazba: Ivica Kaleb
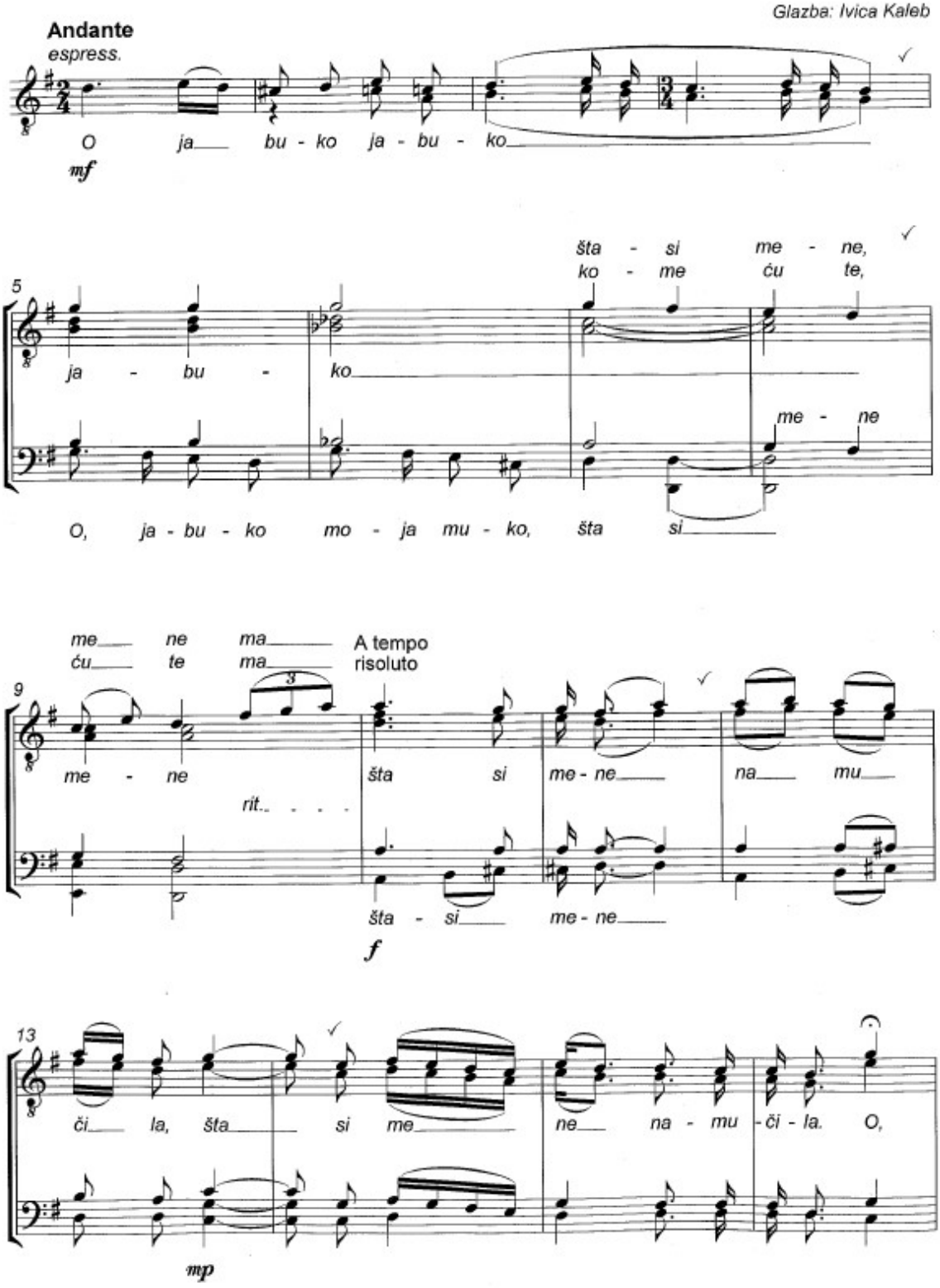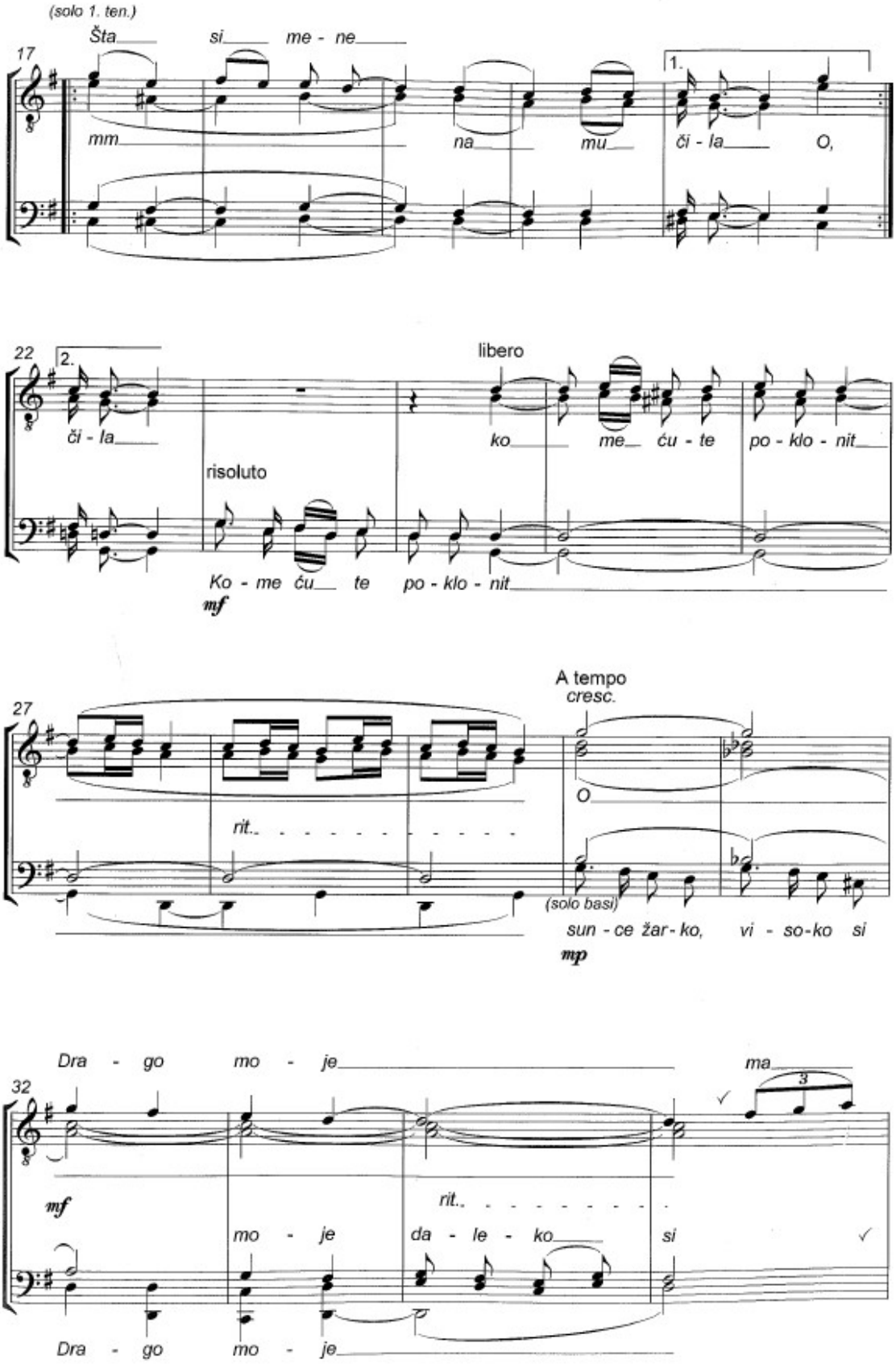
(solo 1. ten.)
Šta si me - ne
17
mm na mu
1.
či - la O,
22
2.
libero
risoluto
či - la
ko me ću - te po - klo - nit
Ko - me ću te po - klo - nit
mf
A tempo
cresc.
27
rit.
O
(solo basi)
sun - ce žar - ko, vi - so - ko si
mp
Dra - go mo - je
ma
32
mf
rit.
mo - je da - le - ko si
Dra - go mo - je
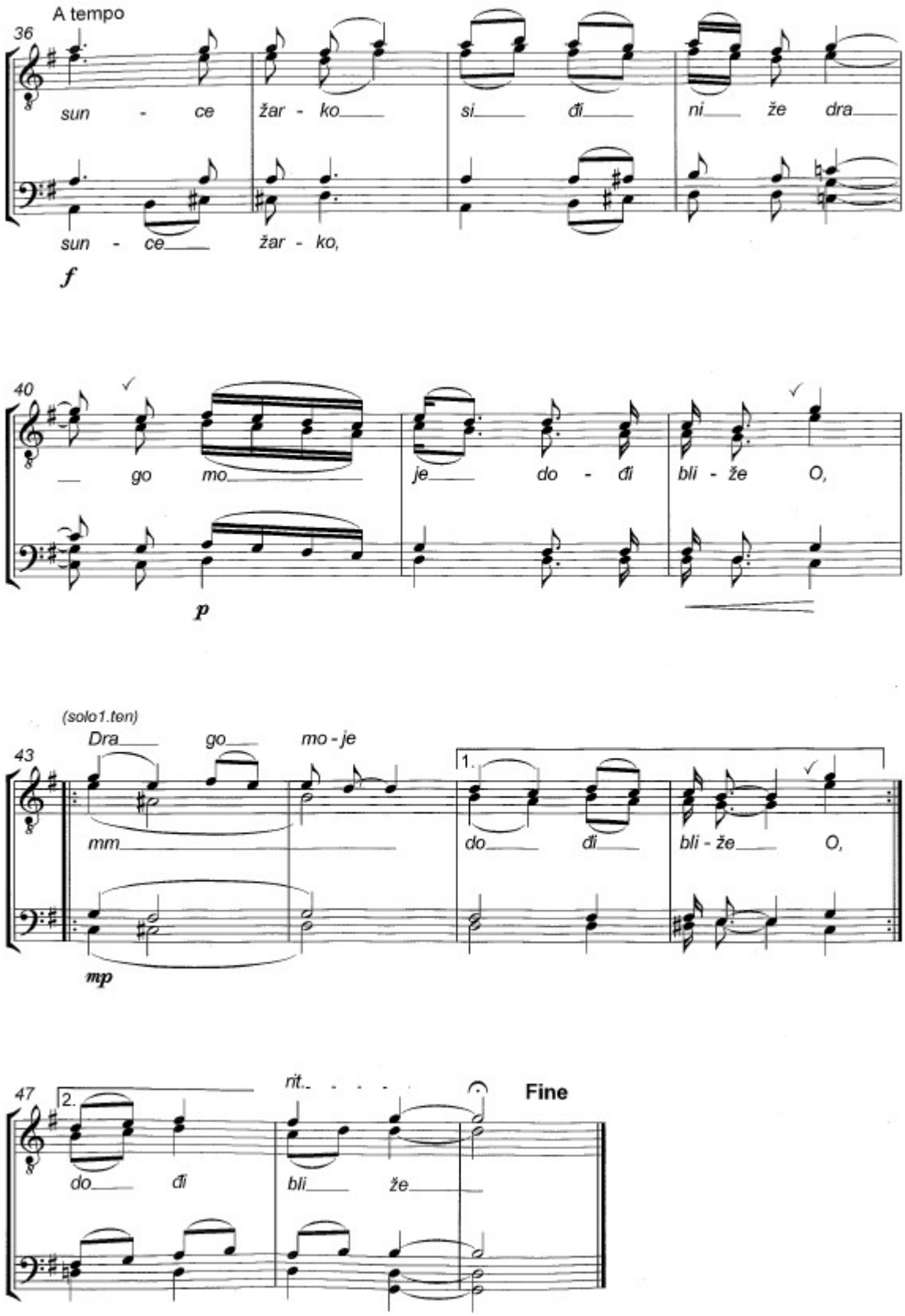
A tempo
36
sun - ce žar - ko si đi ni že dra
sun - ce žar - ko,
f
40
go mo je do - đi bli - že O,
p
(solo1.ten)
43
Dra go mo - je
mm
1.
do đi bli - že O,
mp
47
2.
rit.
Fine
do đi bli že

Ne pitam ti biser, zlato **(izvorni napjev, obradba Ivice Kaleba) – mješovita klapa Opuzen, 2007.**

Ne pitam ti biser, zlato,
ni' tamjanom da me kadiš,
a još manje da mi na grob
mirisavo cviće sadiš,
a još manje da mi na grob
mirisavo cviće sadiš.

Jesam li ti govorio
da se jubav ne da kriti,
mislio sam: sile nema
koja će nas rastaviti,
mislio sam: sile nema
koja će nas rastaviti.

Ne pitam ti biser, zlato,
ni' tamjanom da me kadiš,
a još manje da mi na grob
mirisavo cviće sadiš.

Jesam li ti govorio
da se ljubav ne da kriti,
mislio sam: sile nema
koja će nas rastaviti.

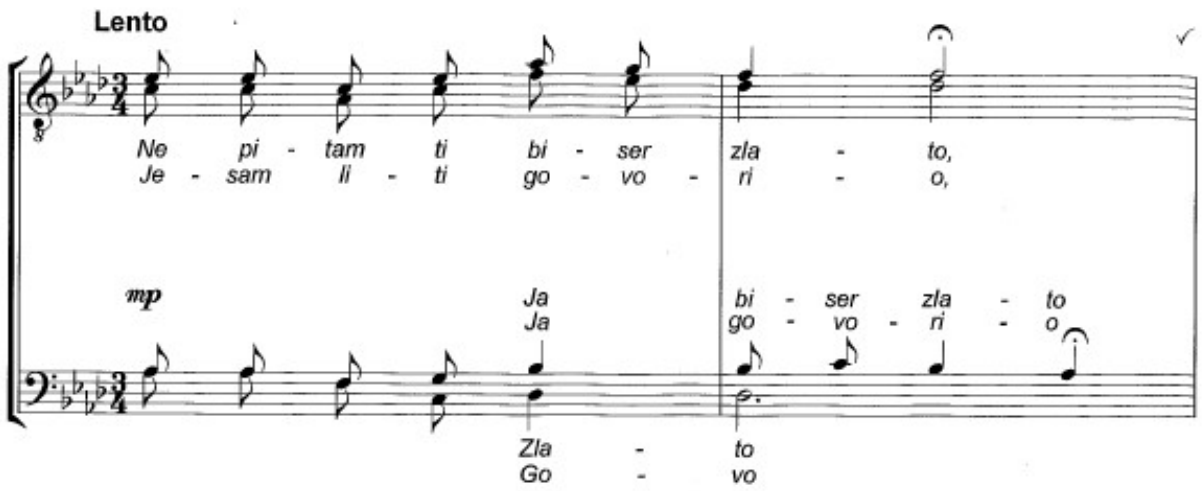
Lento
Ne pi - tam ti bi - ser zla - to,
Je - sam li - ti go - vo - ri - o,
mp
Ja bi - ser zla - to
Ja go - vo - ri - o
Zla - to
Go - vo
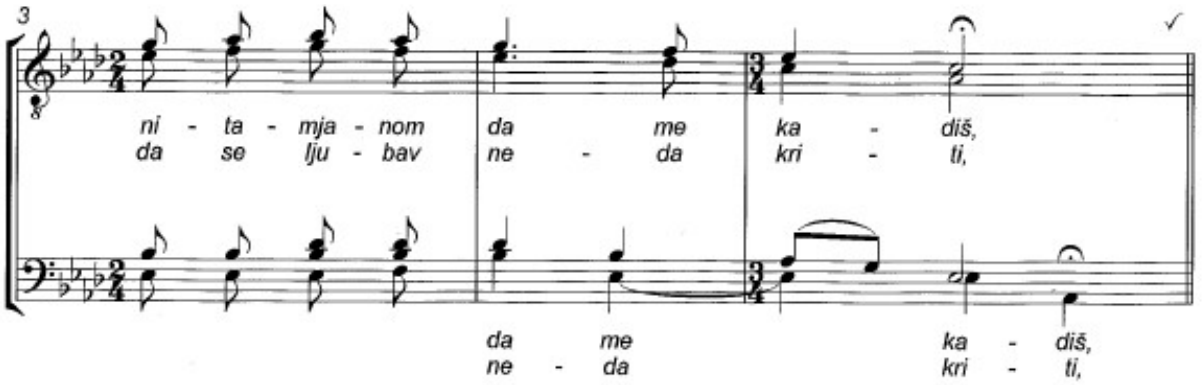
3
ni - ta - mja - nom da me ka - diš,
da se lju - bav ne - da kri - ti,
da me ka - diš,
ne - da kri - ti,

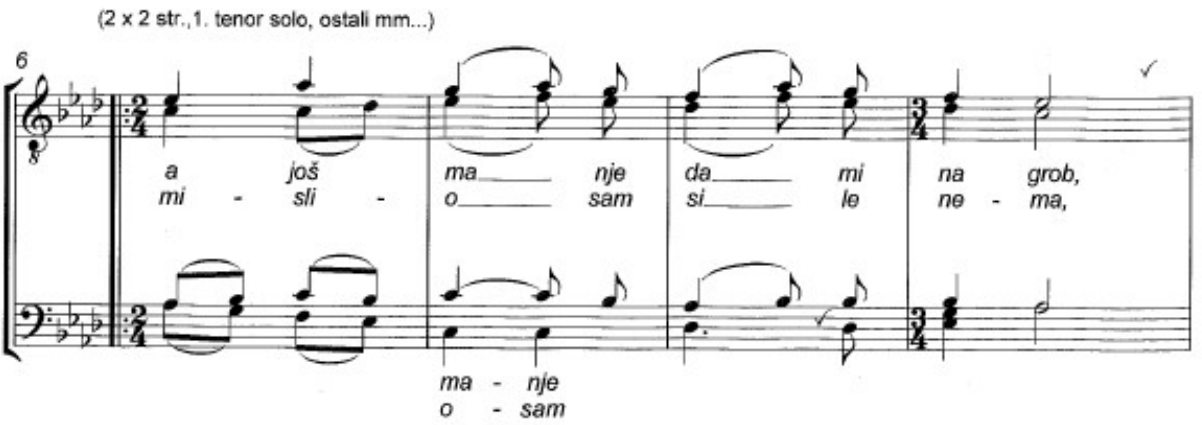
(2 x 2 str.,1. tenor solo, ostali mm...)
6
a još ma nje da mi na grob,
mi - sli - o sam si le ne - ma,
ma - nje
o - sam
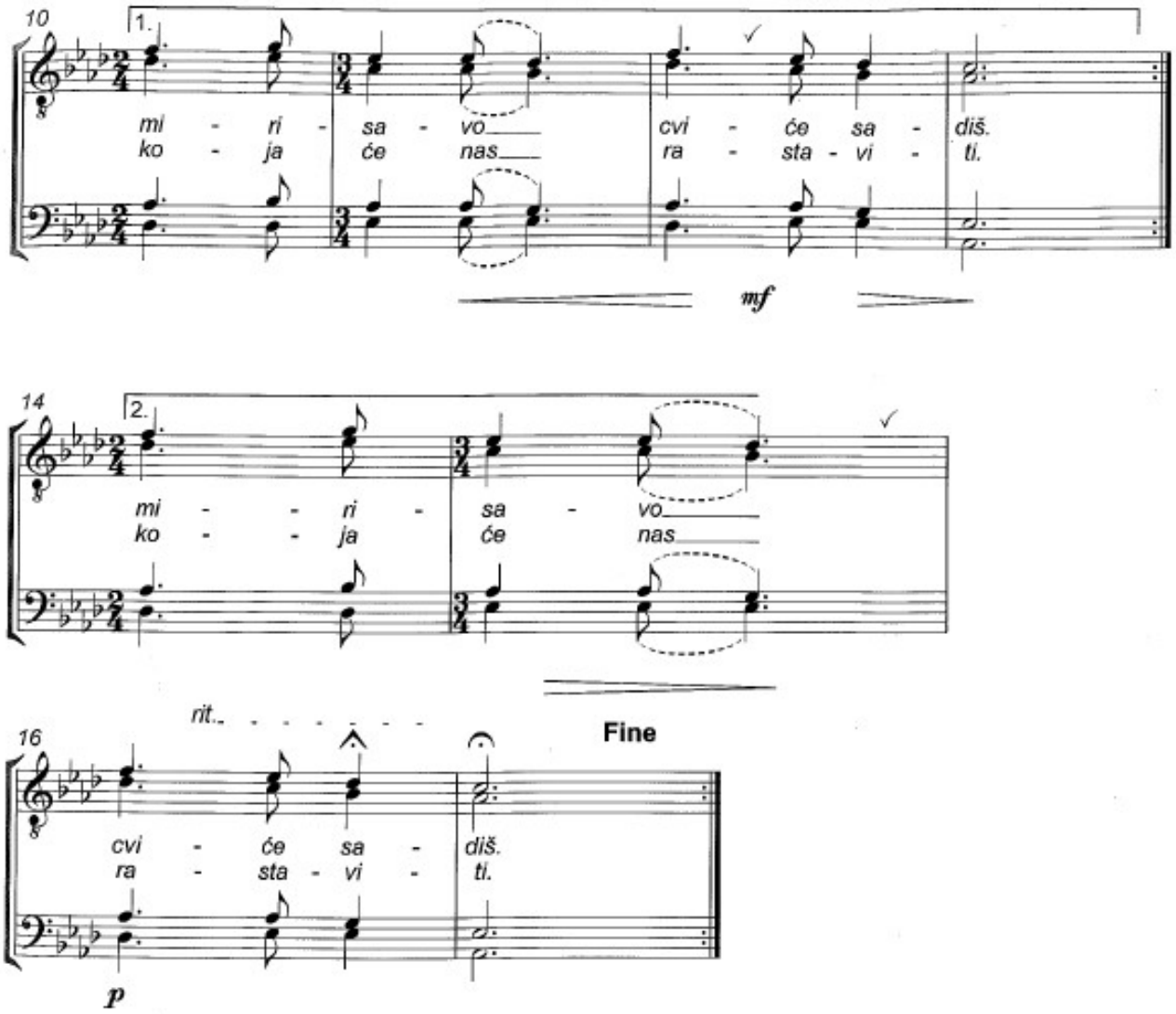
10
1.
mi - ri - sa - vo
ko - ja će nas
cvi - će sa - diš.
ra - sta - vi - ti.
mf
14
2.
mi - - ri - sa - vo
ko - - ja će nas
rit.
Fine
16
cvi - će sa - diš.
ra - sta - vi - ti.
p

Mila mi je govorila Majka **(izvorni napjev, obradba Zvonka Kerana) – mješovita klapa** ***Slavuji kala*****, 2007.**

Mila mi je govorila majka,
mila mi je govorila majka,
mila mi je govorila majka:
Proj se, ćeri, mlada mužikanta.

A ja majku nisan obadala,
a ja majku nisan obadala,
a ja majku nisan obadala,
mužikanta ja san odabrala.

Da san moju majku obadala,
da san moju majku obadala,
da san moju majku obadala,
sad se ne bi klela ni kajala.

Mila mi je govorila majka,
Proj se, ćeri, mlada mužikanta.

A ja majku nisan obadala,
mužikanta ja san odabrala.

Da san moju majku obadala,
sad se ne bi klela ni kajala.
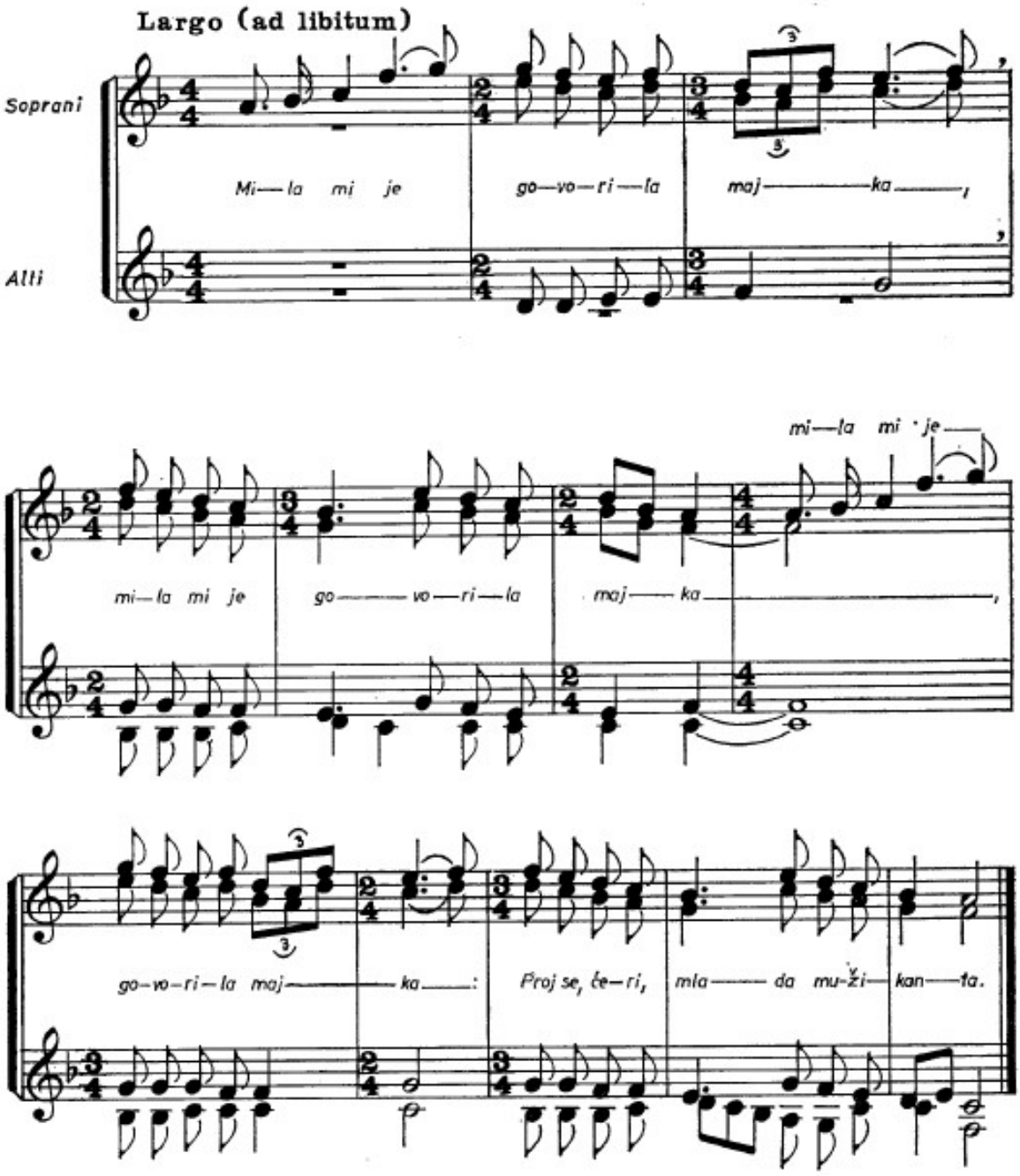
Largo (ad libitum)
Soprani
Alti
Mi—la mi je go—vo—ri—la maj——ka——,
mi—la mi je
mi—la mi je go——vo—ri—la maj——ka——,
go—vo—ri—la maj——ka——: Proj se, će—ri, mla——da mu-ži—kan——ta.

Tri divojko kolo vode iz mog sela **(izvorni napjev, obradba Ivice Dundova) – mješovita klapa *Slavuji kala*, 2007.**

Tri divojke kolo vode iz mog sela,
među njima najlipša je moja Jela,
moja Jela iz mog sela.

Pivat ću joj noću pismu pod prozorom:
Dođi, Jelo, želim uvik živit s tobom!
Moja Jelo, živit s tobom!

Tri divojke kolo vode iz mog sela,
među njima najlipša je moja Jela,
moja Jela iz mog sela.

Pivat ću joj noću pismu pod prozorom:
Dođi, Jelo, želim uvik živit s tobom!
Moja Jelo, živit s tobom!
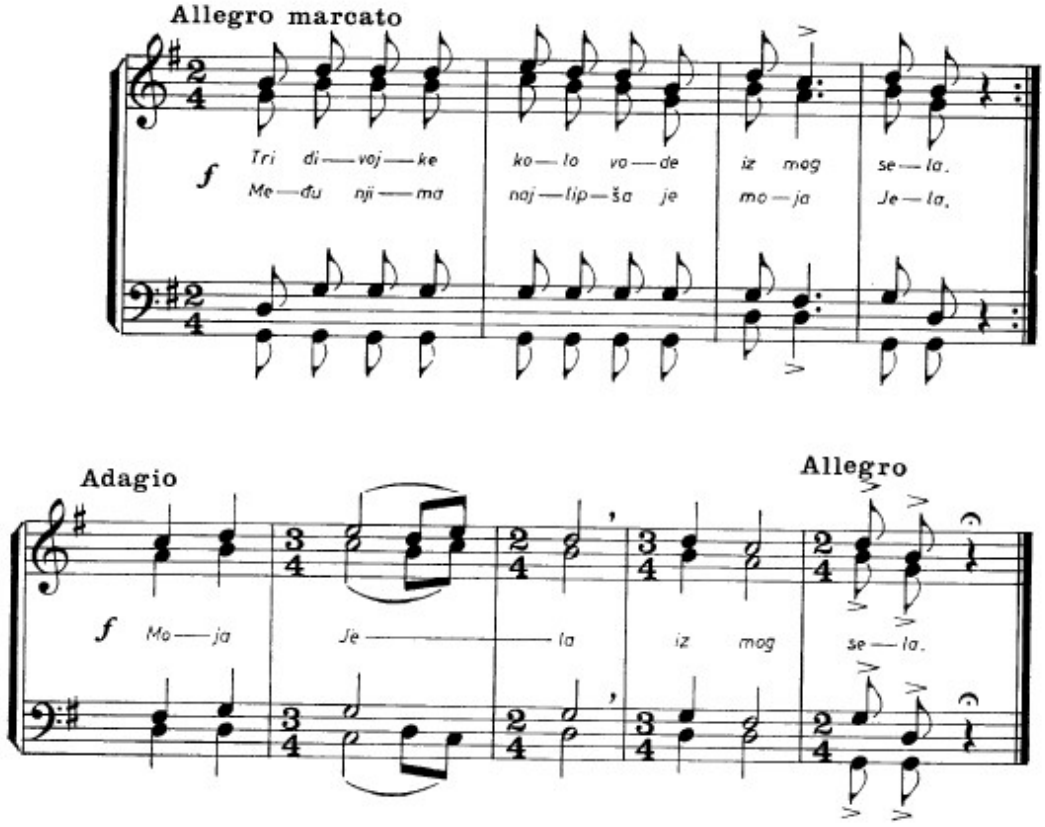
Allegro marcato
f
Tri di — voj — ke
Me — đu nji — ma
ko — lo vo — de
naj — lip — ša je
iz mog
mo — ja
se — la.
Je — la.
Adagio
Allegro
f
Mo — ja
Je — la
iz mog
se — la.

***Ja odlazin draga* (izvorni napjev, obradba Duška Tambače) – mješovita klapa *Opuzen*, 2008.**

Ja odlazim, draga
sutra zorom ranom,
kome ću te ostaviti,
moja ljuta rano,
kome ću te ostaviti,
moja ljuta rano.

Il' ću te ostavit'
bratu il' sestrici
ili ću te ja nositi
na svojoj desnici,
ili ću te ja nositi
na svojoj desnici.

Ja odlazim, draga
sutra zorom ranom,
kome ću te ostaviti,
moja ljuta rano.

Il' ću te ostavit'
bratu il' sestrici
ili ću te ja nositi
na svojoj desnici.

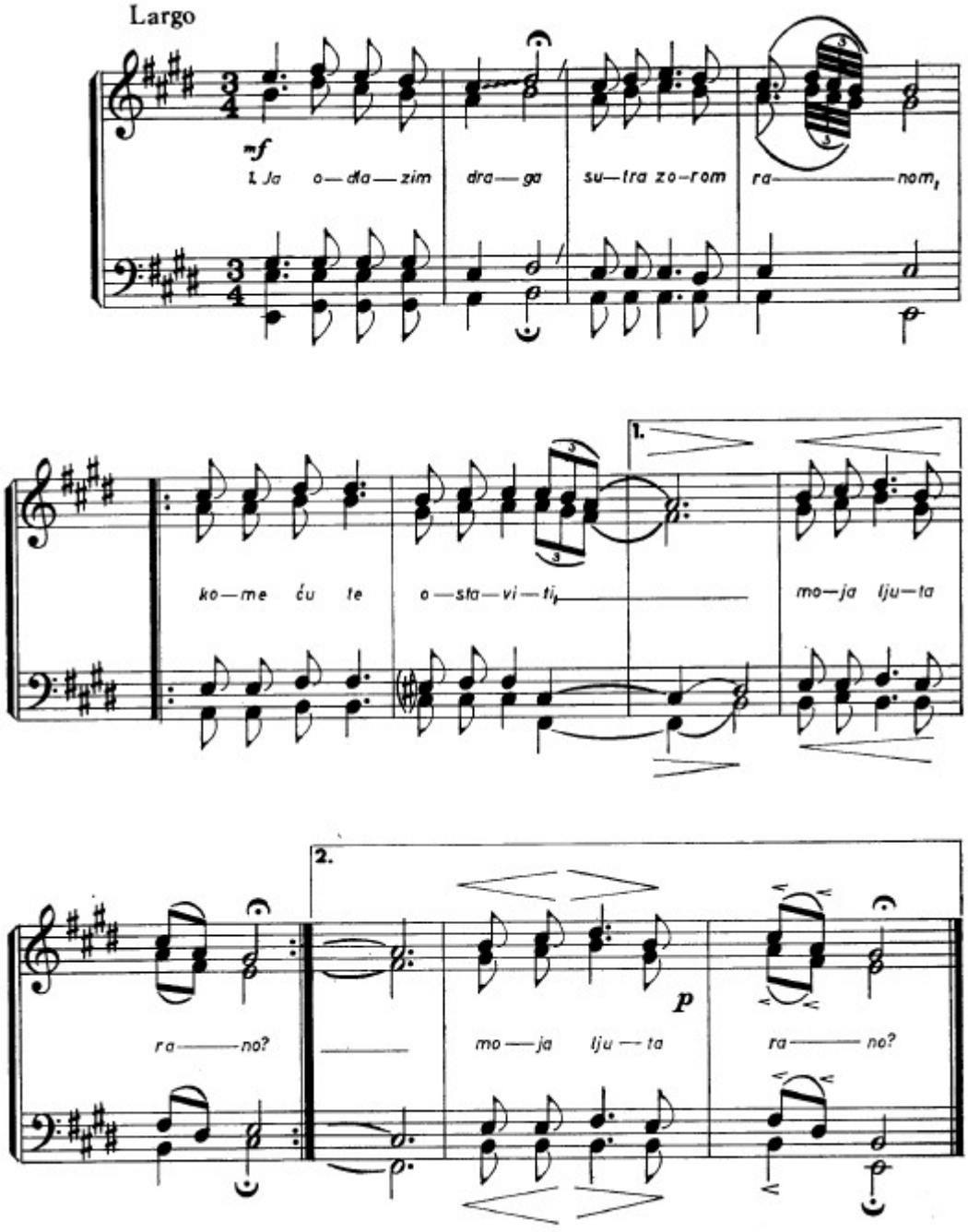
Largo
mf
1. Ja o — dla — zim dra — ga su — tra zo — rom ra — nom,
ko — me ću te o — sta — vi — ti, mo — ja lju — ta
1.
2.
ra — no?
mo — ja lju — ta
p
ra — no?

Svršit će mladost moja **(izvorni napjev, obradba Ivice Kaleba) – mješovita klapa *Opuzen*, 2009.**

Sve malo i pomalo
svršit će mladost moja.
Sve malo i pomalo,
sve malo i pomalo,
sve malo i pomalo,
svrši' će mladost moja.

Nevirna jubav tvoja,
dovela me do groba.
Nevirna jubav tvoja,
nevirna jubav tvoja,
nevirna jubav tvoja
dovela me do groba.

A ladne usne moje
šapju još ime tvoje.
A ladne usne moje,
a ladne usne moje,
a ladne usne moje
šapju još ime tvoje.

Sve malo i pomalo
svršit će mladost moja.

Nevirna jubav tvoja
dovela me do groba.

A ladne usne moje
šapju još ime tvoje.

Sve malo i pomalo, svršit će mladost moja

(Izvorni napjev Opuzen)

Adagio

♩ = 70

doloroso

Obradio: Ivica Kaleb
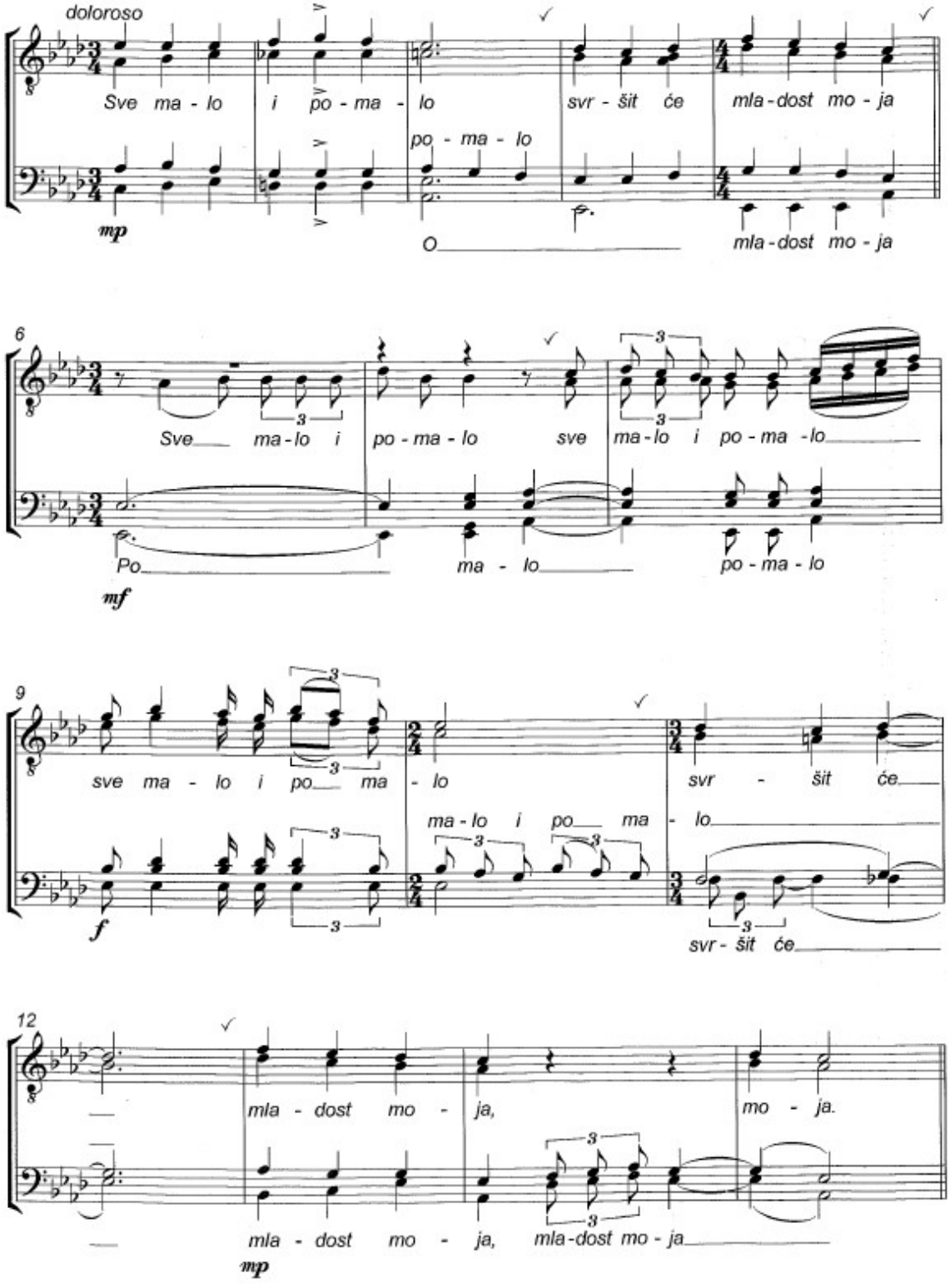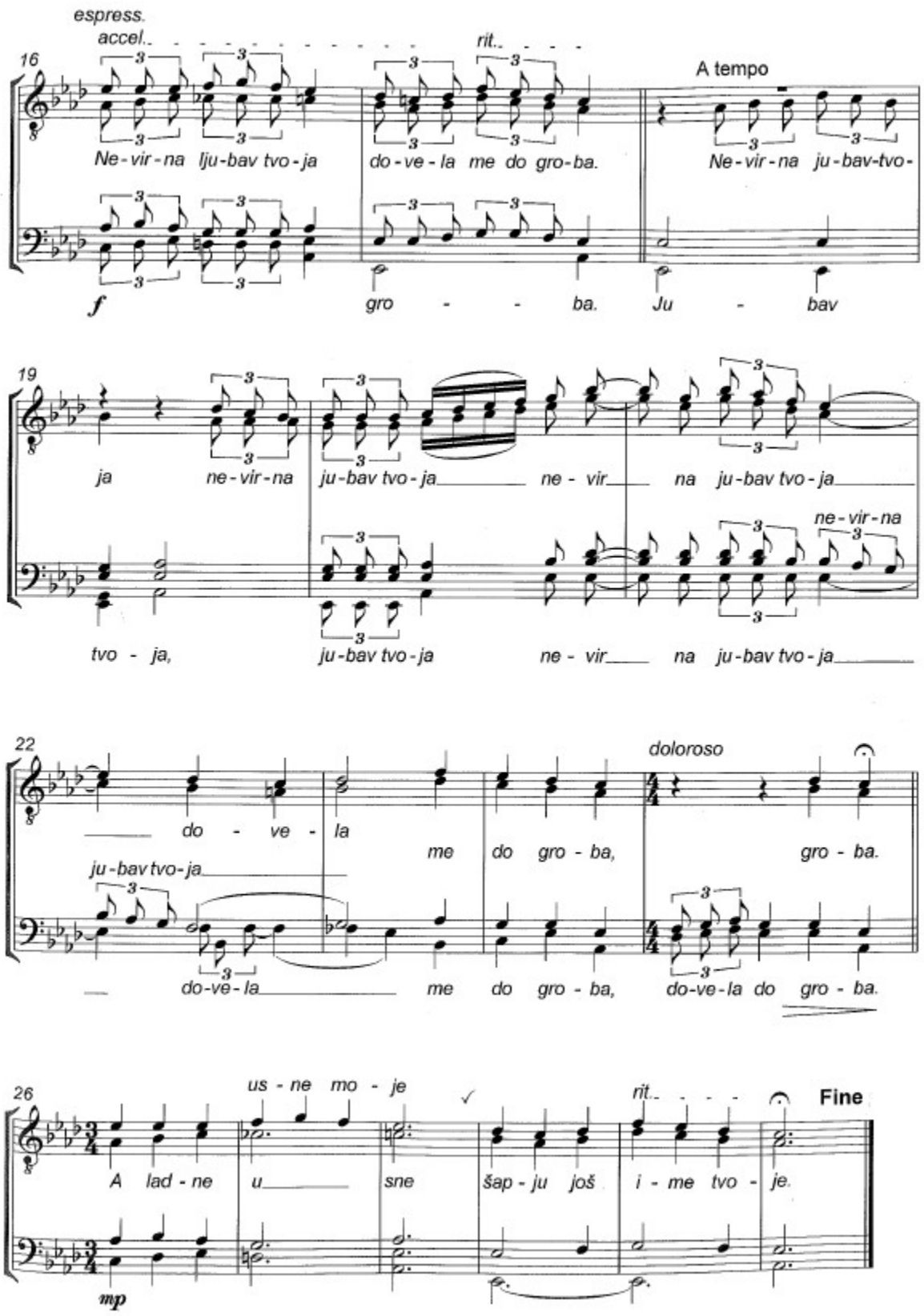
espress.
accel..
rit..
16
A tempo
Ne - vir - na lju - bav tvo - ja
do - ve - la me do gro - ba.
Ne - vir - na ju - bav-tvo-
f
gro - - ba.
Ju - bav
19
ja ne - vir - na
ju - bav tvo - ja
ne - vir na ju - bav tvo - ja
ne - vir - na
tvo - ja,
ju - bav tvo - ja
ne - vir na ju - bav tvo - ja
22
doloroso
do - ve - la
me do gro - ba,
gro - ba.
ju - bav tvo - ja
do - ve - la
me do gro - ba,
do - ve - la do gro - ba.
26
us - ne mo - je
rit.
Fine
A lad - ne u
sne šap - ju još i - me tvo - je.
mp

Mara mi se šeta **(izvorni napjev, obradba Ivice Kaleba) – mješovita klapa *Opuzen*, 2009.**

Mara mi se šeće,
Mara mi se šeće,
Mara mi se šeće,
po svom bilom dvoru.
Mara mi se šeće
po svom bilom dvoru.

Daruj mi je, majko,
daruj mi je, majko,
daruj mi je, majko,
za jubovcu svoju.
Daruj mi je, majko,
za jubovcu svoju.

Neka je uz majku,
neka je uz majku,
neka je uz majku
Mara, čedo milo.
Neka je uz majku
Mara, čedo milo.

Najlipše je Mari,
najlipše je Mari,
najlipše je Mari
uz majčino krilo.
Najlipše je Mari
uz majčino krilo.

Mara mi se šeće
po svom bilom dvoru.
Daruj mi je, majko,
za jubovcu svoju.

Neka je uz majku
Mara, čedo milo.
Najlipše je Mari
uz majčino krilo.

Mara mi se šeta

(Izvorni napjev Opuzen)

Obradio: Ivica Kaleb

Andante

Ad libitum

mf

Ma
da
ne

Ma - ra mi - se še ta, O
Da - ruj mi je maj ko, O
Ne - ka je uz maj ku, O

3

ra mi se še ta, O, Ma - ra
ruj mi je maj ko, O, da - ruj
ka je uz maj ku, O, ne - ka

še - - ta O, Ma - ra
maj - - ko O, da - ruj
maj - - ku O, ne - ka

5

mi se še ta po svom
mi - je maj ko za ju
je uz maj ku Ma - ra

še
maj
maj

ta
ko
ko

mi se
mi - je
je uz

še ta
maj ko
maj ku
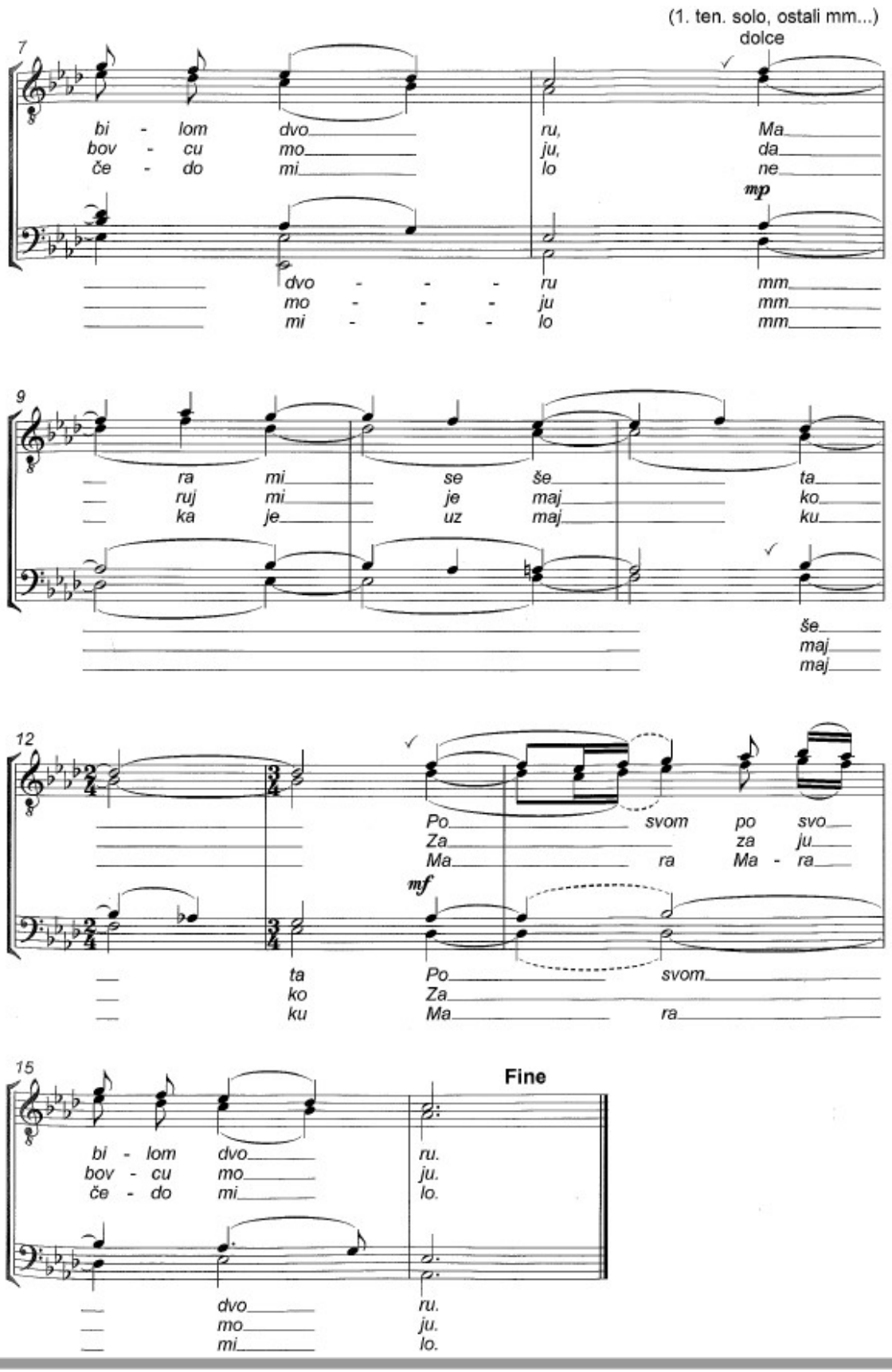
(1. ten. solo, ostali mm...)
dolce
mp
mf
Fine
bi - lom dvo ru, Ma
bov - cu mo ju, da
če - do mi lo ne
dvo - - - ru mm
mo - - - ju mm
mi - - - lo mm
ra mi se še ta
ruj mi je maj ko
ka je uz maj ku
še
maj
maj
Po svom po svo
Za za ju
Ma ra Ma - ra
ta Po svom
ko Za
ku Ma ra
bi - lom dvo ru.
bov - cu mo ju.
če - do mi lo.
dvo ru.
mo ju.
mi lo.